WWF

Nature Protects if She is Protected

हाथी परियोजना
भारत सरकार
PROJECT ELEPHANT
GOVT. OF INDIA

ମଣିଷ -ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା ଲାଗି କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା

ଗଜ ସଂରକ୍ଷଣ

SNEHA

ସମ୍ୟକ ସୂଚନା

ସମ୍ପ୍ରତି ବିଭିନ୍ନ କାରଣବଶତଃ ମନୁଷ୍ୟ-ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ବିଶେଷ କରି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏକ ପ୍ରକାର ଚରମ ସୀମାରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସାରିଲାଣି। ସମଗ୍ର ଭାରତ ବର୍ଷରେ ହେଉଥିବା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରୁ ଆମ ରାଜ୍ୟର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ରହିଛି। ଏଠାରେ ମନୁଷ୍ୟ ବାସସ୍ଥଳୀରେ ହାତୀ ଏବଂ ହାତୀର ବାସସ୍ଥଳୀରେ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ବିଶେଷ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ। ହାତୀ ଆକ୍ରମଣରେ ମଣିଷଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଓ ମଣିଷ ଦ୍ୱାରା ପଶୁ ଶିକାର ନିମିତ୍ତ ବିଦ୍ୟୁତ, ବିଷ/ବୋମା ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ହାତୀର ମୃତ୍ୟୁ, ଫସଲ ଉପଦ୍ରବ, ଘର ଭାଙ୍ଗିବା ଆଦି ଘଟଣା ସାଧାରଣରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଭୟ ଓ ସଂଶୟର ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି। ଏହାକୁ ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ସୂତ୍ରରେ ସମାଧାନ କରିବା ଲାଗି ସମସ୍ତେ ଆଗେଇ ଆସିବା ଆବଶ୍ୟକ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସମାଧାନ ଦିଗରେ ବିଶେଷ କରି ହାତୀଙ୍କୁ ଜନବସତି ଓ ଚାଷଜମି ଠାରୁ ଦୂରରେ ରଖିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ "ଗଜସାଥି ଓ ଏଲିଫ୍ୟାଣ୍ଟ ସ୍କ୍ୱାଡ" ଙ୍କ ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ। ତେଣୁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସମାଧାନ ଦିଗରେ "ଗଜସାଥି ଓ ଏଲିଫ୍ୟାଣ୍ଟ ସ୍କ୍ୱାଡ " ମାନଙ୍କ ସାମର୍ଥ ଓ କୌଶଳ ବୃଦ୍ଧି ନିମିତ୍ତ ତାଲିମ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରଦାନ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ। ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଜଙ୍ଗଲ, ପରିବେଶ ଓ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ, ଡବ୍ଲ୍ୟୁଡବ୍ଲ୍ୟୁଏଫ୍- ଭାରତ ଏବଂ ହାତୀ ପରିଯୋଜନା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ "ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା ଲାଗି କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା" ଆଗାମୀ କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଲାଗି ବତୀଘର ସଦୃଶ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବ ଏଥିରେ ତିଳେମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ। ଟାଟା ପାୱାର ଓ ସ୍ନେହା ଏନଜିଓ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ଉଚ୍ଚ ଆକାଂକ୍ଷିତ **"ଗଜ ସଂରକ୍ଷଣ"** ପ୍ରକଳ୍ପ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମଚାରୀ, "ଗଜସାଥି ଓ ଏଲିଫ୍ୟାଣ୍ଟ ସ୍କ୍ୱାଡ" ଜ୍ଞାନବୃଦ୍ଧି ଓ ତାଲିମ ଲାଗି ଆଗେଇ ଆସିଛି। ଡବ୍ଲ୍ୟୁଡବ୍ଲ୍ୟୁଏଫ୍- ଭାରତ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଉପରୋକ୍ତ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପ୍ରଶମନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସଗୁଡିକର ଏକ ଅଂଶକୁ **"ଗଜ ସଂରକ୍ଷଣ"** ପ୍ରକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ କରାଯାଇ ଗୋଟିଏ ହସ୍ତପୁସ୍ତିକା ପ୍ରକାଶନ କରିବା ସମୟର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା। ଏଥିଲାଗି ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିବାରୁ ଆମେ ଡବ୍ଲ୍ୟୁଡବ୍ଲ୍ୟୁଏଫ୍- ଭାରତଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଅଛୁ।

ଏଠାରେ ଆମେ ଆଶା ଓ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛୁ ଯେ, ଏହି ହସ୍ତପୁସ୍ତିକାଟି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସଫଳ ପ୍ରଶମନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମଚାରୀ, ଗଜସାଥି ଓ ଏଲିଫ୍ୟାଣ୍ଟ ସ୍କ୍ୱାଡଙ୍କ ଜ୍ଞାନବୃଦ୍ଧି ଓ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ସମ୍ପାଦନରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିବ।

ରଣଜିତ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ
ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଇନ୍-ଚାର୍ଜ

TPCDT

TPCODL | TPNODL | TPSODL | TPWODL

(A Joint Venture of Tata Power and Government of Odisha)

ଅବଦାନ କାରୀ ମାନେ

ହାତୀ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପ ଦଳ

ପ୍ରାଥମିକ ଅବଦାନ କାରୀ :

୧. ଡକ୍ଟର ଏସ୍ ପି ଯାଦବ, ଏ ଡି ଜି (ପି.ଟି),
ପରିବେଶ ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ,
ଭାରତୀୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ

୨. ଶ୍ରୀ ରମେଶ କୁମାର ପାଣ୍ଡେ,
ଆଇଜିଏଫ୍ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ହାତୀ,
ପରିବେଶ ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ

ଅନ୍ୟ ସହଯୋଗୀ:

୧. ଡ. ପରାଗ ନିଗମ,
୨. ଡ. ବିଲାଲ ହବିବ,
୩. ଡ. କେ. ଏମ୍. ସେଲଭାନ୍
୪. ଡ. ପ୍ରଜ୍ଞା ପି ପଣ୍ଡା
୫. ଡ. ଏନ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣନ୍

ଡବ୍ଲୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଦଳ:

ପ୍ରାଥମିକ ଅବଦାନ କାରୀ

୧. ନିତିନ ସେକର
୨. ଦୁରାଇରାଜ ବୁମିନାଥନ୍
୩. ହିତେନ୍ କୁମାର ବୈଶ୍ୟ
୪. ତେଜସ୍ୱିନୀ ନାଗେଶ
୫. ଡେଭିଡ୍ ସ୍ମିଥ୍
୬. ଦୀପଙ୍କର ଘୋଷ

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହଯୋଗୀ:

୧. ଅନିରୁଦ୍ଧ ଧାମୋରିକର
୨. ଏନ. ମୋହନରାଜ
୩. ପ୍ରାଚୀ ଥାଟେ
୪. ସଞ୍ଜୟ ଶର୍ମା
୫. ଅନିଲ ସିଂ
୬. ଅନୁପମ ଶର୍ମା
୭. ଅର୍ଜୁନ କାମଦାର
୮. ଦବୀର ହାସନ୍
୯. ଦିବ୍ୟ ରମେଶ
୧୦. ମେରାଜ ଅନୱାର
୧୧. ମୁଦିତ ଗୁପ୍ତା
୧୨. ନୀଲଙ୍ଗା ଜୟସିଂହ
୧୩. ପରୀକ୍ଷିତ କକାତି
୧୪. ପିଜୁଶ ଦତ୍ତ
୧୫. ରାଜକିରାନ ଆର୍.
୧୬. ରବି ସିଂ
୧୭. ସେଜଲ ୱୋରା
୧୮. ସୌମେନ ଦେ
୧୯. ବୈଶିଷ୍ ଉପ୍ପାଲ୍
୨୦. ୟଶ ଶେଥିଆ

ସ୍ୱୀକୃତି:
ସ୍ୱର୍ଗତ ଶ୍ରୀ ଅଜୟ ଦେଶାଇ, ଡ. ଏ ଜେ ଟି ଜନ୍ ସିଂ,
ମାନ୍ଧଭି ଗୌର, ଡ. ସମୀର ସିହ୍ନା, ଡ. ତର୍ଶ ଥାକେକରା, ଡ. ଉମା ରାମକୃଷ୍ଣନ୍

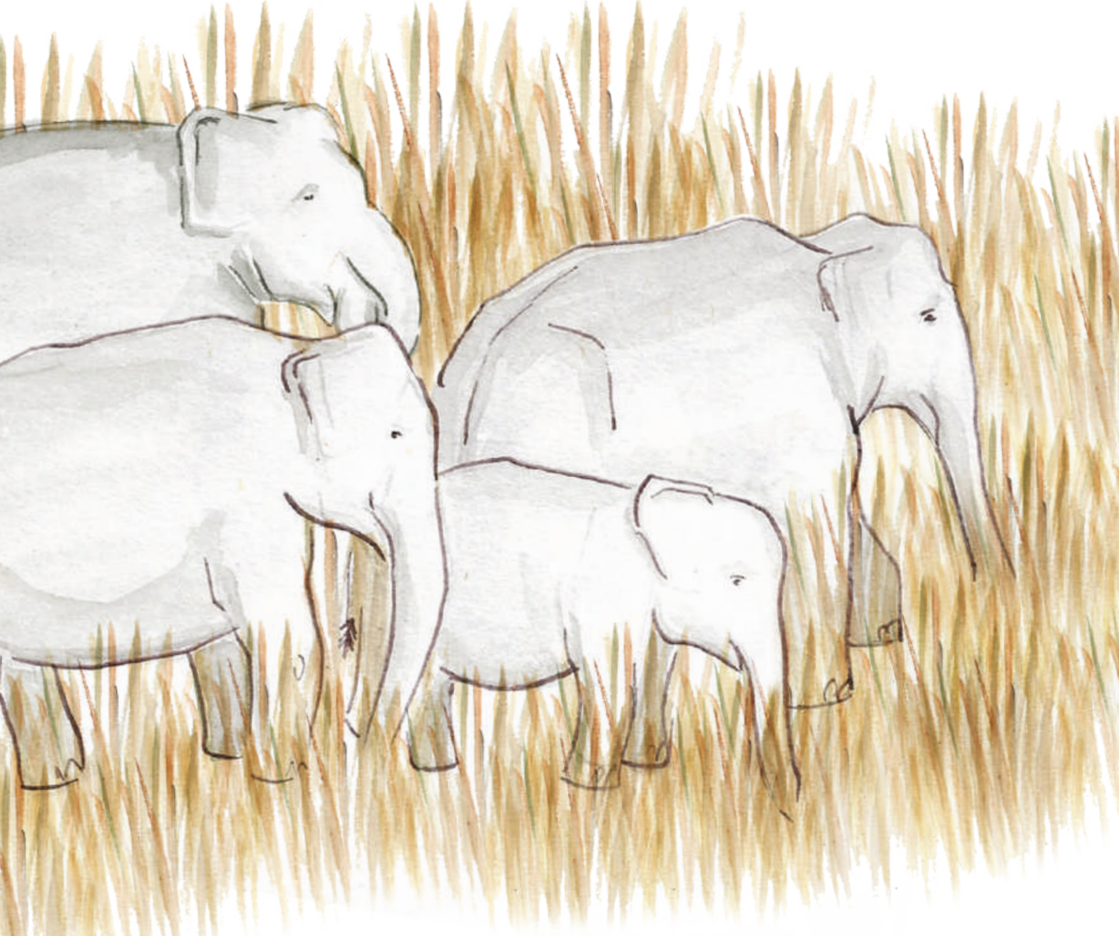

मंत्री
पर्यावरण, वन एवं जलवायु परिवर्तन
और
श्रम एवं रोजगार
भारत सरकार

सत्यमेव जयते

MINISTER
ENVIRONMENT, FOREST AND CLIMATE CHANGE
AND
LABOUR AND EMPLOYMENT
GOVERNMENT OF INDIA

भूपेन्द्र यादव
BHUPENDER YADAV

आज़ादी का अमृत महोत्सव

ଭୁପେନ୍ଦ୍ର ଯାଦବ

ମାନ୍ୟବର ମନ୍ତ୍ରୀ ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ
ଏବଂ ଶ୍ରମ ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ବିଭାଗ, ଭାରତ ସରକାର

ବାର୍ତ୍ତା

ଭାରତ ଦେଶ ହେଉଛି ବିଶ୍ୱର ଜୈବ ବିବିଧତା ପ୍ରାଣକେନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ ଏବଂ ଏସୀୟ ହାତୀ ଏବଂ ମହାବଳ ବାଘ ମାନଙ୍କର ସର୍ବ ବୃହତ୍ତମ ସ୍ଥାନ ପ୍ରକୃତି ସଂରକ୍ଷଣ ଆମର ଐତିହ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ପୁରାଣ ଏବଂ ଲୋକନୃତ୍ୟରେ ଜଡିତ ଥିବାରୁ ଭାରତ ଦେଶ ଏହାର ସମୃଦ୍ଧି ଓ ବିବିଧତା ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପ୍ରତିବଦ୍ଧ। ଦୁନିଆର ଅନ୍ୟ ଦେଶ ମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ମାନଙ୍କପ୍ରତି ସହନଶୀଳତା ଏବଂ ଆଦରତା ଭାରତୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ରେ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ପରିପ୍ରକାଶ ହୋଇଛି। ଯେହେତୁ ମଣିଷ – ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସଂଘର୍ଷ ବେଳେବେଳେ ନକାରାତ୍ମକ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ; ଏହାର ଠିକ ସମୟରେ ସମାଧାନ ଦେଶର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରାଥମିକତା ଅଟେ। ହାତୀମାନେ ବିଶାଳ ଶରୀର ଧାରୀ ଓ ସାମାଜିକ ପ୍ରାଣୀ ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଦୂର ଏବଂ ବ୍ୟାପକ ପରିଭ୍ରମଣ ଆଚରଣ ସେମାନଙ୍କୁ ଲୋକଙ୍କ ସହ ବିବାଦ ଭିତରକୁ ଆଣିପାରେ। ମଣିଷ - ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ସମାଧାନ କରିବା ଏକ ଜଟିଳ ଆହ୍ୱାନ। ବିଭିନ୍ନ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ଜଡିତ ହୋଇ ନବୀକରଣ ଶକ୍ତି, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆକ୍ୟୁମେନ, ଉଦ୍ଭାବନ ଏବଂ ସହାନୁଭୂତି ସହ ଭାରତ ଏହି ଆହ୍ୱାନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି। ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଫ୍ରଣ୍ଟଲାଇନ ଫୋର୍ସ (ଯେଉଁମାନେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ଆଗେଇ ଆସୁଛନ୍ତି) କୁ ସଶକ୍ତ କରିବା ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ରଣନୀତି। ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସମାଧାନ ପାଇଁ, ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ରାଜ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂସ୍ଥା ସହିତ ମିଳିତ ଭାବରେ ଭାରତର ଏକାଧିକ ସ୍ଥାନରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ପରୋକ୍ଷ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଇଛି। ଏହିସବୁ ସମୃଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ର ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି, ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସମାଧାନ ପାଇଁ ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ର ହାତୀ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପ , ଡବ୍ଲୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ବୈଷୟିକ ସହାୟତା ସହିତ ଏକ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ, ସହଜ ଓ ବ୍ୟବହାର ଉପଯୋଗୀ ଚିତ୍ରକଳା ଦସ୍ତାବିଜ,ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି ଯାହାକି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ବିଭିନ୍ନ ସମାଧାନ ଗୁଡିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଛି। ଏହା ଏକ ଦୂରଦର୍ଶୀ ଦସ୍ତାବିଜ ଯାହାକୁ ବନ ବିଭାଗର ଆଗଧାଡ଼ି କର୍ମଚାରୀମାନେ ନିୟମିତ ବ୍ୟବଧାନରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ ଏହା ଅତିରିକ୍ତ ଏହି ଦସ୍ତାବିଜକୁ ପ୍ରମାଣ ଉଲ୍ଲେଖ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ। ହାତୀ ସଂରକ୍ଷଣ ଦିଗରେ ଏହି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଅବଦାନ ପାଇଁ ମୁଁ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଏଲିଫ୍ୟାଣ୍ଟ ବିଭାଗକୁ ହୃଦୟରୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛି ଏବଂ ଏହି ଉପଯୋଗୀ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ରୂପ ଦେବା ପାଇଁ ମୁଁ ଲେଖକମାନଙ୍କୁ ହୃଦୟରୁ ପ୍ରଶଂସା କରୁଛି।

Date: 25 .04.2022

(Bhupender Yadav)

पर्यावरण भवन, जोर बाग रोड, नई दिल्ली–110003, फोन: 011–20819275, 20819225, फैक्स: 011–20819299
Paryavaran Bhawan, Jor Bagh Road, New Delhi-110003 Tel.: 011-20819275, 20819225, Fax: 011-20819299
ई–मेल/E-mail: mefcc@gov.in

अश्विनी कुमार चौबे
Ashwini Kumar Choubey

राज्य मंत्री
पर्यावरण, वन एवं जलवायु परिवर्तन
उपभोक्ता मामले, खाद्य और सार्वजनिक वितरण
भारत सरकार
MINISTER OF STATE
ENVIRONMENT, FOREST AND CLIMATE CHANGE
CONSUMER AFFAIRS, FOOD & PUBLIC DISTRIBUTION
GOVERNMENT OF INDIA

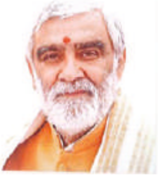

ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର ଚୋବେ
ରାଜ୍ୟ ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ,
ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ, ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ଯୋଗାଣ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଭାରତ ସରକାର

ବାର୍ତ୍ତା

ଏସୀୟ ହାତୀ ଏବଂ ବାଘ ସଂରକ୍ଷଣରେ ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ଅଗ୍ରଣୀ ହୋଇ ଭାରତ ଏକ ଆଦର୍ଶ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ। ଆମର ସାଂସ୍କୃତିକ ଏବଂ ଧାର୍ମିକ ବିଶ୍ୱାସ, ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସହିତ ମିଶି କେବଳ ଅର୍ଥନୈତିକ ଏବଂ ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ରଗତି ନିମନ୍ତେ ଯୋଗଦାନ ଦେଇନାହିଁ, ବରଂ ସଂରକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାଥମିକତା ହାସଲ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଅଛି। ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ମାନବ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ବିବାଦର ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମ ଦେଶରେ ବହୁ ପରିମାଣର ଅଭିଜ୍ଞତା ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ହାସଲ କରାଯାଇଛି। ଏହି ଜ୍ଞାନର ପ୍ରୟୋଗ ମାନବ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ବିବାଦକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଚାଲିଥିବା ପ୍ରୟାସକୁ ଆହୁରି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାବରେ ପରିଚାଳିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ବିଶେଷ କରି ଏହା ହାତୀ ପରି ବୃହତ ଏବଂ ଅଦ୍ଭୁତ ସ୍ତନ୍ୟପାୟୀ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପରିଚାଳିତ କରିବା ସମୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ। ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ପରିବେଶ ତଥା ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ହାତୀ ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଭାଗ, ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଡବ୍ଲୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ପରି ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସହିତ ସହଭାଗୀ ହୋଇ ଏକ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ଗାଇଡ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି ଯାହା ଭାରତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମାନବ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ବିବାଦକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ଉପରେ ଏକାଧିକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଉପରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣନା କରେ। ଏହି ନଥିପତ୍ରର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଭଲ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରର ପ୍ରସ୍ତୁତ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଡିଜାଇନ୍ ହୋଇଛି ଯେଉଁମାନେ ହାତୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ଆଗରେ ଅଛନ୍ତି। ପ୍ରକଳ୍ପ ହାତୀ ବିଭାଗ ଏବଂ ସହଭାଗୀ ସଂଗଠନଗୁଡିକ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କଷ୍ଟଦାୟକ ପ୍ରୟାସ ପାଇଁ ପ୍ରକରଣ ପୁସ୍ତିକାର ଲେଖକମାନଙ୍କୁ ମୋର ଆନ୍ତରିକ ଅନୁମୋଦନ।

(Ashwini Kumar Choubey)

कार्यालय: 5वां तल, आकाश विंग, इंदिरा पर्यावरण भवन, जोर बाग रोड, नई दिल्ली-110003, दूरभाष: 011-20819418, 011-20819421, फैक्स: 011-20819207, ई-मेल : mos.akc@gov.in
Office : 5th Floor, Aakash Wing, Indira Paryavaran Bhawan, Jor Bagh Road, New Delhi-110003, Tel.: 011-20819418, 011-20819421, Fax : 011-20819207, E-mail : mos.akc@gov.in
कार्यालय: कमरा नं. 173, कृषि भवन, नई दिल्ली-110001, दूरभाष: 011-23380630, फैक्स: 011-23380632
Office : Room No. 173, Krishi Bhawan, New Delhi-110001, Tel. : 011-23380630, Fax : 011-23380632
निवास: 30, डॉ. एपीजे अब्दुल कलाम रोड, नई दिल्ली-110003, दूरभाष: 011-23794971, 23017049
Residence : 30, Dr. APJ Kalam Road, New Delhi-110003, Tel.: 011-23794971, 23017049

लीना नन्दन
LEENA NANDAN

सचिव
भारत सरकार
पर्यावरण, वन एवं जलवायु परिवर्तन मंत्रालय
SECRETARY
GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF ENVIRONMENT, FOREST AND CLIMATE CHANGE

ଲୀନା ନନ୍ଦନ
ସଚିବ, ଭାରତ ସରକାର, ରାଜ୍ୟ ପରିବେଶ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ

ମୁଖବନ୍ଧ

ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ଭାରତ ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ଜୈବ ବିବିଧତା ଦେଶ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ, ଏହା ସହିତ ଭାରତ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ସାଂସ୍କୃତିକ ଏବଂ ଐତିହ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି । ଭାରତୀୟ ଜୈବ ବିବିଧତାର ଅଧିକାଂଶ ଅଂଶ ଉଦ୍ଭିଦ ଏବଂ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଦେଶର ସାମାଜିକ-ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଭ୍ୟାସ ସହିତ ଜଡିତ। ଭାରତରେ ସର୍ବାଧିକ ସଂଖ୍ୟା ରେ ଏସୀୟ ହାତୀ ଅଛନ୍ତି। ଦେଶର ଐତିହ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ସଂରକ୍ଷଣରେ ଦେଶର ଲୋକମାନେ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି। ତଥାପି ବିକାଶମୂଳକ ଯୋଜନାରେ ପରିବେଶ ଚିନ୍ତାକୁ ଏକତ୍ର କରିବାରେ ସୀମିତତାକୁ ସମାଧାନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଉଭୟ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକ ଏବଂ ହାତୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ସହିତ ମାନବ-ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ବିବାଦ ଏକ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ଆହ୍ୱାନ। ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଧାରଣା ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ବୁଝିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ଜଙ୍ଗଲ ସୀମାବଦ୍ଧ ବାସିନ୍ଦାମାନେ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଏବଂ ଏହିପରି ବିବାଦ ସେମାନଙ୍କ ସମୃଦ୍ଧି କୁ ଦୁର୍ବଳ କରିଥାଏ। ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ଜଟିଳତା ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ପ୍ରଭାବକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଏକ ଆନ୍ତ-ବିଭାଗୀୟ ବହୁମୁଖୀ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ। ଉକ୍ତ ବିଷୟକୁ ଲକ୍ଷ ରଖି ହାତୀ ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଭାଗ, ଡବ୍ଲୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସହିତ ସହଭାଗୀ ହୋଇ ଏହି ଦସ୍ତାବିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି ଯେଉଁଥିରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପକରଣ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି। ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ଯେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଶାସନ ଏବଂ ନେଟୱାର୍କିଂ ପ୍ରଣାଳୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରେ ଏହି ଦସ୍ତାବିଜ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପରିଚାଳନା ହୋଇପାରିବ।

[Leena Nandan]

New Delhi, the 25th April, 2022

इंदिरा पर्यावरण भवन, जोर बाग रोड़, नई दिल्ली-110 003 फोन : (011)-2081-9408, 2081-9308, फैक्स : (011)-2081-9238
INDIRA PARYAVARAN BHAWAN, JOR BAGH ROAD, NEW DELHI-110 003, PH. : 011-2081-9408, 2081-9308, FAX : 011-2081-9238
E-mail : secy-moef@nic.in, Website : moef.gov.in

चन्द्र प्रकाश गोयल
CHANDRA PRAKASH GOYAL

सत्यमेव जयते

वन महानिदेशक एवं विशेष सचिव
भारत सरकार
पर्यावरण, वन एवं जलवायु परिवर्तन मंत्रालय
DIRECTOR GENERAL OF FOREST & SPL. SECY.
GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF ENVIRONMENT, FOREST AND CLIMATE CHANGE

ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରକାଶ ଗୋୟଲ,

ଜଙ୍ଗଲ ମହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଚିବ ଭାରତ ସରକାର,
ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ

ଉପକ୍ରମଣିକା

ସହସ୍ର ବର୍ଷ ଧରି ଭାରତର ଲୋକଙ୍କ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରମ୍ପରାରେ ଏକ ବିଶେଷ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରୁଥିବା ହାତୀ ହେଉଛି ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ବୃହତ ଜୀବ। ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଏବଂ ଦୀର୍ଘ ଦିନ ଧରି ଭାରତରେ ମଧ ଏହା ଏକ ସମସ୍ୟା ହୋଇଆସୁଛି। ହାତୀ ମାନଙ୍କର ବୃହତ ଭ୍ରମଣ ପରିସର ଏବଂ ଖାଦ୍ୟପେୟ ଆବଶ୍ୟକତା ହେତୁ ସେମାନେ ମନୁଷ୍ୟ ସହିତ ବିବାଦ ପାଇଁ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ। ମାନବ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ବିବାଦ ଏକ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ, କାରଣ ଏହା ଉଭୟ ଲୋକ ଏବଂ ହାତୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ପରିଣାମ ଆଣିଥାଏ। ହାତୀ ପ୍ରତି ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭାବନାକୁ ବୁଝିବା ଏବଂ ଲୋକଙ୍କ ସାମାଜିକ- ଅର୍ଥନୈତିକ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ସହ ସମ୍ପନୟ ରକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପରିଚାଳନା କୌଶଳ ଆଣିବା ହେଉଛି ସ୍ଥାୟୀ ସମାଧାନ ଯାହା ହାତୀ ସଂରକ୍ଷଣର ଉଭୟ ଦିଗକୁ ସମ୍ବୋଧିତ କରିଥାଏ। ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଏଥିରେ ପ୍ରଭାବିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ନୀତି ନିର୍ଣ୍ଣୟକାରୀ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ, ଜାତୀୟ ତଥା ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରରେ ଦାତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବିଧ ଅଭିନେତା ସେଟ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ। ଏହି ନ୍ୟୁଆନ୍ସକୁ ହାଇଲାଇଟ୍ କରି ଡବ୍ଲୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସହିତ ହାତୀ ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଫ୍ରଣ୍ଟ ଲାଇନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି। ଏକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ବିକାଶ ପାଇଁ ଦଳର ପ୍ରୟାସକୁ ମୁଁ ପ୍ରଶଂସା କରେ ଯାହା ସହଭାଗୀ ଦାୟିତ୍ୱ , ମାନବ-ମାନବ ବିବାଦର ସମାଧାନ ଏବଂ ସାମଗ୍ରିକ ଏବଂ ଅଭିନବ କୌଶଳ ର ଏକ ସେଟ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ।

(Chandra Prakash Goyal)

इंदिरा पर्यावरण भवन, जोर बाग रोड, नई दिल्ली-110 003
फोन: (011) 20819239,20819209 फैक्स: (011) 20819195
INDIRA PARYAVARAN BHAWAN, JOR BAGH ROAD, NEW DELHI-110 003
Ph.: 011-20819239, 20819209, Fax: 011-20819195, E-mail : dgfindia@nic.in

आज़ादी का अमृत महोत्सव

ଶ୍ରୀ ରବି ସିଂ

ସିଇଓ ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ

ଉପକ୍ରମଣିକା

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ମାନବ ଏବଂ ହାତୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ କୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ, ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି, ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ - ଭାରତ ହାତୀ ପ୍ରକଳ୍ପ ବିଭାଗ, ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ (MoEFCC) ଭାରତ ସରକାର ଏବଂ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ, ବିହାର, ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ, ଆସାମ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ତାମିଲନାଡୁ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ଏବଂ କେରଳର ରାଜ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହ ମିଳିତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଆସୁଛି। ଆମର ଦଳ ବିଭିନ୍ନ ଉପକରଣ ଏବଂ କୌଶଳ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ଯାହା ମୂଳ ସ୍ତରରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସମାଧାନ କରିବାରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି।

ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ - ଇଣ୍ଡିଆ ଏବଂ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ହାତୀ ଏହି “ମାନବ-ହାତୀ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ପରିଚାଳନା କରିବା ପାଇଁ ଫିଲ୍ଡ ମାନୁଆଲ୍” କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି ଯେଉଁଥିରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ଗୁଡିକୁ ଏକତ୍ର କରା ଯାଇଛି ବୋଲି ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ । ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀ / ବିଭାଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବାରମ୍ବାର ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ସୃଷ୍ଟି କରେ ସେତେବେଳେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ ତଥା ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସ୍ୱଷ୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ଡକ୍ୟୁମେଣ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି। ଫିଲ୍ଡ ମାନୁଆଲରେ କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀ / ବିଭାଗ ବିଭିନ୍ନ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ। ଏହି ମାନୁଆଲ୍ ବର୍ଷ ବର୍ଷର କ୍ଷେତ୍ର ଅଭିଜ୍ଞତା ଏବଂ ପ୍ରୟାସର ଫଳାଫଳ ଯାହା ଆମ ଦଳ ଉଭୟ ପ୍ରଭାବିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ହାତୀକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ଉପଯୋଗୀ କ୍ଷେତ୍ର ମାନୁଆଲକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିଥିବାରୁ ମୁଁ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ହାତୀ, MoEFCC, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି । ମୁଁ ମୋର ସମସ୍ତ ସହକର୍ମୀଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଏବଂ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି, ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଦସ୍ତାବିଜରେ କାମ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଇନପୁଟ୍ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ବାହାରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି, ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଡକ୍ୟୁମେଣ୍ଟ୍ ତିଆରି କରିବାରେ ସହଯୋଗ କରିଛନ୍ତି। ଏହି ମାନୁଆଲ୍ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ର ବୁଝାମଣା ଉପରେ ଆଧାର କରି ଆମେ ଏହାକୁ ସମୟ ସମୟରେ ଅପଡେଟ୍ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବୁ । ଆମେ ଆଶା କରୁଛୁ ଏହି ମାନୁଆଲ୍ ଯତ୍ନର ସହ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ, ଏବଂ, ଯେହେତୁ ଆମେ ଆମର ହସ୍ତକ୍ଷେପକୁ ଉନ୍ନତ କରିପାରିବା ସେ ବିଷୟରେ ଶିଖିବା, ଆମେ ମାନୁଆଲ୍ ର ସଂଶୋଧିତ ସଂସ୍କରଣ ସହିତ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

Mr. Ravi Singh
SG & CEO, WWF-India

ବିଷୟବସ୍ତୁ

ମାନ୍ୟବର ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା.....କ

ମାନ୍ୟବର ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବାର୍ତ୍ତା.....ଖ

ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ସଚିବଙ୍କ ଅଗ୍ରଲେଖା.....ଗ

ବନ ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଚିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପକ୍ରମଣିକା.....ଘ

ସେକ୍ରେଟେରୀ ଜେନେରାଲ୍ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ ଡବ୍ଲୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍-ଭାରତ ଦ୍ୱାରା ଉପକ୍ରମଣିକା.....ଙ

ଉପକ୍ରମ ୧

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ମୁକାବିଲା ଲାଗି ସୁପାରିଶ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ (ROP).....୨

କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ ବିଭାଗ ୧: ହାତୀମାନଙ୍କୁ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ର, ମାନବ ବସତି ଏବଂ ସହରଠାରୁ ଦୂରକୁ ଘଉଡାଇବା.....୪

କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ ବିଭାଗ ୨: ଜଙ୍ଗଲ ବାହାରେ ହାତୀମାନେ କାହାରିକୁ ମାରିଥିବା କିମ୍ବା ଆଘାତ କରିଥିବା ଘଟଣା.....୬

ବିସ୍ତୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ.....୮

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ମୁକାବିଲା ଲାଗି ଆମେ କ'ଣ କରିବା?.....୯

କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ?.....୧୧

କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ? - ବନ ବିଭାଗର ଭୂମିକା.....୧୨

କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ? - ଅନ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀ.....୧୩

କେମିତି କରିବା?.....୨୦

ଭାଗ ୧: ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ଜରୁରୀକାଳୀନ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଚାଳନା.....୨୧

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା କରିବା ଲାଗି ଦ୍ରୁତ-ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳର ଗଠନ.....୨୩

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି : ହାତୀ ବାସସ୍ଥଳୀ ସଲଗ୍ନ/ନିକଟରେ ଥିବା ଗ୍ରାମ/ ଚାଷଜମି ଅଞ୍ଚଳରେ ଘଟୁଥିବା
ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଘଟଣା.....୨୬

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨: ହାତୀ (ମାନେ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ଠାରୁ ଦୂରରେ ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି.....୩୧

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୩: ହାତୀ (ମାନେ) ଏକ ବା ଏକାଧିକ ମଣିଷଙ୍କୁ ମାରି ଦେଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆଘାତ ଦେଇଛନ୍ତି.....୩୬

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪: ହାତୀ ଉଦ୍ଧାର ସରକାରୀ ପଦକ୍ଷେପ.....୩୮

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୫: ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାରୀ ପଦକ୍ଷେପ.....୪୨

ଭାଗ ୨: ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ହ୍ରାସ କରିବା ଲାଗି ଗୋଷ୍ଠୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକର ଗଠନ.....୪୪

୧. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି.....୪୬

୨. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ଲାଗି ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ଲାଗି ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ମାଗିବା.....୪୯

୩. ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଲାଗି ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟିର ଗଠନ ୫୧

୪. ହାତୀଙ୍କୁ ଅଟକାଇବା ବିଷୟରେ ଶିଖିବା ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ଏକ ଉପଦ୍ରବ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଦଳର (ଏଡିଏସ) ଗଠନ ୫୪

ଉପକ୍ରମ

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ହେଉଛି ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳ ଉପରେ କରୁଥିବା ମଣିଷ ଏବଂ ହାତୀର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ଏବଂ ଏହାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ପରୋକ୍ଷ ନକାରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ । ଏହି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ ଏବଂ ଫଳାଫଳରେ ଲୋକ ଏବଂ ହାତୀର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥାଏ. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଭାରତରେ ପ୍ରାୟ ୫୦୦ ଜଣ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହାତୀଦ୍ୱାରା ହେଉଥିବା ବେଳେ ହାରାହାରି ୧୦୦ ହାତୀଙ୍କ ପ୍ରାଣହାନୀ ବିଦ୍ୟୁତ ଆଘାତ ଜନିତ, ବିଷାକ୍ତ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ୱାରା, ଟ୍ରେନ୍ ଦୁର୍ଘଟଣା, ହାତୀ ଦାନ୍ତ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ହାତୀ ଶରୀରର ଅଂଶପାଇଁ ଶିକାରଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ହାତୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫସଲ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ହାନି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ଅନ୍ୟ ଏକ ଦୃଶ୍ୟମାନ । ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ଅଧିକାଂଶ ପରିଣାମ ଲୁକାୟିତ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ. ଯେଉଁ ଲୋକମାନେ ରାତି ଅନିଦ୍ରା ହୋଇ ହାତୀ କବଳରୁ ନିଜର ଫସଲ ଏବଂ ସମ୍ପତି ର ରକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି ସେମାନେ ନିଦ୍ରାହୀନତା ର ଶିକାର ହେଇଥାନ୍ତି। ଗାଁ ଆଖପାଖରେ ହାତୀର ଉପସ୍ଥିତି ହେଉ ଅବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଘରକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବାର ଭୟ ବିଶେଷ କରି ଗୋଷ୍ଠୀଗତରେ ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଗବେଷଣାରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘଉଡାଇବା କାରଣରୁ ହାତୀମାନେ ଅଧିକ ଚାପଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି. ମଣିଷ ଓ ହାତୀ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ଏକ ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରସଙ୍ଗ। ହାତୀ ସଂରକ୍ଷଣ କୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଏବଂ ସାମାଜିକ କରିବାକୁ ହେଲେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ମଣିଷ ଓ ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତର କୁ ଆଣିବାକୁ ହେବ।

ମାନବ ହାତୀ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ପରିଚାଳନା କରିବା ପାଇଁ, ଏହି "କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା କୁ ଡବ୍ଲୁ ଡବ୍ଲୁ ଏଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଏବଂ ବନ ବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଯେଉଁମାନେ ବିଗତ ଦଶନ୍ଧି ଧରି ମାନବ ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କୁ ହାର୍ସ କରିବା ଦିଗରେ କାର୍ଯ୍ୟରତଥିଲେ) ମାନଙ୍କ ସାମୂହିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ଉପରେ ଆଧାର କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ଉଭୟ ମାନବ କଲ୍ୟାଣ ଏବଂ ହାତୀ ସଂରକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ଲକ୍ଷ୍ୟ। ଯଦିଓ ସେଠାରେ ଅନେକ ସାଧନ ଅଛି ଯାହା ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦିରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ, ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ (ବାସସ୍ଥାନ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପରି) ଯାହା ଦୀର୍ଘକାଳୀନରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କୁ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ, ଏହି ଗାଇଡଲାଇନ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେଇଥାଏ:

- ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କୁ ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ତୁରନ୍ତ, ସ୍ୱଳ୍ପ ମିଆଦି ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ମିଆଦି କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗାଇବା;
- ପରୀକ୍ଷିତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଯାହା ମାନବ-ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ହେତୁ ଲୋକ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରତି କ୍ଷତି କମ୍ କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଛି; ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ବିବାଦର ମୁକାବିଲା କରେ ନାହିଁ ଯାହା ଜଙ୍ଗଲରେ କିମ୍ବା ମାନବ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ହୋଇପାରେ।
- ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ସବୁଠାରୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ-ଉପଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସୁଲଭ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ସୁପାରିଶ କରେ, ଯେତେବେଳେ କମ୍ ମୂଲ୍ୟବାନ ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ଶେଷ ହୋଇଯାଏ, ଏହା ଅଧିକ ବ୍ୟୟବହୁଳ କିମ୍ବା ଉତ୍ସ-ଆନ୍ତରିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପକୁ ସୁପାରିଶ କରେ;
- ଭବିଷ୍ୟତରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କୁ ଅଧିକ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ତଥ୍ୟ ଚାଳିତ ସମାଧାନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ମାନକ ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିତ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ଯଦି ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଶେଷରେ ଏକ ଡାଟାବେସ୍ ଆଣିବାରେ ସହାୟକ ହେବ ଯାହା ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ସମୟରେ ସମାଧାନ ଖୋଜିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ । ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଭାବରେ ସଂଗୃହିତ ତଥ୍ୟ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ହଟସ୍ପଟ୍ ଚିହ୍ନଟ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ, ଅଧିକାଂଶ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାତୀ ଦାୟୀ କି ନାହିଁ, ହାତୀମାନେ ଏକ ପ୍ରକାର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଶିଖିଗଲେଣି କି ନାହିଁ ଏବଂ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ହେତୁ ମାନବ ମୃତ୍ୟୁର ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ଧାରା ଚିହ୍ନଟ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ଏବଂ ବେଆଇନ ଭାବେ ହାତୀ ହତ୍ୟାର ଧାରା ଚିହ୍ନଟ କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ।।

ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ନିମ୍ନରେ ସଂଗଠିତ ହୋଇଛି ।

ଏହି ବିଭାଗ ରେ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ ହେଉଛି ଏକ ମୌଳିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଏବଂ ଏକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ ଯାହାକି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ର ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ ।ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ ପାଠକମାନଙ୍କୁ କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାଅନ୍ୟ ବିଭାଗକୁ ଅନୁକରଣ କରିବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବ ଯାହାକି ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପ୍ରଦାନ କରେ।

ଆମେ କଣ କରିବା" ବିଭାଗ, ଯାହା ଉପଭୋକ୍ତାମାନଙ୍କୁ ହସ୍ତକ୍ଷେପ (ଗୁଡିକ) ଚିହ୍ନଟ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ଯାହା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ସହାୟକ ହେବ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ହେଉଛି"କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ" ବିଭାଗ ଯାହା ବନ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରକାରୀ ବିଭାଗ, ନାଗରିକ, ସମାଜ ଅଭିନେତା ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରିବାରେ ଉପଭୋକ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

"କିପରି ହେବ" ବିଭାଗ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା କରିବା, ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରିବା, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପ୍ରବଣ ହାତୀ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗରେ ଅଂଶୀଦାର ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ / ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ମୌଳିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଶେଷରେ, ଆମେ ଡାଟାସିଟ୍ ପ୍ରଦାନ କରୁ ଯାହା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ମାନକ ଡିଫଲ୍ଟ ଫର୍ମାଟ୍ ହୋଇପାରେ ।

ଯେହେତୁ ହାତୀମାନେ ଏକ ବୁଦ୍ଧିମାନ ପ୍ରଜାତିର ପ୍ରାଣୀ ଯାହାକି ଅନେକ ହସ୍ତକ୍ଷେପକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ବହୁତ ଶୀଘ୍ର ଶିଖିଯାନ୍ତି, ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପାଇଁ କୌଣସି ସରଳ କିମ୍ବା ସ୍ଥାୟୀ ସମାଧାନ ନାହିଁ । ସେହି କାରଣ ପାଇଁ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରେଫରେନ୍ସ ଯାହା ପ୍ରତି ତିନି ବର୍ଷରେ ଅପଡେଟ୍ ହେବ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ମନୁଷ୍ୟ-ହାତୀ ବିବାଦକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଦୂର କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଏକ ସଂଗଠିତ ତଥା ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯାହା ଦ୍ୱନ୍ଦ ରେ କ୍ଷତି ର ମାତ୍ର କୁ ହ୍ରାସ କରିଥାଏ।

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ମୁକାବିଲା ଲାଗି ସୁପାରିଶ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ (ROP)

ଏହି ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା ଅପରେଟିଂ ପ୍ରଣାଳୀ (ROP) ମଣିଷ-ହାତୀ ବିବାଦ (HEC) କୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ମୌଳିକ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡିକୁ ଦର୍ଶାଇଥାଏ । ବାସ୍ତବରେ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ମାଧ୍ୟମରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ପାଇଁ ଏହା ଏକ ପ୍ରାରମ୍ଭ ପ୍ରଦର୍ଶକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା ଅପରେଟିଂ ପ୍ରଣାଳୀ (ROP) ସଂରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ହାତୀ ସଂରକ୍ଷଣ ସମେତ ସମସ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ଯେଉଁଠାରେ ବିବାଦ ଘଟେ ।

ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ ଯେ, ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ଜଙ୍ଗଲରେ ହାତୀମାନଙ୍କର ପରିଚାଳନା ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଚିନ୍ତା ଅଟେ, କିନ୍ତୁ ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡିତ ବାସସ୍ଥାନରେ ହାତୀମାନଙ୍କର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଲାଇନ ଏଜେନ୍ସିର ସମର୍ଥନ ଏବଂ ଅବଦାନ ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ, ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱିତ ପ୍ରୟାସ ଜରୁରୀ ଅଟେ ।

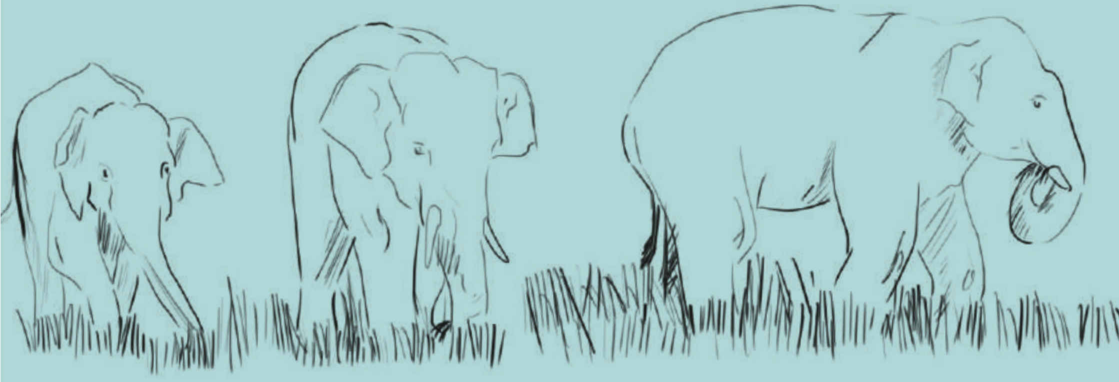

କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ ବିଭାଗ ୧: ହାତୀମାନଙ୍କୁ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ର, ମାନବ ବସତି ଏବଂ ସହରଠାରୁ ଦୂରକୁ ଘଉଡାଇବା

୧. ହାତୀ ମାନବ ବସତିରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପରେ ଗ୍ରାମବାସୀ ତୁରନ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗକୁ ଜଣାଇବା ଉଚିତ୍। ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ (କୁକି)ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ଆଣ୍ଟି ଡେପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ ଲୋକଙ୍କୁ ହାତୀଠାରୁ ଦୂରରେ ରଖିବା ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ନ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହାତୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

୨. ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ / ଡେପୁଟି ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ସମସ୍ତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବନ ଅଧିକାରୀ, ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଟିମ୍, ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ / ଗ୍ରାମ ପ୍ରଧାନ / ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତା, ଏବଂ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଗାଁରେ ହାତୀ ପ୍ରବେଶର ସୂଚନା ଏସଏମଏସ କିମ୍ବା ହ୍ୱାଟ୍ସ ଆପ୍ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପଲବ୍ଧ ମାଧ୍ୟମରେ ଦେବା ଉଚିତ୍ । ଜଣେ ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଦ୍ୱନ୍ଦ ସ୍ଥଳରେ ନିୟୋଜନ ପାଇଁ ଡ୍ୟୁଟି ପରିସର କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରିପାରେ ।

୩. ହାତୀ ଘାଉଡେଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗାଡି ସହିତ ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଟିମ୍ (ଆର ଆର ଟି) ପହଞ୍ଚିବା ଉଚିତ୍ । ଯାନଟି ଭଲ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ହାଇ-ମାଷ୍ଟ ଲାଇଟ୍, ପବ୍ଲିକ ସମ୍ବୋଧନ (PA) ସିଷ୍ଟମ୍ ଏବଂ ସାଇରନ୍ ଭଳି ଗ୍ୟାଜେଟ୍ ସହିତ ସଜାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୪. ଆରଆରଟି ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ-ଇନ୍-ଚାର୍ଜ (ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ହାତରେ ଥିବା ଅପରେସନ୍ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନହେଲେ) କରିପାରେ:

କ) ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ହାତୀ ସଂଖ୍ୟା ଜାଣିବା;

ଖ) ଜଣାଶୁଣା / ଚିହ୍ନିତ, ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଜଣାଶୁଣା ହାତୀ ର ଗତିବିଧି ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ।

ଗ) କେଉଁଠାରୁ ହାତୀ ଆସିଛି ସେହି ସ୍ଥାନ ଖୋଜିବା ।

୫. ସେଠାରେ ବିଭିନ୍ନ ଦଳ ଗଠନ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

କ) ହାତୀ ମାନଙ୍କର ଗତିବିଧି ଉପରେ ନଜର ରଖିବା (ବିଶେଷତ ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ);

ଖ) ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସହ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚିତ ରଖିବା (ବିଶେଷତ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଜଣାଶୁଣା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ);

ଗ) ଗଣମାଧ୍ୟମ (ବିଶେଷକରି ସହକାରୀ ବନ ସଂରକ୍ଷକ (ଏ ସି ଏଫ), ଡେପୁଟି କନଜରଭେଟର ଅଫ୍ ଫରେଷ୍ଟ (ଡିସିଏଫ୍) କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିକାରୀ) ଙ୍କ ସହ କଥା ହେବା ।

୬. ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ଡ୍ରାଇଭ୍ ଟିମ୍ / ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଟିମ୍ (ଆରଆରଟି) କୁ ଏକତ୍ରିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଏବଂ ପୋଲିସକୁ ମାନବ ବସତିରୁ ହାତୀକୁ ଘଉଡାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ। ଅପରେସନ୍ ସମୟରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ପ୍ରଧାନ / ଗ୍ରାମ ନେତାଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍।

୭. କୌଣସି ଅଘଟଣ ଠାରୁ ବର୍ତି ରହିବ ପାଇଁ, ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ ଆର ଆର ଟି ଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ହାତୀଠାରୁ ଏକ ସୁରକ୍ଷିତ ଦୂରତାକୁ (ଅତି କମରେ ୨୫୦ ମିଟର ଦୂରରେ) ନେଇଯିବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହାତୀମାନେ ସଂରକ୍ଷିତ ଶସ୍ୟ, ଲୁଣ, କିମ୍ବା ଦେଶୀ ମଦ ର ବାସ୍ନା ପାଇଁ ତାକୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଘର ନିକଟକୁ ଯିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି, ସେ କ୍ଷେତ୍ର ରେ ସେଠାରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ନିରାପଦ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇଯିବା ନେଇଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୮. ଯଦି ହାତୀମାନେ ଏକ ସହରାଞ୍ଚଳରେ ଥାଆନ୍ତି, ତେବେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ଆଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳକୁ ସିଲ କରାଯିବା ଉଚିତ୍, କାରଣ ସହରାଞ୍ଚଳରେ ଦିନରେ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ଏକ କଷ୍ଟକର କାର୍ଯ୍ୟ ।

୯. ଯଦି ଭିଡ଼ ବହୁତ ଅଧିକ ଥାଏ ଏବଂ ଲୋକମାନେ ଭ୍ରମିତ ହେବାର ଲକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ସୂଚନା ଦେଖାଯାଏ, ତେବେ ପୋଲିସ ଏବଂ ପ୍ରଶାସନର ସାହାଯ୍ୟ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ । ଏଥିପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ, ତହସିଲଦାର ଏବଂ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର କିମ୍ବା ଷ୍ଟେସନ ହାଉସ୍ ଅଫିସର କୁ ସେମାନଙ୍କ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରାଥମିକତା ଭିତ୍ତିରେ ଏକତ୍ରିତ କରିବା ଏବଂ ଭିଡ଼ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଆଗୁଆ ସୂଚନା ଦେଇପାରିବେ ।

୧୦. ହାତୀ ଘଉଡିବା ସମୟରେ ଯଦି କୌଣସି ଡାକ୍ତରୀ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ଉପୁଜେ ତେବେ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ ସେବାର ଉପଲବ୍ଧତା କୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୧୧. ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ସାଧାରଣତଃ ସେହି ସ୍ଥାନରେ କରାଯାଇଥାଏ ଯେଉଁଠାରେ ହାତୀର ଗତିବିଧି ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଜଣା ପଡିଥାଏ ଏବଂ କେଉଁ ଦଳ କେଉଁ ଦିଗରୁ ଆସିଛି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କର ସ୍ୱଷ୍ଟ ଧାରଣା ରହିଥାଏ । ଏଣୁ ତେଣୁ ଭାବରେ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଘଉଡାଇବା ବିପଜ୍ଜନକ ହୋଇପାରେ କାରଣ ହାତୀମାନେ ଏହିପରି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିରୋଧ ଏବଂ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଆକ୍ରମଣ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ପରିଣାମ ସାଂଘାତିକ ହୋଇଥାଏ ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ହାତୀମାନେ ନୂତନ କ୍ଷେତ୍ର ର ଅନୁସନ୍ଧାନ ମଧ କରିପାରନ୍ତି ଯାହାଦ୍ୱାରା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ନୂତନ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିସ୍ତାର ହୋଇପାରେ। ତେଣୁ, ହାତୀ କେଉଁଠୁ ଆସିଛି ଏବଂ ସେହି ଅଞ୍ଚଳର ଭୌଗଳିକ ସ୍ଥିତିବିଷୟରେ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଯାଞ୍ଚ ପରେ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ଏସ ଡି ଓ ଏବଂ ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ରେ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି କୌଣସି ସମୟରେ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ପରାମର୍ଶଦାୟକ ନୁହେଁ, ତେବେ ହାତୀକୁ (ମାନଙ୍କୁ) ନିଶ୍ଚେତ କରି ଅନ୍ୟ ଜାଗାକୁ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।

୧୨. ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମଦ୍ୟପାନ, ଔଷଧ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନିଶା ର ପ୍ରଭାବରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହାତୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରମଣର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି, କାରଣ ସେମାନେ କେବେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାୟତଃ ଧୀର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସମୟ ରହିଥାଏ । ଅଫିସର୍- ଚାର୍ଜ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ରୁ ବାଦ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିପାରନ୍ତି ।

୧୩. ହର୍ନ, ସାଇରନ୍ ର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ହାତୀ ଆଡକୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା ବେଳେବେଳେ ବିପଜ୍ଜନକ ହୋଇପାରେ, ବିଶେଷତଃ ଯଦି ଅଣ୍ଡିରା ହାତୀ ମସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଥାଏ । ମସ୍ତ ହାତୀର ଏକ (ପ୍ରଜନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଅବଧି) ଏହି ସମୟରେ ଅଣ୍ଡିରା ହାତୀ ମାନେ ମଣିଷର ପ୍ରାଧାନ୍ୟକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ତେଣୁ ଯାନବାହନ ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସିବାବେଳେ ଏହାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି ହାତୀମାନେ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ଆଚରଣ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି, ତେବେ ତୁରନ୍ତ ଗାଡି ଭିତରକୁ ଯିବା ଏବଂ ପଶୁଠାରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଦୂରତାରେ ପହଞ୍ଚିବା ଜରୁରୀ ଅଟେ ।

୧୪. ହାତୀକୁ ସଫଳତାର ସହ ତଡ଼ି ଦିଆଯିବା ପରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର କ୍ଷେତ୍ର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଦିନରେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ହାତୀର ଅବସ୍ଥାନ ବିଷୟରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ରାତିରେ ହାତୀର ଗତିବିଧି ଆଶଙ୍କା କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ। ଏହି ସୂଚନା ଦିନରେ ଜଙ୍ଗଲ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଦର୍ଶନ କରି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ପଶୁ ଚରାଇବା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯାଉଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀ ମାନଙ୍କୁ ପଚାରଉଚରା କରି ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରିବ । କୌଣସି କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକ ଶୀଘ୍ର ମରାମତି କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୧୫. ହାତୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫସଲ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି ନଷ୍ଟ ହେଲେ, ଦାୟିତ୍ୱ ରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ କ୍ଷୟକ୍ଷତିର ଆକଳନ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଥିବା ଲୋକ ତଥା ପୀଡିତଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଫସଲ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଶୀଘ୍ର କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୧୬. ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ ହେବାର ଗୋଟିଏ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଚିଫ ୱାଇଲ୍ଡ ଲାଇଫ୍ ୱାର୍ଡେନ (CWLW) କୁ ଅପରେସନ୍ ରିପୋର୍ଟ ପଠାଇବା ଉଚିତ୍ ।

୧୭. ଯେତେବେଳେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଘଟଣା ସମୟରେ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପ୍ରତିନିଧୀମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି, ବନ ବିଭାଗର ଜଣେ ପ୍ରାଧିକୃତ ମୁଖପାତ୍ର ଅପରେସନ୍ / ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିସ୍ତୃତ ସୂଚନା ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ବିସ୍ଲେଷଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ ବିଭାଗ ୨: ଜଙ୍ଗଲ ବାହାରେ ହାତୀମାନେ କାହାରିକୁ ମାରିଥିବା କିମ୍ବା ଆଘାତ କରିଥିବା ଘଟଣା

୧ . ଯଦି ହାତୀମାନେ ମଣିଷକୁ ଆଘାତ କରନ୍ତି, ତେବେ ଗ୍ରାମବାସୀ ତୁରନ୍ତ ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ ପାଇଁ ୧୦୮ କୁ ଡାକିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ପୀଡିତଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଇ ମାଗଣାରେ ଚିକିତ୍ସା କରାଯିବା ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ। ଯଦି ଆରଆରଟି ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଏହା କରାଯାଇ ନାହିଁ, ତେବେ ଆରଆରଟି ସଦସ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ପୀଡିତଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଇଛି। ତୁରନ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଏବଂ ପୋଲିସ ବିଭାଗକୁ ଅବଗତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍।

୨. ସଂପୃକ୍ତ ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଉକ୍ତ ଅଂଚଳର ଡି ସି ଏଫ / ଏ ସି ଏଫ କୁ ଅବଗତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଯଥାଶୀଘ୍ର ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିବା ଉଚିତ୍ । ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସ୍ଥଳରେ ନିୟୋଜନ ପାଇଁ କର୍ମଚାରୀ (ଅନ୍-ଡ୍ୟୁଟି ରେଞ୍ଜ୍ କର୍ମଚାରୀ, ଏଠାରୁ) ଏକତ୍ର କରିପାରିବେ ।

୩. ମାନବ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲାରେ, ଆଇନଗତ ଆବଶ୍ୟକତା / ନଥିକରଣ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ପୋଲିସ ବିଭାଗ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ର କର୍ମଚାରୀ ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷପ ନେଇ ପାରିବେ, ଏବଂ ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ ପାଇଁ ଶରୀରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରନ୍ତି । ବନ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ।

୪. ଯଦି କୌଣସି ହାତୀ ଗାଁ, ସହର କିମ୍ବା କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥାନ୍ତି, ତେବେ ଅଧିକାରୀମାନେ ତୁରନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ସେମାନେ ଆଉ ବିପଦ ର କାରଣ ନହୁଅନ୍ତି। ପୃଷ୍ଠାର ୫ ରେ ROP ବିଭାଗ ୧ ରେ ଉପରୋକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହା କରାଯାଇପାରିବ । ତଥାପି, ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ ଯେ କେଉଁ ହାତୀ ପୀଡିତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଛି ତେବେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ହାସିଲ କରିବା ପାଇଁ ହାତୀ ର ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ କିମ୍ବା ଗୋବର ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରୟାସ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୫. ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅପରାଧୀ ହାତୀ କୁ କାବୁ କରିବାକୁ ପଡିପାରେ, ସେହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ନିଷିଦ୍ଧ ଘୋଷିତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଅପରେସନ୍ ସାଇଟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାରୁ ବାରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୬. କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା "ନଥିକରଣ ଏବଂ ଏକ୍ସ-ଗ୍ରାଟିଆ / ମାନବ ମୃତ୍ୟୁ / କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ ପାଇଁ ଫର୍ମ" ବ୍ୟବହାର କରି ଆର ଆର ଟି ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତୁରନ୍ତ ମାନବ ମୃତ୍ୟୁ ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ । ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ହେଉଛି ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପରିଚୟ, ତାରିଖ, ସମୟ, ଘଟଣାର ଅବସ୍ଥାନ ଏବଂ ଘଟଣାର କୌଣସି ଜଣାଶୁଣା ପରିସ୍ଥିତି । ବିଶେଷ କରି କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପୀଡିତ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁଟି ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇଛି କିମ୍ବା ହାତୀ ଦ୍ୱାରା ଅପ୍ରାକୃତିକ ଆକ୍ରୋଶ ଯୋଗୁଁ ହୋଇଥାଇପାରେ ବୋଲି ଅଧିକାରୀମାନେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୭. ହାତୀ ଆଚରଣ ରେ କିଛି ଅନିୟମିତତା ଦେଖାଦେଲେ କିମ୍ବା ବିଶେଷତ ଯଦି ଏହା ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ନଥିଲା ଓ ହାତୀ ଟି ବାରମ୍ବାର ମନୁଷ୍ୟ ହତ୍ୟା ରେ ଜଡିତ ଥାଏ ତେବେ ବନ / ରାଜସ୍ୱ / ପୋଲିସ୍ ଅଧିକାରୀ, ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ (ଜନ) ଏବଂ ଜନସାଧାରଣ / ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରତିନିଧୀଙ୍କ ଏକ ଜରୁରୀକାଳୀନ ସଭା ଡକାଯାଇ ପରିସ୍ଥିତିର ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ସହ ମନୁଷ୍ୟକୁ ହତ୍ୟା କରିଥିବା ହାତୀର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଚିଫ ବାଇଲଡ ଲାଇଫ ୱାର୍ଡେନ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ସଭା ସୁପାରିଶକୁ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ୍ । ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକ ହାତୀଟିକୁ ତା'ର ବାସସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର / ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ମାର୍ଗ ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ, ଟ୍ରାନ୍ସଲୋକେସନ୍ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ (ବନ୍ଦୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ଥାନିତ କରିବା) ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ। ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ହାତୀକୁ ଧରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ସେହି ସମୟରେ ହାତୀକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ଦାଇତ୍ୱରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ ଚିଫ ବାଇଲଡ ଲାଇଫ ୱାର୍ଡେନ ଙ୍କ ଠାରୁ ରୁ ଅନୁମତି ମାଗିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ "ଭାଗ ୪: ବାରମ୍ବାର ମାନବ ବିବାଦରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ପରିଚାଳନା" ପୃଷ୍ଠାରେ ମିଳିପାରିବ । ବଣୁଆ ହାତୀକୁ ହଟାଇବା ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା କ୍ୟାପ୍ଟିଭିଟି ବିଭାଗରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

୮. ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଥିବା "ନଥିକରଣ ଏବଂ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ଫର୍ମ ଏବଂ ମାନବ ମୃତ୍ୟୁ / ଆଘାତ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ" ର ତଥ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଶୋକସନ୍ତପ୍ତ ପରିବାରକୁ ଏକ୍ସ-ଗ୍ରାଟିଆ ଦେବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ବିସ୍ତୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ଆମେ କ'ଣ କରିବା?

ଆମେ ଏକ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛୁ ।

ନିୟମିତ ଭାବରେ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାବେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆମେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛୁ ।

ଆମେ ସେହି ହାତୀମାନଙ୍କ ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛୁ ଯେଉଁମାନେ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଭାଙ୍ଗନ୍ତି, ଯଦିଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ଭାବରେ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଏ ।

ଆମେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଘଟଣା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଭାବରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରୁନାହୁଁ ।

ଭାଗ ୧: ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ଜରୁରୀକାଳୀନ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଚାଳନା ।

ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟମାନେ ବିବାଦକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ସଫଳତାର ସହ ମିଳିତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁନାହାଁନ୍ତି ।.

ଭାଗ ୨: ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ପୃଷ୍ଠା ପରିଚାଳନା ଏବଂ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡିକର ବିକାଶ ।

ବିବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକତ୍ରିତ ହେବା ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନାହିଁ ।

ଭାଗ ୩: ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଆଇନଗତ ଏବଂ ନିରାପଦ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଚୟନ ଏବଂ ନିର୍ମାଣ ।

ଭାଗ ୪: ବାରମ୍ବାର ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ରେ ନିୟୋଜିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀକୁ ପରିଚାଳନା କରିବା ।

ଭାଗ ୫: ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପାଇଁ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ।

କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ?

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ଏକାଧିକ ସରକାରୀ ବିଭାଗ ତଥା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଏନଜିଓ ଏବଂ ବେଳେବେଳେ ବେସରକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ଏକ ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ ଆବଶ୍ୟକ । ବହିର ଏହି ବିଭାଗ ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ ଯାହା ସହିତ ଆମେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ର ସମାଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଗୁଡିକୁ ପରିଚାଳନା କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ?

ଉକ୍ତ ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ: ବନ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀ ତଥା ସଂରକ୍ଷଣ ଅଭ୍ୟାସକାରୀଙ୍କୁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା କ୍ରିୟା ଗୁଡିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ସହଯୋଗୀ ଖୋଜିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ।

ଯେହେତୁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଅଧିକୃତ ଅଂଚଳ ବାହାରେ ହୋଇଥାଏ ତେଣୁ ଏହାର ହ୍ରାସ ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ର ଆବଶ୍ୟକ ପଡିଥାଏ ଯାହାର ଉଦେଶ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ହୋଇନପାରେ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଉତ୍ତମ ସମ୍ପର୍କ କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସମାଧାନ ରେ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ବିଷୟ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ବିଭାଗର ଅଂଶୀଦାରମାନେ "କିପରି-କିପରି" କାର୍ଯ୍ୟ କିରବେ ନିମ୍ନରେବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, ଏହି ବିଭାଗଟି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସହିତ କାରବାର ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସୂଚନାକୁ ସାରାଂଶିତ କରେ ।

ପ୍ରଥମେ, ଆମେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଭୂମିକା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା । ତା'ପରେ ଆମେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ବାହାରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଅଂଶୀଦାରମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ? - ବନ ବିଭାଗର ଭୂମିକା ।

ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ପାଇଁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା ଏକ ସହଯୋଗୀ ପ୍ରୟାସ । ନିମ୍ନଲିଖିତରେ ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ସ୍ଥାନୀୟ କଳାକାରମାନଙ୍କର ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ଡେପୁଟି କନ୍ସରଭେଟର ଅଫ ଫରେଷ୍ଟ (ଡିସିଏଫ୍)
ପଦବୀରେ ଥିବା ବିଭାଗୀୟ ବନ ମଣ୍ଡଳୀୟ ଅଧିକାରୀ

୧. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବିଭାଗୀୟ ସ୍ତରରେ, ଶାରୀରିକ ଫିଟ୍ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ବିକଳ୍ପ ଏବଂ ଅଦଳ ବଦଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭିତ୍ତି ରେ ନିୟୋଜନ କରିବା ।

୨. ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଯେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଉପକରଣ ଯେପରିକି ଫ୍ଲାସ୍ ଲାଇଟ୍, ଫାୟାର କ୍ରାକର, ହ୍ୱିସ୍ଲିଲ , ଜିପିଏସ୍ ଡିଭାଇସ୍, ବାଇନୋକୁଲାର, କ୍ୟାମେରା,ଇତ୍ୟାଦି ସମସ୍ତ ହାତୀ ପ୍ରଭାବିତ ରେଞ୍ଜ ସ୍ତରରେ ଉପଲବ୍ଧ ରହିଛି। ସେହି ଅଂଚଳର ଡିସିଏଫ୍ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ହାତୀଙ୍କୁ ନିସ୍ତେଜ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଔଷଧ ଏବଂ କୌଣସି ଡାକ୍ତରୀ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଷ୍ଟ୍ରେଚରର ଉପଲବ୍ଧତା ଉକ୍ତ ରେଞ୍ଜ ରେ ରହିଛି ଏବଂ ଏହାର ଉପଲବ୍ଧତା ପାଇଁ ସେ CWLW ଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୩. ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା ସମୟରେ ପାଣ୍ଠି ବିତରଣ କିମ୍ବା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ଅର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

୪. ଲ୍ୟାଣ୍ଡସ୍କେପ୍ (ବଡ ଭୂଭାଗ) ସ୍ତରରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ବନ ମଣ୍ଡଳ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏଥିରେ ହାତୀ ଗତିବିଧି ରୋକିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଚିହ୍ନଟ କରିବା, ଅଧିକ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର କ୍ଷେତ୍ର ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଆନ୍ତରାଜ୍ୟ ସମନ୍ୱୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

୫. ପୋଲିସ୍, ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ନାଗରିକ ପ୍ରଶାସନ ପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲାଇନ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରଖିବା ଗୁରୁତ୍ୱର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିସ୍ଥିତି ଏବଂ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ (ଯେପରିକି ହାତୀ ଟାଉନସିପ୍ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜନବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି), ଡିସିଏଫ୍ ତୁରନ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ୱାର୍ଡେନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ପାରନ୍ତି ଏବଂ ବିବାଦରେ ହାତୀକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସା ଦଳ ଗଠନ କରିପାରନ୍ତି।

୬. ଯାଞ୍ଚ ପରେ ମୃତ୍ୟୁ / ଫସଲ / ସମ୍ପତ୍ତି ହାନିର କ୍ଷତିପୂରଣ / ପୂର୍ବ ମାଗଣା ଦେୟ ଠିକ୍ ସମୟରେ ବିତରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ ।

ସହକାରୀ ବନ ସଂରକ୍ଷକ / ସବ ଡ଼ିଭିଜନାଲ ଅଫିସର

୧. ହାତୀ ମାନବ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ କୁ ପ୍ରତିଦିନ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଅଧୀନରେ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷ୍ୟାକରିବା ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗ ରଖିବା । ଆବଶ୍ୟକ ସମୟରେ ରେଞ୍ଜ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କରି ହାତୀମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ଏବଂ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଅଂଚଳର ମାନଚିତ୍ର ଆଙ୍କିବା ଉକ୍ତ ସମନ୍ୱୟ ର ଅନ୍ତର୍ଭୂକ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

୨. ବିଭାଜନ ସ୍ତରରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିଚାଳନାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶାସନିକ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ।

୩. ପୋଲିସ୍, ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ନାଗରିକ ପ୍ରଶାସନ ପରି ଅନ୍ୟ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ।

ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ଡେପୁଟି ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ।

୧. ଅଦଳ ବଦଳ ଓ ଚକ୍ରବର୍ତୀ ଭିତ୍ତିରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ କର୍ମଚାରୀ ନିୟୋଜନ କରିବା । ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ /ଡେପୁଟି ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିପାରନ୍ତି ଯେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ନିରୀକ୍ଷଣ ରେ ନିୟୋଜିତ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଶାରୀରିକ ଭାବରେ ସୁସ୍ଥ ଏବଂ ସବଳ ଅଟନ୍ତି ।

୨. ସୁନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ରେଞ୍ଜ୍ ଅଫିସରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଫ୍ଲାସ୍ ଲାଇଟ୍, ଜିପିଏସ୍ ଡିଭାଇସ୍, ଫାୟାର କ୍ରାକର, ବ୍ୟାଟେରୀ ଇତ୍ୟାଦି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଉପକରଣଗୁଡ଼ିକ ର ଠିକ ଭାବରେ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହେଉଛି ।

୩. ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସାଇଟଗୁଡ଼ିକୁ ଡ୍ୟୁଟି ପରିସରରେ ଥିବା କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ସାଥିରେ ନେଇ ଯାନ୍ତୁ ।

୪. ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ରେଞ୍ଜ୍ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ।

୫. ପୋଲିସ୍, ଗ୍ରାମ ନେତା, ତହସିଲଦାର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲାଇନ୍ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।

ବିଟ୍ ରକ୍ଷୀ ବା ବନ ରକ୍ଷୀ ।

୧. ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଦ୍ରୁତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳ ଏବଂ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍, ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମବାସୀ, ପୋଲିସ୍ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷ୍ୟା କରିବେ । ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ହାତୀର ଉପସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ତୁରନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସତର୍କ କରାଇବା ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

୨. ଦିନରେ ହାତୀ ଗତିବିଧି ବିଷୟରେ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ରାତିରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପାଇଁ ଯୋଜନା କରିବାରେ ସହାୟତା କରିବାକୁ ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ / ଡେପୁଟି ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଙ୍କୁ ସୂଚନା ପଠାନ୍ତୁ ।

୩. ଫସଲ/ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷୟକ୍ଷତି ସ୍ଥାନ ପରିଦର୍ଶନ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ ଫାଇଲ କରିବାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ ।

୪. ବିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ସାଇଟ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଜନ୍ତୁ ଯେଉଁଠାରେ ହାତୀ ମାନେ ବାରମ୍ବାର ଆଗମନ କରନ୍ତି । ଏଥିମଧ୍ୟରେ ହାତୀ ବିଶ୍ରାମ ସ୍ଥାନ (ଦିନ ସମୟରେ) ଏବଂ ଜଳାଶୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଯଦି ଘାଉଡେଇବା, ଅଧିକୃତ, କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରମୁଖ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ତେବେ ଏହିପରି ବିବରଣୀଗୁଡ଼ିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଦ୍ରୁତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳଗୁଡ଼ିକ

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ଶୀଘ୍ର ଜବାବ ଦେବା ପାଇଁ ବନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଦ୍ରୁତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳ (ଆର ଆର ଟି) ନିୟୋଜଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଆର ଆର ଟି ରେ କେଉଁମାନେ ରହିବେ ଏବଂ ଏହାର ଭୂମିକା ଏକ ପୃଥକ ବିଭାଗରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି,

"ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଟିମ ର ଗଠନ"

୧. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ସମସ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରିବା ଯାହାକି ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସେମାନେ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କରିପାରିବେ;

୨. ସମସ୍ତ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ସହିତ ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଘଟଣା ଘଟିବା ସମୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକାରୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା;

୩. ହାତୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ବିପଦକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଏବଂ ସମାଧାନ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଯେପରିକି ପ୍ରାଣ ଘାତକ ବାଡ଼, ସାଗିଂ ତାର ଏବଂ ଫାନ୍ଦ ।

କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ? - ଅନ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀ ।

ନାଗରିକ ପ୍ରଶାସନ

ସିଭିଲ୍ ପ୍ରଶାସନରେ ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟର, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ।

ଯେତେବେଳେ ବି ସେମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଲୋକମାନେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୁଅନ୍ତି ସିଭିଲ୍ ପ୍ରଶାସନ ଏଥିରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ହେବ । ସିଭିଲ୍ ପ୍ରଶାସନ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରେ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରୟାସ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ପାଣ୍ଠି ସୁରକ୍ଷିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ର ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ସିଭିଲ୍ ପ୍ରଶାସନର ଦାୟିତ୍ୱ ନିମ୍ନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱ ପୂର୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ସବ୍-କଲେକ୍ଟର, ଆରଡିଓ କିମ୍ବା ସବ-ଡିଭିଜନାଲ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ପଦବୀର ସହକର୍ମୀଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିପାରନ୍ତି।

୧. ଆବଶ୍ୟକ ସମୟରେ ଭିଡ଼କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ଧାରା ୧୪୪ ଘୋଷଣା କରିବା ସହିତ ଉଭୟ ଲୋକ ଏବଂ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଭିଡ଼କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା;

୨. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଦ୍ୱାରା ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଆଶ୍ରୟ ଖୋଜିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ସହିତ ଖାଦ୍ୟ, ଜଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ବଳ ଯୋଗାଇଦେବା କୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା;

୩. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପୀଡିତା (ମାନଙ୍କୁ) ଚିକିତ୍ସା କିମ୍ବା ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନା ପଠାଇବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା;

୪. ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଯେ କୌଣସି ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଯେପରି ବନ୍ୟ ଜୀବଜନ୍ତୁ ମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ କୁ ନଷ୍ଟ କିମ୍ବା ବିଭାଜନ ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ କାରଣ ଏହା ଦ୍ୱନ୍ଦ କୁ ଅଧିକ ବଢ଼ାଇଥାଏ;

୫. ହାତୀ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ଘର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ମରାମତି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା;

୬. ଯେଉଁଠାରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଏକ ନିୟମିତ ସମସ୍ୟା ଅଟେ ସେଠାରେ ସଡକ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଲାଇନ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରମୁଖ ଭିତ୍ତିଭୂମି ର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ସାହାଯ୍ୟ ଶୀଘ୍ର ପହଞ୍ଚିପାରିବ।

ନାଗରିକ ପ୍ରଶାସନ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନାରେ ଏକ ବ୍ୟାପକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗଠନ ଏବଂ ସହାୟତା, ହାତୀମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ରେ ସହାୟତା ଏବଂ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପୀଡିତଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଯାଞ୍ଚରେ ସହାୟତା କରିଥାଏ ।

କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ନିମ୍ନ ଭାଗରେ ନାଗରିକ ପ୍ରଶାସନର ଭୂମିକା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି:

- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୧: ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟରେ ଥିବା ଗ୍ରାମ / କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହାତୀ ବିବାଦ"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨: ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି ।
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି: ହାତୀ (ମାନେ) ଏକ କିମ୍ବା ଏକାଧିକ ମଣିଷକୁ ମାରିଦେଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆଘାତ ଦେଇଛନ୍ତି"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪: ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା"
- "୧ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା"
- "୨ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଖୋଜିବା"
- "୩ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ଗଠନ"
- "୨ ହାତୀ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷତିକାରକ ହୋଇନଥିବା ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ତାର ବାଡ଼"
- "୩ ହାତୀ ନିରୋଧକ ଖାଲ "
- "୩ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ "

"କ୍ଷତିପୂରଣ / ପୂର୍ବ-ଅନୁଗ୍ରହ ପାଇଁ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ" ।

ପୋଲିସ

ଜରୁରୀକାଳୀନ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା କରିବାରେ ପୋଲିସ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ। ସେମାନେ ଭିଡ଼କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ଏବଂ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା କରିବା ସମୟରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଉଦ୍ୟମରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପରୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିବେ ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଜରୁରୀକାଳୀନ ସମୟରେ, ପୋଲିସର ଦାୟିତ୍ୱ ଗୁଡିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ:

୧. ବିବାଦ ଘଟଣା ସମୟରେ ଭିଡ଼ ପରିଚାଳନା (ଆବଶ୍ୟକ ସମୟରେ ବିବାଦୀୟ ଗ୍ରାମଗୁଡିକରେ ଧାରା ୧୪୪ ଲାଗୁ କରିବା);

୨. ଯଦି ଜଣେ ହାତୀ ଦ୍ୱାରା ମରିଯାଇଥାଏ ତେବେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ପଠାଇବା ।ଏବଂ ଆହତମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର (PHC) / ଗୋଷ୍ଠୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର (CHC) / ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ପଠାଇବା;

୩. ତୀବ୍ର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଲୋକଙ୍କୁ ନିରାପଦ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା;

୪. ଅଭ୍ୟାସଗତ ଅପରାଧୀଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ଗିରଫ କରିବା ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଏବଂ ନିରାପଦ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସହାୟତା ଯୋଗାଇବା, ହାତୀମାନଙ୍କର ଟ୍ରାନ୍ସଲୋକେସନ୍ ଏବଂ ହାତୀ ଧରିବାରେ ପୋଲିସ ଏକ ବ୍ୟାପକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ। ଏହି ଭୂମିକା କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ନିମ୍ନ ଭାଗରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି:

- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୧: ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟରେ ଥିବା ଗ୍ରାମ / କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହାତୀ ବିବାଦ"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨: ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି: ହାତୀ (ମାନେ) ଏକ କିମ୍ବା ଏକାଧିକ ମଣିଷକୁ ମାରିଦେଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆଘାତ ଦେଇଛନ୍ତି"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪: ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୫: ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା"
- "୩ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ"
- "୪ ଅଧିକୃତ"

- **ଅର୍ଧ-ସାମରିକ ବାହିନୀ**

ଅର୍ଧ-ସାମରିକ ବାହିନୀ, ପୋଲିସ୍ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗକୁ ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ତଥା ପରିସ୍ଥିତିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ଭିଡ଼କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା, ଲୋକଙ୍କୁ ଆଘାତରୁ ରକ୍ଷା କରିବା କିମ୍ବା ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର / ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାରେ ସହାୟତା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।

ଏହିପରି, ସେମାନେ ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ସହାୟକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ ପୋଲିସ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ।

ଅଗ୍ନିଶମ ବିଭାଗ

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ଅଗ୍ନିଶମ ବିଭାଗକୁ ତାଲିମ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଉଦ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସେମାନେ ସଜ୍ଜିତ ରହିଥାନ୍ତି ।

ସେମାନେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଯୋଜନା ଏବଂ ଜରୁରୀକାଳୀନ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ଯେତେବେଳେ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରାଯିବା କିମ୍ବା ମାନବ ବାସସ୍ଥାନରୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ।

ଏହି ଭୂମିକା କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ନିମ୍ନ ଭାଗରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି:

- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨: ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪: ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା"

ରାଜ୍ୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ମୁକାବିଲା ବଳ ।

କେତେକ ରାଜ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ମୁକାବିଲା ବଳ (SDRF) କୁ କେତେକ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରନ୍ତି, ବିଶେଷକରି ଉଦ୍ଧାର ଏବଂ / କିମ୍ବା ସ୍ଥାନାନ୍ତର ପାଇଁ ।

ରାଜ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ / ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା

ଯେତେବେଳେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କ୍ଷୟ କ୍ଷତି ର ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ କିମ୍ବା ମାନବକୁ ଆଘାତ / ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଇଥାଏ ସେ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଯେଉଁଠାରେ ଡାକ୍ତରଖାନାଗୁଡ଼ିକୁ ପହଞ୍ଚିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ସେଠାରେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର (PHC) ଏବଂ / କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର (CHC) ର ଭୂମିକା ସର୍ବାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଜରୁରୀକାଳୀନ ଚିକିତ୍ସା ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ PHC ଏବଂ CHC ଗୁଡ଼ିକରେ ସମସ୍ତ ଉପକରଣ ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

"ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି: ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି" ।

"ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି: ହାତୀ (ମାନେ) ଏକ ବା ଏକାଧିକ ମଣିଷକୁ ମାରିଦେଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆହତ କରିଛନ୍ତି"

ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ ଏବଂ / କିମ୍ବା ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସା ବିଭାଗ ।

ଯେଉଁଠାରେ ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥାଏ କିମ୍ବା ରେଡ଼ିଓ କଲାର କରାଯାଇଥାଏ, ଅଥବା ଧରାଯିବା କିମ୍ବା ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରାଯାଇଥାଏ ସେଠାରେ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସା ବିଭାଗ କିମ୍ବା ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗରୁ ଏକ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ହାତୀର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଜରୁରୀକାଳୀନ ସମୟରେ, ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଗୁଡିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ:

୧. ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ଜଡିତ ହାତୀମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ଥିତିର ଆକଳନ / ମାପ କରିବା;

୨. ଧରିବା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଔଷଧର ଉପଲବ୍ଧତା, ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଏବଂ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ସାମଗ୍ରୀ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା;

୩. ଏକ କ୍ୟାପଚର ଦଳ ଗଠନ ସହିତ ଡାର୍ଟିଂ କାର୍ଯ୍ୟର ତଦାରଖ କରିବା;

୪. ଯେ କୌଣସି ପରିଚାଳନା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ହାତୀ (ବଣୁଆ ଏବଂ ବନ୍ଦୀ) ର ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା;

୫. ହାତୀ ଧରିବା, ପରିବହନ କରିବା ଏବଂ ବନ୍ଦୀହୋଇଥିବା ହାତୀମାନଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନାରେ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ଭୂମିକା ବିଷୟରେ ଅଧିକ ବିବରଣୀ କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ନିମ୍ନ ଭାଗରେ ମିଳିପାରିବ:

- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪: ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା"
- "୧ କ୍ୟାପଚର ଏବଂ ରେଡ଼ିଓ କଲାର"
- "୩ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ"
- "୪ ଅଧିକୃତ"

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ / ବିଭାଗ

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ ହେତୁ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବାବେଳେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ (ଇବି) କୁ ଯୋଗାଯୋଗ କରାଯିବ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡର ଦାୟିତ୍ୱ ଗୁଡିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ:

- ହାତୀ କିମ୍ବା ଲୋକଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଆଘାତ ରୁ ରକ୍ଷ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ହାତୀ ପ୍ରଭାବିତ ଗ୍ରାମଗୁଡିକରେ ଟ୍ରାନ୍ସମିସନ ଲାଇନ ଏବଂ ସମାନ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଉପରେ ନଜର ରଖିବା (DCF ରୁ ଏକ ତାଲିକା ବ୍ୟବହାର କରି ଚିହ୍ନଟ) । ଏଥିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ, ଇବିର ମୁଖ୍ୟ ଇଞ୍ଜିନିୟର ହାତୀ ପ୍ରବଣ ଗ୍ରାମକୁ ଜରୁରୀକାଳୀନ ହେଲ୍ପଲାଇନ ଯୋଗାଇ ପାରିବେ;

୨.ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଯଦି ହାତୀମାନେ ପୋଲ ସହିତ ଘଷି ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପୋଲ ଭାଙ୍ଗିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତାରଗୁଡ଼ିକ ଭୂମିରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚ ରେ ରହିଛି (ଏବଂ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଇନସୁଲେଟ୍) ଯାହାଫଳରେ ଏହା ହାତୀମାନଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବ ନାହିଁ ।

୩. ସାଗିଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଲାଇନକୁ ଅବରୋଧ କରିବା ଏବଂ ହାତୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଉଚ୍ଚତାରେ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା;

୪. ସାଂଘାତିକ ବାଡ଼ ନିର୍ମାଣ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଆଇନ ବିଦ୍ୟୁତ ଚୋରିକୁ ରୋକିବା;

୫. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପ୍ରବୃତ୍ତ ଗ୍ରାମଗୁଡିକରେ ବିଶେଷ କରି ରାତିରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଲୋକୀକରଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ସହିତ ବିଦ୍ୟୁତ୍ କ୍ଷୟକ୍ଷତିର ଶୀଘ୍ର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବା ।

"ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣାର ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ

୫: ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା" ପୃଷ୍ଠା ୫୩ ରେ ।

ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥା ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ନେତା ।

ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥା ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ନେତା ମାନେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରୟାସକୁ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତି ଯେ ଏହି ପ୍ରୟାସ ସମଗ୍ର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପାଇଁ ଲାଭଦାୟକ ଏବଂ ଏହିପରି ପ୍ରୟାସର ସ୍ଥିରତା ନିଶ୍ଚିତ କରେ ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନୀୟ କଳାକାରଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ:

ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତା ଙ୍କ ଠାରୁ ଆଶା କରାଯାଏ

କ) ଶୀଘ୍ର ଦ୍ୱନ୍ଦ ସାଇଟଗୁଡିକରେ ପହଞ୍ଚିବେ ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

ଖ) ଆବଶ୍ୟକ ସମୟରେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାରେ ସହାୟତା କରିବେ ।

ଗ)ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିଚାଳନାରେ ନିୟୋଜିତ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ।

ଘ) ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଅବଗତ କରିବ ଏବଂ ଶାନ୍ତ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳା ବଜାୟ ରଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ।

ଙ) ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରି, ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଦ୍ୱାରା ମୃତାହତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷତି ସମ୍ପର୍କିତ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ।

୨. ଆର ଆର ଟି ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମବାସୀ (ଯେପରିକି ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍, ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଶା କରାଯାଏ:

କ) ହାତୀମାନଙ୍କର ଗତିବିଧି ଉପରେ ନଜର ରଖିବାକୁ ବନ ବିଭାଗକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ।

ଖ) ଗ୍ରାମ ସ୍ତରରେ ବିବାଦ ଉପରେ ନଜର ରଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ।

ଗ) ବିବାଦ ସମୟରେ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ହାତୀମାନଙ୍କଠାରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ

ସ୍ଥାନୀୟ ବିଭାଗୀୟ ଲୋକ ମାନେ କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି:

ପଞ୍ଚାୟତ

- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି: ହାତୀ (ମାନେ) ଏକ ବା ଏକାଧିକ ମଣିଷକୁ ମାରିଦେଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆହତ କରିଛନ୍ତି"
- " ୧ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା"
- " ୨ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଖୋଜିବା"
- "୩ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ଗଠନ"
- "୪ ହାତୀ ବିଷୟରେ ଶିଖିବା ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ (ଏଡିଏସ୍) ଗଠନ"

ଜନପ୍ରତିନିଧୀ / ବିଧାୟକ।

- "୨ ଅଣଘାତକ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ତାରବାଡ଼"
- "୩ ହାତୀ-ନିରୋଧକ ଖାଲ"
- "୪ ଅଧିକୃତ"

ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ନେତାମାନଙ୍କୁ

(ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତାଙ୍କ ପରି) ଏବଂ ଅଣ-ବୃତ୍ତିଗତ ଗ୍ରାମ ଗୋଷ୍ଠୀ (ଯଥା, କୃଷକ ଗୋଷ୍ଠୀ) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ।

"ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୧: ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟରେ ଥିବା ଗ୍ରାମ / କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହାତୀ ବିବାଦ"

- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨: ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି: ହାତୀ (ମାନେ) ଏକ ବା ଏକାଧିକ ମଣିଷକୁ ମାରିଦେଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆହତ କରିଛନ୍ତି"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪: ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା"
- "୧ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା"
- "୨ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଖୋଜିବା"
- "୩ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ଗଠନ"
- "୪ ହାତୀ ବିଷୟରେ ଶିଖିବା ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ (ଏ ଡି ଏସ) ଗଠନ"
- "୨ ଅଣ ଘାତକ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ବାଡ଼"
- "୩ ହାତୀ ନିରୋଧ ଖାଲ "
- "୧ କ୍ୟାପଚର ଏବଂ ରେଡ଼ିଓ କଲାର"
- "୨ ନକାରାତ୍ମକ କଣ୍ଡିସନର"

ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି (BMC)

- "୪ ହାତୀ ବିଷୟରେ ଶିଖିବା ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ (ଏଡିଏସ) ଗଠନ"
- "୨ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଖୋଜିବା"
- "୩ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ଗଠନ" "ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରକାରର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବାଛିବା";
- "୨ ଅଣ ଘାତକ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ବାଡ଼"
- "୩ ହାତୀ-ପ୍ରୁଫ୍ ଖାଲ"

ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଭିତ୍ତିକ ସଂଗଠନ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଏନଜିଓ/ସିବିଓ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗଠନ ତଥା ପରିଚାଳନାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ।

- "୧ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା"
- "୨ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଖୋଜିବା"
- "୩ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ଗଠନ"
- "ଭାଗ ୩: ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ମାରାତ୍ମକ ଏବଂ ନିରାପଦ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଚୟନ ଏବଂ ନିର୍ମାଣ"

ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ଼ (ଏଡିଏସ୍) ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ, ଯେଉଁମାନେ ବନ ବିଭାଗକୁ ହାତୀ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା, ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରୟାସରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇପାରିବେ ।

ସେମାନଙ୍କର ଗଠନ ଏବଂ ପ୍ରାଥମିକ ବ୍ୟବହାର "ସେକ୍ସନ ୪ ରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ହାତୀ ବିଷୟରେ ଶିଖିବା ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ଼ (ଏଡିଏସ୍) ଗଠନ, ଏବଂ ସେମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରୟାସରେ ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି:

"ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ।

- ୧: ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟରେ / ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମ / କୃଷି ଅଞ୍ଚଳରେ ହାତୀ ବିବାଦ"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨: ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛି"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି: ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ଏକ ବା ଏକାଧିକ ମଣିଷକୁ ମାରିଦେଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆହତ କରିଛନ୍ତି"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪: ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା"
- "୧ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା"

- "୨ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଖୋଜିବା"
- "୨ ନକାରାତ୍ମକ କଣ୍ଡିସନିଂ (ପ୍ରଭାବିତ କରିବା)"

ହାତୀ ମାହୁନ୍ତ

ଜଙ୍ଗଲୀ ହାତୀ ସହିତ କିମ୍ବା ପାଖରେ କାର୍ଯ୍ୟ କଲା ବେଳେ, ମାହୁନ୍ତ ଏବଂ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ହାତୀ (ତାଲିମ ପ୍ରାପ୍ତ ବନ୍ଦୀ ହାତୀ) ମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇଥାଏ ଯେପରିକି:

- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨: ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି"
- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪: ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା"
- "୧ କ୍ୟାପଚର ଏବଂ ରେଡ଼ିଓ କଲାର"
- "୩ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ"

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏନଜିଓ

ସେମାନେ ଆବଶ୍ୟକ ସମୟରେ ଏବଂ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସହିତ କାରବାର କରିବାରେ ବନ ବିଭାଗକୁ ମଧ୍ଯ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ । କେତେକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏନଜିଓ ମଧ୍ଯ ଉଦ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସଜ୍ଜିତ । ସଠିକ୍ ବିଶେଷତା ଥିବା ଏନଜିଓମାନେ ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି, ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡିକ ହୋଇପାରେ ଯେଉଁଠାରେ ସେମାନେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ:

- "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪: ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା"
- "୧ କ୍ୟାପଚର ଏବଂ ରେଡ଼ିଓ କଲାର"

"ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀକୁ ଚିହ୍ନିବା" ।

ହାତୀ ଗବେଷକ

ହାତୀ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀମାନେ ହାତୀର ଆଚରଣ ଚିହ୍ନଟ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତି ଆପଣେଇବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଜଣେ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀଙ୍କ ପାରଦର୍ଶିତା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ଗବେଷକମାନେ ସରକାରୀ, ଏନଜିଓ କିମ୍ବା ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା ନିୟୋଜିତ ହୋଇପାରନ୍ତି ।

"ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀକୁ ଚିହ୍ନିବା" ।

ଲାବୋରେଟୋରୀଗୁଡିକ

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀକୁ ଚିହ୍ନିବା ଏବଂ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଜେନେଟିକ୍ସ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବାରୁ ଲାବୋରେଟୋରୀଗୁଡିକ ମଧ୍ଯ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପଡୁଛି ।

"DNA ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ରକ୍ତ ଏବଂ ଗୋବର ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣ" ।

ମିଡିଆ ।

ବିବାଦ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶୀଦାର ଅଟେ । ସେମାନେ ସଂରକ୍ଷଣ ସମସ୍ୟାକୁ ଆଲୋକିତ କରିପାରିବେ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଚାଲିଥିବା ପ୍ରୟାସକୁ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କୁ ଅବଗତ କରିପାରିବେ ।

- "୧ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା"
- "୧ କ୍ୟାପଚର ଏବଂ ରେଡ଼ିଓ କଲାର"
- "୩ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ"

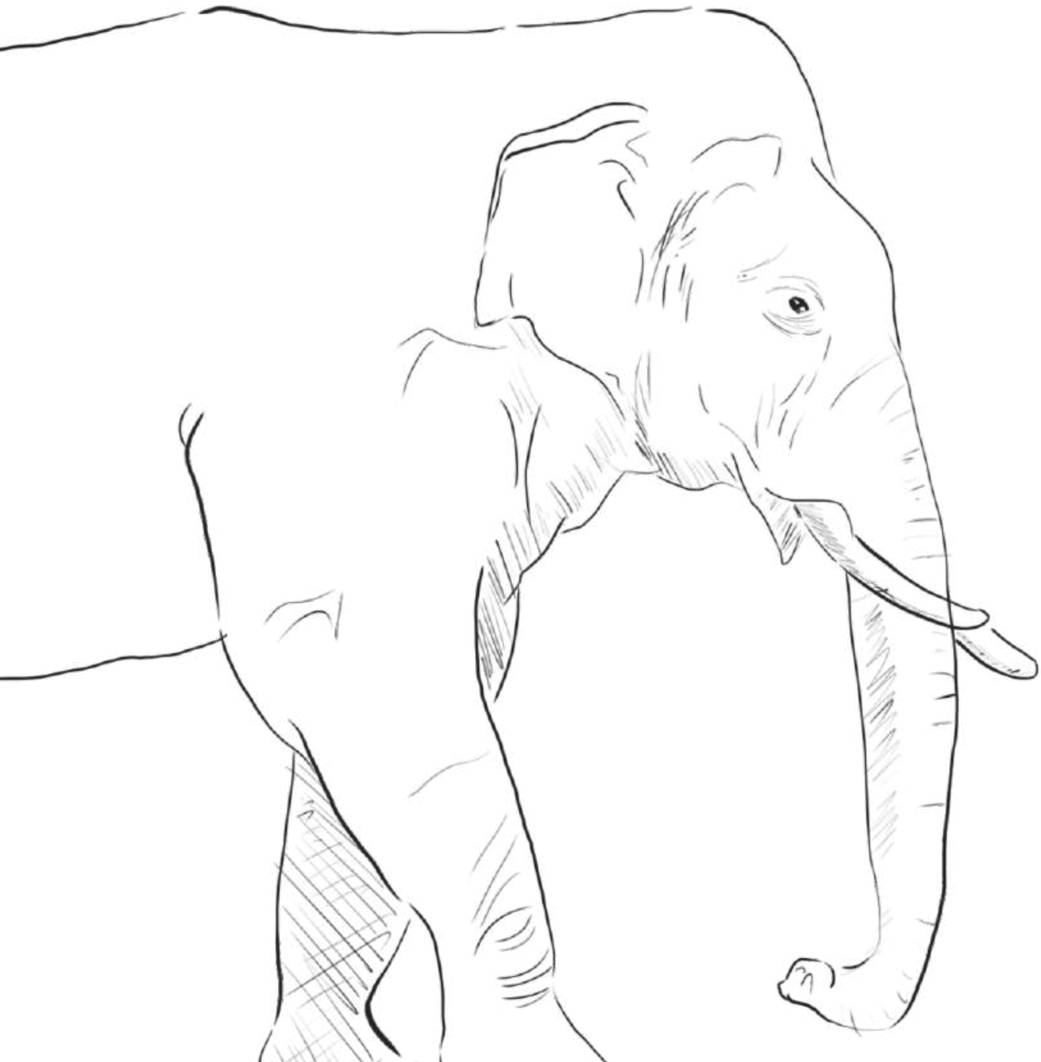

କେମିତି କରିବା ?

ନିମ୍ନଲିଖିତ ପୃଷ୍ଠାଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ବିସ୍ତୃତ ଅପରେଟିଂ ପ୍ରଣାଳୀ ଏବଂ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରଦାନ କରେ ଯାହା ମାନବ-ହାତୀ ବିବାଦକୁ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ଭାଗ 1:

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ଜରୁରୀକାଳୀନ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଚାଳନା ।

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସହ ଜଡିତ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବନ ବିଭାଗ କିପରି ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଦଳକୁ ଏକ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ପ୍ରମୁଖ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭାବରେ ଗଠନ ଏବଂ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ (ପୃଷ୍ଠା 30) ତାହା ଭାଗ 1 ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛି । ଏଥିସହ, ଭାଗ - 1 ବନ ବିଭାଗକୁ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାରର ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ଏବଂ ମାନବ-ହାତୀ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କ ସହିତ ସମୟ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍:

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସହ ଜଡିତ ଏକ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ।

- ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ବଣୁଆ ହାତୀ ମାନବ ବାସସ୍ଥାନରେ / ସମୟ ଅତିବାହିତ କରୁଛନ୍ତି କି?
- ମନୁଷ୍ୟର ମୃତ୍ୟୁ / ଆଘାତ ହୋଇଛି କି?
- ଏକ ହାତୀ କୂଅ, ଖାଲ, ଫାନ୍ଦ ଫାଶରେ ଅଟକି ଯାଇଛି ନା ଅନ୍ୟଥା ଉଦ୍ଧାରର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି?
- ଏକ ମୃତ ହାତୀ ମିଳିଛି କି?

ଜଙ୍ଗଲ / ବାସସ୍ଥାନ ସୀମା ନିକଟ ଗ୍ରାମଗୁଡିକରେ ହାତୀଟି ଦେଖା ଦେଉଛି କି?

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୧
ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟରେ / ଗ୍ରାମ / କୃଷି ଅଞ୍ଚଳରେ ଘଟିଥିବା ହାତୀ (ବିବାଦ) ।

ଆରଆରଟି ର ଗଠନ

ହାତୀଟି ତାର ବାସସ୍ଥାନ ଠାରୁ ଦୂରରେ ମାନବ ଜନବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖା ଯାଉଛି କି?

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨
ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛି

ଆରଆରଟି ଗୁଡିକ ଗଠନ

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୩
ହାତୀ (ମାନେ) ଏକ ବା ଏକାଧିକ ମାନବଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆହତ ହୋଇଛନ୍ତି

ଆରଆରଟି ଗୁଡିକ ଗଠନ

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪
ହାତୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୫
ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଁ ସରକାରୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା କରିବା ଲାଗି ଦ୍ରୁତ-ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳର ଗଠନ

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

ଏକ "ଦ୍ରୁତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳ" (ଆରଆରଟି) ଗଠନ ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗକୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବ, ଯାହାକି ଏକ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀ ସଜ୍ଜିତ ଓ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଗୁରୁତର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା କରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାରର ଜରୁରୀକାଳୀନ / ସମୟ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ RRT ଗୁଡିକ ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବେ.

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

କ: ଆରଆରଟି ଗୁଡ଼ିକର ଭୂମିକା:

ଦ୍ରୁତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳ (ଆରଆରଟି) ବନ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ନିୟୋଜିତ ଏକ ବୃତ୍ତିଗତ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ଯାହା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିଥାଏ । ଆରଆରଟି ର ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ବିବାଦର ଜଟିଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ ରେ ମୁକାବିଲା କରିବା, ସେମାନେ ଆଞ୍ଚଳିକ ସ୍ତରରେ ହାତୀ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଥିବା ବିପଦ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନଜର ରଖିବାରେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି ବିଶେଷ କରି ଯେତେବେଳେ ବିବାଦ ମାତ୍ରାଧିକ ହୋଇଥାଏ।

ଖ : ଏକ RRT ଗଠନ:

ସାଧାରଣତଃ ହାତୀ ବିବାଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ରେଞ୍ଜ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଅତି କମରେ ଗୋଟିଏ ଆରଆରଟି ରହିବା ଉଚିତ୍ । ବିଶେଷ କରି ବଡ ରେଞ୍ଜ ଏବଂ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ତୀବ୍ରତା ମାତ୍ରାଧିକ ହେଉଥିବା ରେଞ୍ଜ ପାଇଁ, ଏକରୁ ଅଧିକ ଆରଆରଟି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ । ଆରଆରଟି ସଂପୃକ୍ତ ବନ ବିଭାଗର ରେଞ୍ଜ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଫରେଷ୍ଟର କିମ୍ବା ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପଦବୀରେ ଥିବା ବନ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ ଉଚିତ୍ ।

ମୁଖ୍ୟ ଅଭିନେତା: ଆରଆରଟି ଗୁଡିକ / ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ । ଏଥିରେ ଜଡିତ ଅନ୍ୟ ଅଭିନେତା ଏବଂ ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ: ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତା ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସ: ଜିପ୍ କିମ୍ବା ଏକ ଛୋଟ ଟ୍ରକ୍ ହାଲୋଜେନ ଲାଇଟ୍ ସହିତ ସଜ୍ଜିତ ଏବଂ ଫାୟାର୍କାର୍, ସର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟ୍, ହୁଟର, ସର୍ବସାଧାରଣ ଠିକଣା (PA) ସିଷ୍ଟମ୍, କ୍ୟାମେରା, ଜିପିଏସ୍, ବେତାର ରେଡିଓ ସେଟ୍, ଭୋଲ୍ଟମିଟର ସହିତ ବ୍ୟଦ୍ୟୁତିକ ବାଡ଼ର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆକଳନ କରିଥାଏ ।

ଏକ ଆରଆରଟି ରେ ଅତି କମରେ ଜଣେ ଜୀବବିଜ୍ଞାନୀ, ଜଣେ ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନୀ/ସାମାଜିକ କର୍ମୀ ଏବଂ ଜଣେ ପଶୁପାଳକ, ଏବଂ ଆଗ ଧାଡ଼ିରେ ଥିବା ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅନେକ ସଦସ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ଉଚିତ୍ । ବିବାଦ ମାତ୍ରାଧିକ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଦଳର ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବିଶ୍ରାମ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଆରଆରଟି ରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଦସ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ୍ । ଆରଆରଟି ର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି (ଯଥା, ଏହି ମାନୁଆଲର ବିଷୟବସ୍ତୁ) ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନିତ ଏକ ଦକ୍ଷ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହାତୀ ଆଚରଣ ଉପରେ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ । "କିଏ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ? - ଫରେଷ୍ଟ ବିଭାଗର ଭୂମିକା"

ଦୁଇଟି ଫୋନ୍ ନମ୍ବର ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଗୋଟିଏ ଟୋଲ୍ ଫ୍ରି ନମ୍ବର ହେବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡିକ RRT ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିପାରିବେ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଜଣାଇ ପାରିବେ ଯଦି ଆରଆରଟି ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ତୁରନ୍ତ ଆସୁନାହିଁ । ଏହା ଉଭୟ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ମାପ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ସହାୟତା କରିବାକୁ ଅତିରିକ୍ତ ଆରଆରଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ କି ନାହିଁ ବୁଝିବାରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଗ: ଜରୁରୀକାଳୀନ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ:

୧. ଆରଆରଟି ଗୁଡିକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ସମ୍ପର୍କ ବିକାଶ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେଉଁଠାରେ ହାତୀ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଦେଖାଯାନ୍ତି ଏବଂ ଫସଲ ନଷ୍ଟ କରନ୍ତି ଯାହାଫଳରେ ସେମାନେ ହାତୀମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥିତି ଏବଂ ଫସଲ ହାନି ହେବାର ଘଟଣା ବିଷୟରେ ପ୍ରାଥମିକ ଏବଂ ଠିକ୍ ସମୟରେ ସୂଚନା ପାଇଁ ପାରିବେ ।

୨. ଏହି ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଫୋନ୍ ନମ୍ବର ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ସହଜରେ ଆରଆରଟି କୁ ସମ୍ପର୍କ କରିପାରିବେ । ଏହି ଫୋନ୍ ନମ୍ବରଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ୱେବସାଇଟ୍ ରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଏହି ୱେବସାଇଟ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୩. ଆରଆରଟି ଯେଉଁ ରେଞ୍ଜ ଅଫିସରଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ କରେ ସେ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଆରଆରଟି ର ଗାଡି ଭଲ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି ଏବଂ ହାତୀ ଘଉଡ଼ିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଯଥା ଏକ ହାଇ-ମାଷ୍ଟ୍ ଲାଇଟ୍, ମାଇକ୍ରୋଫୋନ୍ ଏବଂ ସ୍ପିକର ଏବଂ ସାଇରନ୍ ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଛି.

ଘ: ଜରୁରୀକାଳୀନ ବିବାଦ ପାଇଁ RRT ର ଉପଲବ୍ଧତା :

ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଅଧିକ ହେଉଥିବା ସମୟରେ RRT ଗୁଡିକ ୨୪/୭ ଉପଲବ୍ଧ ହେବା ଉଚିତ୍ । ୧. ଯଦି ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟି ଘଟିଛି ତେବେ RRT କୁ କଲ କରିବାକୁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍:

କ) ହାତୀମାନେ ମାନବ ବାସସ୍ଥାନ ଏବଂ / କିମ୍ବା କାହାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ମାନବ ସମ୍ପତ୍ତି (ଫସଲକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି) କିମ୍ବା ଜୀବନ ପ୍ରତି ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି;

ଖ) ମଣିଷ ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ହେତୁ ହାତୀମାନେ ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି;

ଗ) ଏକ ବଣୁଆ ହାତୀ ଅସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି;

ଘ) ଏକ ମୃତ ହାତୀ ମିଳିଛି।

୨. ଯେତେବେଳେ ଡକାଗଲା, RRT ଗୁଡିକ ଯଥାଶୀଘ୍ର ରିପୋର୍ଟ କରିବା ଉଚିତ୍, ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ ଡାକିବାର ୧ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ । ଟିପ୍ପଣୀ: RRT ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ନିକଟସ୍ଥ ଅବସ୍ଥିତି ଏବଂ ଗାଁକୁ ଯିବାକୁ କେତେ ସମୟ ନେବେ ସେ ବିଷୟରେ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଧାରଣା ଦେବା ଉଚିତ୍ ।

ଙ) ହାତୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବିପଦ ହ୍ରାସ କରିବା: ଅଧିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ ହେଉଥିବା ଋତୁ ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ RRT ଗୁଡିକ ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା କରିବାରେ ନିୟୋଜିତ ନୁହଁନ୍ତି, RRT ମାନେ ହାତୀ ପ୍ରତି ବିପଦ, ବିଶେଷକରି ସାଂଘାତିକ ବାଡ଼, ଏବଂ ସାଗିଂ ତାର ଖୋଜିବା ପାଇଁ ବିବାଦୀୟ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡିକୁ ଟାର୍ଗେଟ୍ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଯାହା ହଠାତ୍ ହାତୀକୁ ମାରିପାରେ, ଏବଂ ଜାଲ କିମ୍ବା ଫାନ୍ଦ (ଯାହା ଅନ୍ୟ ପ୍ରଜାତିଙ୍କୁ ଟାର୍ଗେଟ କରିପାରେ କିନ୍ତୁ ହାତୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିପଦ ହୋଇପାରେ) । ସେମାନେ ଏକ ଡିଜିଟାଲ୍ ଭୋଲ୍ଟମିଟର କିମ୍ବା ବାଡ଼ ପରୀକ୍ଷଣକାରୀ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ, ଅଣ ସାଙ୍ଘାତିକ ବାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଯଥେଷ୍ଟ ଭୋଲଟେଜ୍ ବହନ କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ।

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି : ହାତୀ ବାସସ୍ଥଳୀ ସଲଗ୍ନ/ନିକଟରେ ଥିବା ଗ୍ରାମ/ ଚାଷଜମି ଅଞ୍ଚଳରେ ଘଟୁଥିବା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଘଟଣା

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ: ବନ ବିଭାଗ / ଆରଆରଟି କିପରି ହାତୀକୁ ମାନବ ବାସସ୍ଥାନରୁ ଦୂରେଇ ରଖିପାରେ ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଏବଂ ଉକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଯେପରି କି ମଣିଷ କିମ୍ବା ହାତୀକୁ କୌଣସି ଆଘାତ ନ ହୁଏ ଏବଂ ଅଧିକ ସମ୍ପତ୍ତି ର କ୍ଷୟ କ୍ଷୟତି ନ ହୁଏ ଏବଂ ହାତୀର ପୁନର୍ବାର ପ୍ରବେଶକୁ ରୋକିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା। ଏଥିସହ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ହାତୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଯାହାକି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ର ଢାଞ୍ଚାଗୁଡ଼ିକୁ ଟ୍ରାକ୍ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଡାଟାବେସରେ ଯୋଡାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଶେଷରେ, ହାତୀ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି କ୍ଷତି ସହ ଜଡିତ ତଥ୍ୟ, କ୍ଷତିପୂରଣକୁ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଯେତେବେଳେ ଏହି ବିଭାଗ   ହାତୀ ମାନଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ (ଯଥା, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ତୃଣଭୂମି) ଏବଂ ଗତିବିଧି / ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ (ଯଥା, ଚା ଇଷ୍ଟେଟ୍) ସହିତ ବିବାଦୀୟ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେଇଥାଏ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିଭାଗ ସେହି ପରିସ୍ଥିତି ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଯେଉଁଠାରେ ମାନବ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡିକ ହାତୀ ମାନବ ଦ୍ୱନ୍ଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଏ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ସମୟରେ ତଥ୍ୟ ସିଟ୍ ପୂରଣ କରାଯିବ (ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଭାବରେ):

- "ହାତୀ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ଫସଲ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିର କ୍ଷୟକ୍ଷତିର କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ଫର୍ମ"
- "ଯାଇ କୌଣସି ନୂଆ ହାତୀ ଦ୍ୱନ୍ଦ ରେ ଜଡିତ ହୋଇଥିବା ର ସନ୍ଦେହ କରାଯାଏ
- "ଜଣାଶୁଣା ହାତୀ ରେକର୍ଡ ଡାଟାସିଟ୍"

ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତା: ଆରଆରଟି / ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ, ଏଡିଏସ୍ ଅନ୍ୟ କର୍ତ୍ତା ଏବଂ ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ: ପୋଲିସ, ଗ୍ରାମପ୍ରଦେଶ / ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତା, ନାଗରିକ ପ୍ରଶାସନ (ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟର), ସମ୍ପୃକ୍ତ ନାଗରିକ ସମାଜ ସଂଗଠନ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସ: ଧ୍ୱନି ତିଆରି ଉପକରଣ (ଡ୍ରମ୍, ଫାୟାର କ୍ରାକର, ହର୍ଣ୍ଣ), ଗୋଲମରିଚ ସ୍ପ୍ରେ, ରବର ବୁଲେଟ୍, ମେଗାଫୋନ୍ ସିଷ୍ଟମ / ଲାଉଡ ସ୍ପିକର, ସର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟ୍, ହାତୀ ଗୋବର ପାଇଁ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କିଟ୍ (DNA ବାହାର କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ) ।

ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ: ସାଧାରଣତଃ ହାତୀମାନେ ରାତିରେ ଫସଲ କ୍ଷେତକୁ ଯାନ୍ତି ଏବଂ ସକାଳ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଜଙ୍ଗଲକୁ (କିମ୍ବା ଚା / କଫି / ସେହିଭଳି ବୃକ୍ଷରୋପଣ ହୋଇଥିବା ଅଂଚଳରେ ଯେଉଁଠାରେ ସେମାନେ ଆଶ୍ରୟ କରନ୍ତି) ଫେରିଯାନ୍ତି । ଏହିପରି, ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିବା ଅଧିକାଂଶ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସନ୍ଧ୍ୟା ଏବଂ ସକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଘଟିବ ।

ଜଙ୍ଗଲ ସୀମା

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

ଉ: ଯେତେବେଳେ ହାତୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିବାଦରେ ଜଡିତ ହୁଅନ୍ତି, ସେଠାରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରାଥମିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି:

୧. ହାତୀ କିମ୍ବା ଲୋକଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷତି ନହେବା ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିରେ କ୍ଷତି ର ମାତ୍ର କୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତର କୁ ଆଣି କରି ହାତୀମାନେ ନିଜ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରିବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା;

୨. ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ

କରିବା ।

ଖ. ସଂପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇବା:

ଥରେ RRT କୁ ଏକ ବିବାଦୀୟ ଘଟଣା ବିଷୟରେ ସଚେତନ କରାଗଲା ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ / ଡେପୁଟି ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ କେବେ ଏବଂ କେଉଁଠାରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ଯୋଜନା କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଅଧିକାରୀ ତା'ପରେ ସମସ୍ତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ - ସମ୍ପୃକ୍ତ DCF ଏବଂ ACF କୁ ଅବଗତ କରାଇବା ଏବଂ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସାଇଟରେ ପହଞ୍ଚିବା ଉଚିତ୍ । ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ / ଡେପୁଟି ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ମଧ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରିପାରନ୍ତି ।

ଗ. ଦ୍ରୁତ କ୍ଷେତ୍ର ପରିସ୍ଥିତି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ:

୧. ଆରଆରଟି ଏବଂ ବନ ଅଧିକାରୀ-ଚାର୍ଜ (ଅନ୍ୟଥା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନହେଲେ ହାତରେ ଥିବା ଅପରେସନ୍ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ) କରିବା ଉଚିତ୍:

କ) ହାତୀ କିମ୍ବା ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନ ପ୍ରତି ବିପଦ ଥିବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ତୁରନ୍ତ ସମାଧାନ କରନ୍ତୁ (ଯଥା, ଘରର କ୍ଷତି କିମ୍ବା ବିଦ୍ୟୁତ୍ ତାର ବିପଦ - ନିମ୍ନରେ ଦେଖନ୍ତୁ)

ଖ) ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ହାତୀ ସଂଖ୍ୟା ଜାଣିବା ଏବଂ ଜଣାଶୁଣା / ଚିହ୍ନିତ ବିବାଦୀୟ ହାତୀ ଖୋଜିବା ।

ଗ) ହାତୀମାନେ କେଉଁଠାରୁ ଆସିଛନ୍ତି ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ।

୨. RRT / ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ନିମ୍ନଲିଖିତଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବ

- କ) ହାତୀ ଉପରେ ନିରନ୍ତର ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ (ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ, ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଏହାକୁ ଆଗେଇ ନେବା ଉଚିତ୍)
- ଖ) ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସହିତ କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ସଠିକ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ (ବିଶେଷତ

ସଂପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ
ଅବଗତ କରାଇବା

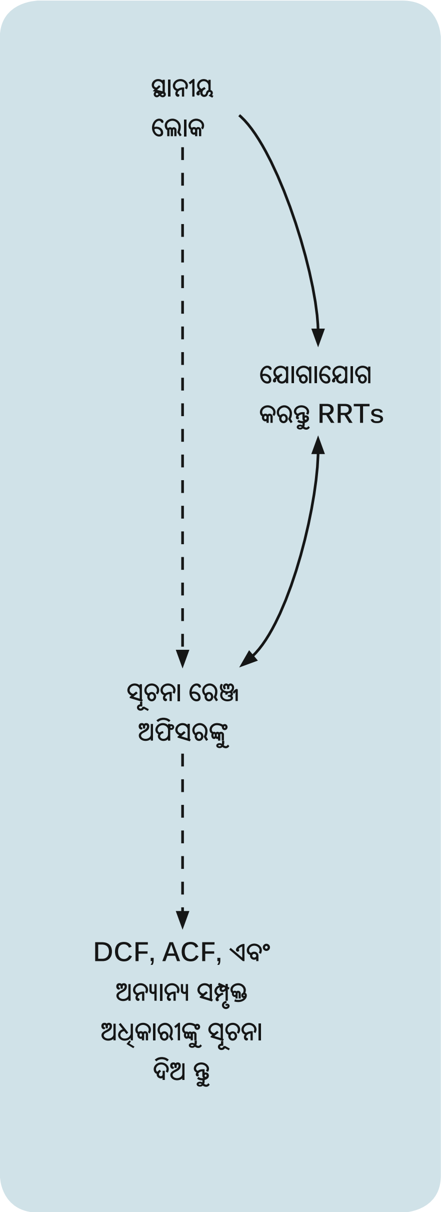

ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏହା କରିବା ଉଚିତ୍) । ଗ୍ରାମ ପ୍ରଧାନ / ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍।

- ଗ) ଯଦି ସେମାନେ (ACF / DCF / ଉଚ୍ଚ ଅଧିକାରୀ) ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି ସେମାନେ ସାମ୍ବାଦିକ ମାନଙ୍କ ସହିତ କଥା ବାର୍ତ୍ତା କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଘଟଣା ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍

ଘ . ହାତୀମାନଙ୍କୁ ମାନବ ବାସସ୍ଥାନରୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା:

ଯଦି ହାତୀମାନେ ଘର କୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇଥାନ୍ତି, ତେବେ RRT / ଏଡିଏସ ର ପ୍ରଥମ ପ୍ରାଥମିକତା ହେଉଛି ହାତୀ ଦ୍ୱାରା ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଘରଗୁଡ଼ିକରେ ଏବଂ ଭୁଶୁଡ଼ିବା ବିପଦରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଘର ଗୁଡିକରେ ରହିଥିବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।ଏହା କରିବା ନିମନ୍ତେ ହୁଏତ ପ୍ରଥମେ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଘଉଡାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ (ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଫସଲ କ୍ଷେତରୁ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଦେଖନ୍ତୁ, ନିମ୍ନରେ ପଏଣ୍ଟ ୪ ଦେଖନ୍ତୁ), କିମ୍ବା ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ପ୍ରଥମେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘରଗୁଡିକରୁ ଲୋକ ମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାକୁ ପଡିପାରେ । ଅନ୍ୟଥା ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଗୁଡିକ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବରେ ରହିବ ଯେପରିକି ଫସଲକ୍ଷେତ୍ରରୁ ହାତୀ ଘଉଡାଜାଏ।

ଙ. ବିଦ୍ୟୁତ ଆଘାତରୁ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁକୁ ରୋକିବା:

ଯଦି ହାତୀମାନେ କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳ ରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି କିମ୍ବା କୌଣସି ବସ୍ତୁ ର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଛନ୍ତି ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ତାର ଆଘାତ ର ବିପଦରେ ପକାଇଥାଏ (ଯଥା, ସେହି ଗ୍ରାମର କୌଣସି ଅଂଚଳରେ କମ ଉଚ୍ଚତା ରେ ଥିବା ତାର ସହିତ ସଂସ୍ପର୍ଶ ର ସମ୍ଭାବନା ରହିଥାଏ), ଆରଆରଟି କିମ୍ବା ବନ ବିଭାଗର ଜଣେ ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଧିକାରୀ ସ୍ଥାନୀୟ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯୋଗାଣ ବିଛିନ୍ନ କରିବାକୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭାଗକୁ ଜଣାଇବା ଉଚିତ୍; ।

ଚ . ଜନତାଙ୍କ ପରିଚାଳନା:

ଘଞ୍ଚ ଜନବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ପୋଲିସ ଏବଂ ଅଗ୍ନିଶମ ବିଭାଗ ହାତୀମାନଙ୍କ ଚାରିପାଖରେ ଭିଡ଼ ଆୟତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍:

୧. ହାତୀ (ସ୍ଥାନ) ର ଚାରିପାଖରେ ଅତି କମରେ ୧୦୦ ମିଟର (ଏବଂ ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ ୨୫୦ ମିଟର) କ୍ଷେତ୍ର, ଏବଂ ହାତୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ରାସ୍ତା ରହିଥାଏ ସେଠାରେ କୌଣସି ଲୋକଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ନ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

୨. ଯଦି ଜନତା ବିଶୃଙ୍ଖଳିତ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସିଭିଲ୍ ପ୍ରଶାସନକୁ CrPC ର ଧାରା ୧୪୪ ଲାଗୁ କରିବାକୁ କୁହାଯାଉ ଏବଂ CrPC ର ଧାରା ୧୪୪ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ପୋଲିସକୁ କୁହାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୩. ଯେଉଁଠାରେ ହାତୀମାନେ ଶସ୍ୟ, ଲୁଣ କିମ୍ବା ଦେଶୀମଦ ସନ୍ଧାନରେ ଆସିଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଲୋକ ମାନଙ୍କୁ ହାତୀ ଆଘାତ ରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସେହି ଆକର୍ଷଣକାରୀ ପଦାର୍ଥ ଠାରୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା ଭଲ ହୋଇପାରେ ।

ଛ . ଫସଲ କ୍ଷେତଠାରୁ ଦୂରରେ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା :

RRT, ଯେତେବେଳେ ଏକ ଏଡିଏସ (ପୃଷ୍ଠା ୬୮) କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସହ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଫସଲ କ୍ଷେତରୁ କିପରି ଦୂରେଇ ରଖାଯିବ ତାହା ଚିହ୍ନଟ କରିବା ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ ଯେ ନୂତନ ଅଞ୍ଚଳରେ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା (ଯେଉଁଠାରେ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ପୂର୍ବରୁ କରାଯାଇ ନଥିଲା) SDO / DCF କିମ୍ବା ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପଦବୀର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥାନ୍ତି

୧. ହାତୀମାନେ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ଫସଲ ଖାଉଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ତାହା ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ ।

ଯଦି ସେମାନେ କେବଳ ଅତିକ୍ରମ କରୁଛନ୍ତି, ତେବେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ, କାରଣ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଅଯଥା ଭ୍ରମିତ ଓ ବିଚଳିତ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ଫସଲର କ୍ଷତି ହୋଇପାରେ। ଯଦି ହାତୀମାନେ ଫସଲ ଖାଉଛନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଘଉଡାଇବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ହୋଇପାରେ ।

୨. ଚା ଏବଂ କଫି ପ୍ଲାଣ୍ଟରେ ହାତୀ ଡ୍ରାଇଭ୍ ରାତିରେ କମ୍ ଦୃଶ୍ୟମାନତା ହେତୁ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ; ଏହା ଡ୍ରାଇଭିଂ ଦଳ ପାଇଁ ବିପଦଜନକ ହୋଇପାରେ । ଯେଉଁଠାରେ ମାନବ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ଆବଶ୍ୟକ, ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ପଡିବ ।

୩. ହାତୀ ଡ୍ରାଇଭ୍ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, RRT ଲାଉଡ ସ୍ପିକର ଏବଂ ସାଇରନ୍ ଧ୍ୱନି ବ୍ୟବହାର କରି ଭିଡ଼ ହୋଇଥିବ ଲୋକଙ୍କୁ ସତର୍କ ରଖିବା ଏବଂ ଅପରେସନ୍ ସମୟରେ ହାତୀମାନଙ୍କ ସାମ୍ନାକୁ ନଆସିବା ପାଇଁ ସଚେତନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ହାତୀ ଡ୍ରାଇଭ୍ ପୂର୍ବରୁ ଡ୍ରାଇଭ୍ ପଥରୁ ଅତି କମରେ ୨୫୦ ମିଟର ଦୂରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ । ମଦ୍ୟପାନ କିମ୍ବା ଔଷଧ ର ପ୍ରଭାବରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ହାତୀମାନଙ୍କ ଆକ୍ରମଣର ଶିକାର ହୋଇଥାନ୍ତି କାରଣ ସେମାନେ ସର୍ବଦା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ପ୍ରାୟତଃ ମନ୍ଥର ଗତିରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଇଥାନ୍ତି, ଚାର୍ଜ ରେ ଥିବା

ଅଫିସର୍ ଏହିପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଅପରେସନରୁ ବାଦ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିପାରନ୍ତି ।

୪. ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକ, ଧ୍ୱନି ଉପକରଣ ଏବଂ ବାଣ ସହିତ ଡ୍ରାଇଭ୍ ଏକ ସୁରକ୍ଷିତ ଦୂରରୁ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି ହାତୀମାନେ ଏହି ଉତ୍ସାହକୁ ଅଣଦେଖା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଡ୍ରାଇଭିଂ ଦଳକୁ ଆକ୍ରମଣ କରନ୍ତି, ତେବେ ଲଙ୍କା / ହଳଦୀ ସ୍ପ୍ରେ ଏବଂ / କିମ୍ବା ରବର ଗୁଳି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ । କେବଳ ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁଳିର ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍, ଆଲୋକ, ଫାୟାରକ୍ରାକ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧ୍ୱନି ତିଆରି ଉପକରଣ ହାତୀକୁ ଘଉଡାଇବାରେ ବିଫଳ ହେବା ପରେ ଏବଂ ହାତୀ ଆଖି କିମ୍ବା ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁଳି ଚଳାଇବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ। ଯଦି ହାତୀ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ଆଚରଣ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ, RRT ସଦସ୍ୟମାନେ ତୁରନ୍ତ ଗାଡିରେ ଯାଇ ପଶୁଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୫. କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ହାତୀମାନେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଫେରିବା ପରେ ସମାନ କ୍ଷେତ୍ର କିମ୍ବା ନିକଟସ୍ଥ କ୍ଷେତକୁ ଫେରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ RRT ଯିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ଏବଂ ପରେ ଫେରି ଆସନ୍ତି । ଏହାକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ, ଯେତେବେଳେ ସମ୍ଭବ, RRT ଟିମ୍ ସକାଳ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ ସୀମାକୁ ପାଟ୍ରୋଲିଂ କରିବା ଉଚିତ୍ (ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ର ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନକୁ ଡାକିନଥାଏ) ଏବଂ ହାତୀମାନେ ଯେପରି ନ ଫେରିବା ତାହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ।ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନଜର ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ। ସଂପୃକ୍ତ ବିଟ୍ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ବନ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଦିନରେ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ହାତୀ ସ୍ଥାନ ବିଷୟରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ରାତିରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସମସ୍ୟାର ଆଶଙ୍କା କରାଯାଇପାରେ।

ଜ . ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପୁନ ନିର୍ମାଣ:

ବାଡ଼, କଂକ୍ରିଟ୍ କାନ୍ଥ, କିମ୍ବା ଖାଲ ଆକାରରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକ ମାନବ ବାସସ୍ଥାନରେ ହାତୀମାନଙ୍କର ଅନୁପ୍ରବେଶକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଘଟଣା ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ସମୟରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଥାଇପାରେ । ଏଗୁଡିକ ବେସରକାରୀ କିମ୍ବା ସରକାରୀ ମାଲିକାନା ଯାହାର ବି ହୋଇଥାଉନା କାହିଁକି, ଏହି ଦୁର୍ବଳ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ହାତୀ ଅନୁପ୍ରବେଶକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଥମିକ ଭିତ୍ତିରେ ଏହାର ମରାମତି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସରକାରୀ ମାଲିକାନା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଆରଆରଟି ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସହ ମିଶି ତୁରନ୍ତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ମରାମତି କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ। ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକାନା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, RRT ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ମରାମତି କରିବାରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

I. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀର ପରିଚୟ: ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଇଭେଣ୍ଟ ସମୟରେ ଏବଂ ପରେ ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ, ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ଜଡିତ ହାତୀ ର ପରିଚୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୧. ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ, କୁଶଳୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୋଣରୁ ଜଡିତ ହାତୀମାନଙ୍କର ଫଟୋ ଉଠାଇ ହାତୀମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ପରିଚୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରନ୍ତୁ ପରିଚୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହାତୀମାନଙ୍କର ଫଟୋ ଉଠାଇବାକୁ ଏଡିଏସ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ତାଲିମ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

୨. ଯଦି CWLW ଡିଏନ୍ଏ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି, ତେବେ DNA ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ହାତୀମାନଙ୍କରୁ ଗୋବର ନମୁନା ନିଅନ୍ତୁ (ପୃଷ୍ଠା ୧୨୮ ରେ "DNA ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ରକ୍ତ ଏବଂ ଗୋବର ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣ" ଏବଂ "ହାତୀ ଡାଟାବେସ୍ ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ ପାଇଁ ତଥ୍ୟ" ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଜ. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ର ଶିକାର ହୋଇଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ହାତୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି ବିଷୟରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ । "ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ରେକର୍ଡିଂ କରିବା ଏବଂ ଏକ୍ସ-ଗ୍ରାଟିଆ / କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ" ଦେଖନ୍ତୁ) ।

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨: ହାତୀ (ମାନେ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ଠାରୁ ଦୂରରେ ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତ

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

ବେଳେବେଳେ, ହାତୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏଥିରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମାନବ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି । ବନ ବିଭାଗ / ଆରଆରଟି କିପରି ହାତୀକୁ ମାନବ ବାସସ୍ଥାନରୁ ଦୂରରେ ରଖିପାରିବେ ଏବଂ ମଣିଷ, ହାତୀକୁ କୌଣସି କ୍ଷତି ନ ପହଞ୍ଚାଇ କିମ୍ବା ଅଧିକ ସମ୍ପତ୍ତି କୁ ହାନି ନ ପହଞ୍ଚାଇ କିପରି ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରାଇ ଆଣିପାରେ ଏହି ବିଭାଗ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ। ଏଥିସହ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ହାତୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଯାହାକି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଢାଞ୍ଚାଗୁଡ଼ିକୁ ଟ୍ରାକ୍ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଡାଟାବେସରେ ଯୋଡାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଶେଷରେ, ହାତୀ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି କ୍ଷତି ସହ ଜଡିତ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା କ୍ଷତିପୂରଣ ର ପ୍ରକ୍ରିୟା କୁ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ସମୟରେ ତଥ୍ୟ ସିଟ୍ ପୂରଣ ହେବ (ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଭାବରେ):

- ଫସଲ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷତି ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ ପାଇଁ କ୍ଷୟକ୍ଷତିର ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ଫର୍ମ"
- "ସନ୍ଦିଗ୍ଧ" ନୂତନ ହାତୀର ରେକର୍ଡ
- "ଜଣାଶୁଣା ହାତୀ ରେକର୍ଡ ଡାଟାସିଟ୍"

ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ: ଯେଉଁ ହାତୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ମାନବବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛନ୍ତି, ଯାହାକି ହାତୀ ମାନଙ୍କୁ ବନ୍ୟ ହାତୀ ସହିତ କିପରି ମୁକାବିଲା କରିବେ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅଭାବ ଥିବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡିକ ନିକଟ କୁ ଆଣିଥାଏ ଏବଂ ଏହା ଉଭୟ ଲୋକ ଏବଂ ହାତୀ ପାଇଁ ଅଧିକ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ଅଧିକନ୍ତୁ, ଏହି ସମୟରେ ହାତୀମାନେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଏବଂ / କିମ୍ବା ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଧିକ ରହିଥାଏ। ଏହି ସମୟରେ ଦୁର୍ଘଟଣାକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡିପାରେ ।

ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତା:

ଆରଆରଟି / ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଏଥିରେ ଜଡିତ ଅନ୍ୟ କର୍ତ୍ତା ଏବଂ ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସି: ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଲିସ, ଗ୍ରାମପ୍ରଦେଶ / ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତା, ଅଗ୍ନିଶମ ବିଭାଗ, ନାଗରିକ ପ୍ରଶାସନ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସ:

ମୋବାଇଲ୍ ବେତାର ଯୋଗାଯୋଗ ଉପକରଣ ଯେପରିକି ୱାକି ଟକି ଏବଂ ବେତାର ଫିଟ୍ ଯାନ, ଧ୍ୱନି ତିଆରି ଉପକରଣ (ଡ୍ରମ୍, ଫାୟାର କ୍ରାକର, ହର୍ନ), ଲଙ୍କା / ହଳଦୀ ସ୍ପ୍ରେ, ରବର ଗୁଳି, ମେଗାଫୋନ୍ ସିଷ୍ଟମ୍ / ଲାଉଡ ସ୍ପିକର, ସର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟ୍, ହାତୀ ଗୋବର ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ କିଟ୍ (DNA ନିଷ୍କାସନ ସକ୍ଷମ କରିବାକୁ) ।

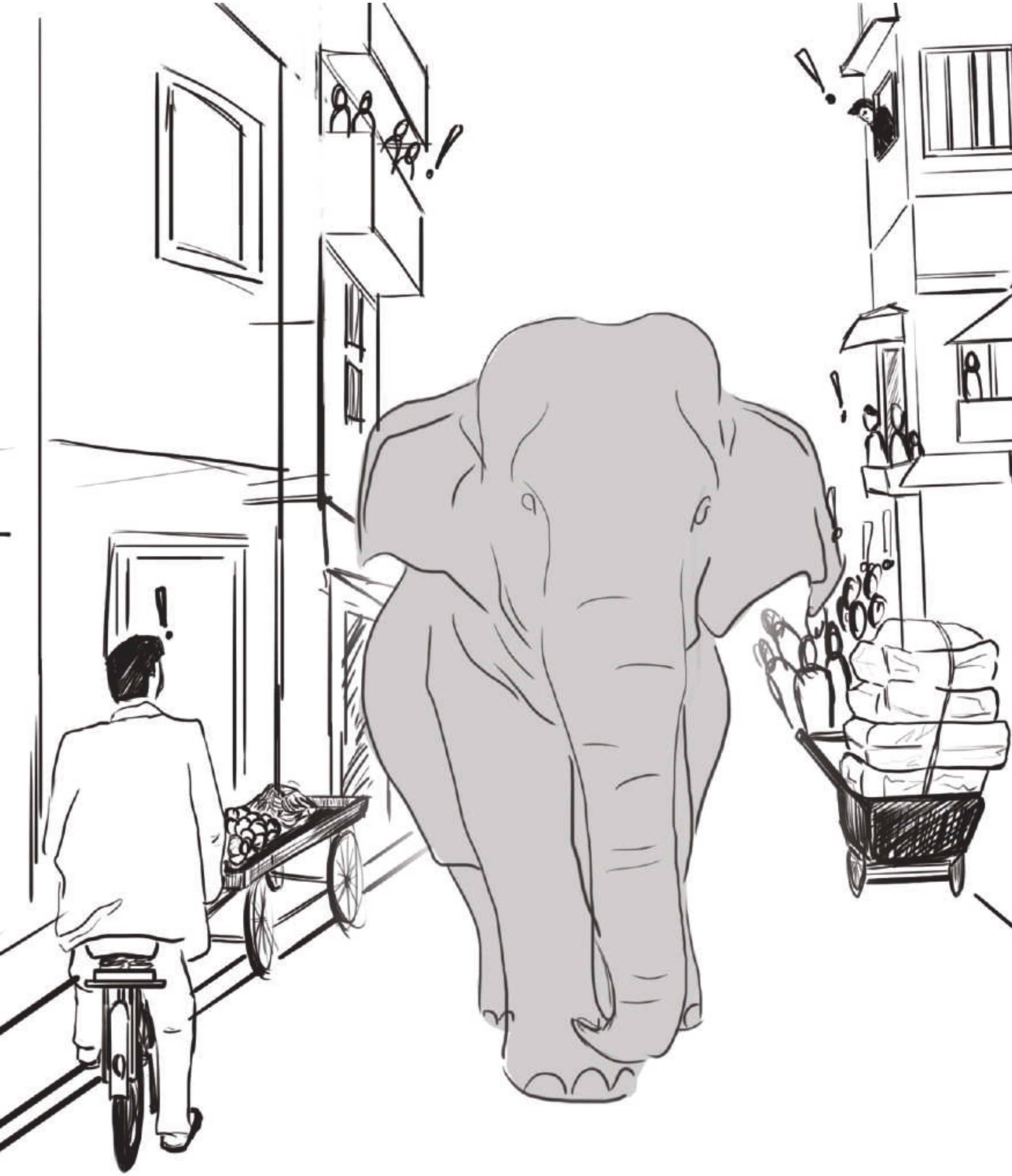

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

କ: ଯେତେବେଳେ ହାତୀମାନେ ମାନବ ବାସସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି:

ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ନିରାପଦରେ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ ଜଙ୍ଗଲକୁ / ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା । କିନ୍ତୁ ଯଦି ଏହା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ - ଯଦି ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ସମୟରେ ହାତୀ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ହୁଏ ତେବେ ଏହା ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ (ଯଥା, ବହୁ ଲୋକ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ହାତୀକୁ ଘେରି ରହିଛନ୍ତି), ଏହି ସମୟରେ ହାତୀକୁ ଶାନ୍ତ କରିବା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଟ୍ରଙ୍କଉଲାଇସ କରି ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ।:

ଏହିପରି, ଅପରେସନ୍ ର ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲା:

୧. ହାତୀ କିମ୍ବା ଲୋକଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷତି ନହେବା ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷୟ କ୍ଷତି ର ମାତ୍ର କୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତର କୁ ଆଣି ହାତୀକୁ ପୁନର୍ବାର ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା;

୨. ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ କରିବା ।

ଖ : ମାନବ ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟରେ ଥିବା ହାତୀମାନଙ୍କ ସୂଚନା

ପାଇବା ପରେ ବନ ବିଭାଗର କ୍ଷେତ୍ର କର୍ମଚାରୀ / ଦ୍ରୁତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳ ତୁରନ୍ତ ସାଇଟରେ ପହଞ୍ଚାଇବା ଉଚିତ୍ ।

ଗ: ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଏବଂ ଅଧିକ ସଂପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇବା:

ଥରେ ଏକ ବିବାଦୀୟ ଘଟଣା ବିଷୟରେ RRT କୁ ସଚେତନ କରାଗଲେ ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ସେମାନେ ପ୍ରଥମେ ସେମାନଙ୍କର ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ / ଡେପୁଟି ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଉଚିତ୍ । ଏହି ଅଧିକାରୀ ସମସ୍ତ ସଂପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ - ସମ୍ପୃକ୍ତ DCF ଏବଂ ACF - ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇବା ଏବଂ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସାଇଟରେ ପହଂଚିବା ଉଚିତ୍ । ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ / ଯେହେତୁ ଏହା ମାନବ ବାସସ୍ଥାନର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଥାଏ ତେଣୁ ସଂପୃକ୍ତ ବିଭାଗଗୁଡିକୁ (ପୋଲିସ, ଅଗ୍ନିଶମ ବିଭାଗ ଏବଂ ନାଗରିକ ପ୍ରଶାସନ) ଏକକାଳୀନ ସୂଚନା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ ଯାହାବି ଯେକୌଣସି ଅସୁବିଧାକୁ ଏଡାଇବା ପାଇଁ ଜନତାଙ୍କୁ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ।

ଯଦି ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ମଣିଷର ଆଘାତ / ମାନବ ଜୀବନ ହାନି ହୋଇସାରିଛି, ତେବେ ତୁରନ୍ତ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ କୁ ଡକାଯିବା ଉଚିତ୍, ଦେଖନ୍ତୁ "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି :୩: ହାତୀ (ମାନେ) ଏକ ବା ଏକାଧିକ ମଣିଷକୁ ମାରି ଦେଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆହତ କରିଛନ୍ତି"

ଘ: କ୍ଷେତ୍ର ପରିସ୍ଥିତିର ଦ୍ରୁତ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ:

୧. ଆରଆରଟି ଏବଂ ବନ ଅଧିକାରୀ-ଚାର୍ଜ (ହାତରେ ଥିବା ଅପରେସନ୍ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ - କିମ୍ବା ନିକଟତମ ଜଙ୍ଗଲ ସୀମା - ଅନ୍ୟଥା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନହେଲେ) କରିବା ଉଚିତ୍:

କ) ହାତୀ କିମ୍ବା ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଥିବା କୌଣସି ପ୍ରାଣହାନୀ ବିପଦ କୁ ତୁରନ୍ତ ସମାଧାନ କରନ୍ତୁ (ଯଥା, ଘରର କ୍ଷତି କିମ୍ବା ବିଦ୍ୟୁତ୍ ତାର ବିପଦ - ନିମ୍ନରେ ବିଭାଗ ଦେଖନ୍ତୁ)

ଖ) ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ହାତୀ ସଂଖ୍ୟା ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ, ଜଣାଶୁଣା / ଚିହ୍ନିତ ସମସ୍ୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ହାତୀ ଖୋଜନ୍ତୁ

ଗ) ହାତୀମାନେ କେଉଁଠୁ ଆସିଛନ୍ତି ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ।

୨. RRT / ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ବନ ଅଧିକାରୀ ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ନିମ୍ନଲିଖିତଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ:

କ) ହାତୀ ଉପରେ ନିରନ୍ତର ନଜର ରଖିବା ।

ଖ) ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସହିତ ବାରମ୍ବାର ଏବଂ ନିରନ୍ତର ଯୋଗାଯୋଗ ଏବଂ ସଠିକ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ପ୍ରଦାନ (ବିଶେଷତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସହିତ ସକାରାତ୍ମକ ସମ୍ପର୍କ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏହା କରିବା ଉଚିତ୍) । ଗ୍ରାମ ପ୍ରଧାନ / ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍।

ଗ) ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଗଣମାଧ୍ୟମ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା (ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ ACF / DCF / ଉଚ୍ଚ ଅଧିକାରୀ ମାନେ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବେ) ।

ଙ: ହାତୀ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ଘରଗୁଡ଼ିକରେ ଲୋକଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା:

ଯଦି ହାତୀମାନେ ଘରଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଉଛନ୍ତି, ତେବେ RRT / ଏଡିଏସ ର ପ୍ରଥମ ପ୍ରାଥମିକତା ହେଉଛି ହାତୀ ଦ୍ୱାରା ନଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଘରଗୁଡ଼ିକରେ ଏବଂ ଭୁଶୁଡ଼ିବା ବିପଦରେ ଥିବା ଘରଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଘଉଡାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ (ନିମ୍ନରେ ପଏଣ୍ଟ ୨ ଦେଖନ୍ତୁ), କିମ୍ବା ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ପ୍ରଥମେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘରଗୁଡ଼ିକରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାକୁ ପଡିପାରେ ।

ଚ: ଜନତାଙ୍କ ପରିଚାଳନା:

ହାତୀ ଆଖପାଖରେ ଭିଡ଼ ଆୟତ କରିବା ପାଇଁ ପୋଲିସ ଏବଂ ଅଗ୍ନିଶମ ବିଭାଗ RRT/ଏଡିଏସ କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଗ୍ରାମର ଗ୍ରାମ ପ୍ରଧାନ / ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତା (ମାନଙ୍କୁ) ସମସ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍।

୧. ଦିନରେ, ହାତୀ (ମାନଙ୍କ) ର ଆଖପାଖରେ ଅତି କମରେ ୧୦୦ ମିଟର (ଏବଂ ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ ୨୫୦ ମିଟର) କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟ ରେ କୌଣସି ଲୋକଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ନ ରହିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ

ହାତୀମାନଙ୍କୁ ନିଜ ବାସସ୍ଥାନ ଆଡକୁ ନ ଫେରାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଅଂଚଳ କୁ ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୨. ଅବାଞ୍ଛିତ ଏବଂ ଅନଧିକୃତ ଲୋକଙ୍କୁ ଏହି ଅଞ୍ଚଳ ନିକଟରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।

୩. ଯଦି ଜନତା ବିଶୃଙ୍ଖଳିତ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସିଭିଲ୍ ପ୍ରଶାସନକୁ CrPC ର ଧାରା ୧୪୪ ଲାଗୁ କରିବାକୁ କୁହାଯିବ ଏବଂ CrPC ର ଧାରା ୧୪୪ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ପୋଲିସକୁ କୁହାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୪. ଯେଉଁଠାରେ ହାତୀମାନେ ଗଚ୍ଛିତ ଶସ୍ୟ କିମ୍ବା ଦେଶୀ ମଦ ସନ୍ଧାନରେ ଆସିଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହାତୀ ଦ୍ଵାରା ଆଘାତକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ସେହି ଲୋକଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ଏହି ଆକର୍ଷଣକାରୀ ପଦାର୍ଥ ଠାରୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା ଭଲ ହୋଇପାରେ ।

ଛ : ବିଦ୍ୟୁତ ଆଘାତରୁ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁକୁ ରୋକିବା:

ଯଦି ହାତୀମାନେ କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳ ରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି କିମ୍ବା କୌଣସି ବସ୍ତୁ ର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଛନ୍ତି ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ତାର ଆଘାତ ର ବିପଦରେ ପକାଇଥାଏ (ଯଥା, ସେହି ଗ୍ରାମର କୌଣସି ଅଂଚଳରେ କମ ଉଚ୍ଚତା ରେ ଥିବା ତାର ସହିତ ସଂସ୍ପର୍ଶ ର ସମ୍ଭାବନା ରହିଥାଏ), ଆରଆରଟି କିମ୍ବା ବନ ବିଭାଗର ଜଣେ ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଧିକାରୀ ସ୍ଥାନୀୟ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯୋଗାଣ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବାକୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭାଗକୁ ଜଣାଇବା ଉଚିତ୍;

ଜ: ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି (ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ):

ଦିନରେ ଦୂର ଦୂରାନ୍ତର ଡ୍ରାଇଭକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇନଥାଏ କାରଣ ହାତୀମାନେ ନିଜ ବାସସ୍ଥାନ ବାହାରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଦିବାଲୋକ ରେ ଗତି କରିବାକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରନ୍ତି ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବାହାରେ ମାନବ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଥାଏ । ତେଣୁ, ହାତୀ ଡ୍ରାଇଭକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଯୋଜନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଜଙ୍ଗଲକୁ ଫେରିବାବେଳେ ହାତୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ସେମାନେ ଯେଉଁ ମାର୍ଗରୁ ଆସିଥିଲେ ସେହି ରାସ୍ତା ଦେଇ ଯାଇଥାନ୍ତି। ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳ ହାତୀ କେଉଁ ପଥରେ ଆସିଥିଲେ ତାହା ଯାଞ୍ଚ କରି ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଜନା କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ। ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ଦୂରରେ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ SDO / DCF କିମ୍ବା ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପଦବୀର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିବ ।

୧. ଯେଉଁଠାରେ ହାତୀମାନେ ଦିନରେ ରହିଥା'ନ୍ତି ସେହି ସ୍ଥାନକୁ କର୍ଡନ (ବନ୍ଦ) କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୨. ଯଦି ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସା ବିଶେଷଜ୍ଞ ସୂଚିତ କରନ୍ତି ଯେ ହାତୀମାନେ ଡିହାଇଡ୍ରେସନ୍ ବିପଦରେ ଅଛନ୍ତି, ତେବେ ହାତୀ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଜଳ ନ ଥିଲେ ଟ୍ୟାଙ୍କର୍ ଦ୍ଵାରା ଜଳ ଯୋଗାଣ କରାଯିବା ଉଚିତ୍।

୩. ଦ୍ରୁତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳ ଏବଂ ଡ୍ରାଇଭରେ ଜଡିତ ଅନ୍ୟମାନେ ଉପରୋକ୍ତ ଉପକରଣ ଗୁଡିକ ପାଖରେ ରଖିବା ଜରୁରୀ ।

୪. ପଡୋଶୀ ଗ୍ରାମରେ ରହୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସଚେତନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ, ବିଶେଷକରି ଯଦି ଯେଉଁ ରାସ୍ତା ଦେଇ ହାତୀ ସେମାନଙ୍କ ସାଧାରଣ ବାସସ୍ଥାନରୁ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ଯେଉଁ ରାସ୍ତା ଦେଇ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଚଲାଯିବ, ତାହା ସେହି ଗ୍ରାମର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଥାଏ

୫. ଯେଉଁଠାରେ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଡ୍ରାଇଭିଂ / ରିଟର୍ନ ମାର୍ଗରେ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ କିମ୍ବା ରେଳ ଫେନସିଂ ଭଳି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରହିଥାଏ, ତେବେ ହାତୀମାନେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଏଗୁଡିକ ଖୋଲିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

୬. ଯଦି ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ, ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ହାତୀ ଅଣାଯାଇ ବନ୍ୟ ହାତୀକୁ ରାତିରେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଚଳାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଜ . ହାତୀ ଡ୍ରାଇଭ୍ ପରିଚାଳନା:

ସାଧାରଣତଃ ହାତୀମାନେ ଧୀରେ ଧୀରେ ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ନିଜ ନିଜ ବାସସ୍ଥାନ ଆଡକୁ ଗତି କରିବେ । ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ RRT ସାହାଯ୍ୟ / ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ବିଶେଷତ ଯଦି ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ମାନବ ବସତି ଆଡକୁ ବୁଲନ୍ତି । ହଠାତ୍ ମୁକାବିଲାକୁ ଏଡାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଅଗ୍ରୀମ ହାତୀ ଦଳଙ୍କ ଗତି ପୂର୍ବରୁ ଲୋକଙ୍କୁ ସଚେତନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୧. ଯଦି ହାତୀମାନେ ସଠିକ୍ ଦିଗରେ ଗତି କରୁନାହାଁନ୍ତି, ହାତୀ ଡ୍ରାଇଭ୍ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, RRT ଲାଉଡ ସ୍ପିକର ବ୍ୟବହାର କରି ହାତୀ ଡ୍ରାଇଭ୍ର ଭିଡ଼କୁ ସଚେତନ ରଖିବା ଏବଂ ଅପରେସନ୍ ସମୟରେ ହାତୀମାନଙ୍କ ସାମ୍ନା ନକରିବା ଉଚିତ୍ ।

୨. ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକ, ଧ୍ୱନି ତିଆରି ଉପକରଣ ଏବଂ ବାଣ ଫୋଟକା ସହିତ ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ଏକ ସୁରକ୍ଷିତ ଦୂରରୁ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି ହାତୀ (ହାତୀମାନଙ୍କର) ର କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଆଚରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ଏବଂ ସେମାନେ ଡ୍ରାଇଭିଂ ଟିମ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରନ୍ତି ତେବେ ଲଙ୍କା କିମ୍ବା ହଳଦୀ ଗୁଣ୍ଡ ଏବଂ ରବର ବୁଲେଟ୍ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ । କେବଳ ରାଇଟ୍ ବୁଲେଟ୍ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ତାହା କେବଳ ଆଲୋକ, ଫାୟାରକ୍ରାକ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧ୍ୱନି ତିଆରି ଉପକରଣ ହାତୀକୁ ଘଉଡାଇବାରେ ବିଫଳ ହେବା ପରେ. ଏହା ମନେରଖିବେ ଉଚିତ୍ ଯେ ହାତୀର ଆଖି କିମ୍ବା ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁଳି ଚଳାଇବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ। ଯଦି ହାତୀ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ଆଚରଣ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ, RRT ସଦସ୍ୟମାନେ ତୁରନ୍ତ ଗାଡି ଭିତରକୁ ଯାଇ ଇଞ୍ଜିନ ଅନ୍ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୩. ହାତୀ (ମାନଙ୍କୁ) ନିଜ ସାଧାରଣ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ପରେ, ଦଳ ହାତୀ ନ ଫେରିବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ରାତିସାରା ବାସସ୍ଥାନ ସୀମାକୁ ପାଟ୍ରୋଲିଂ କରିବା ଉଚିତ୍ (ଯଦି ସେମାନେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ର ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାର ନ ଥାଏ) କାରଣ ହାତୀମାନେ ସେହି ସ୍ଥାନ କୁ ଫେରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିପାରନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଦିନ ପାଇଁ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ସଚେତନତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଟ୍ ଅଫିସର ଏବଂ ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀ ଦିନରେ ସେମାନଙ୍କ ଅଂଚଳରେ ହାତୀ ଅବସ୍ଥାନ ବିଷୟରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ରାତିରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସମସ୍ୟାର ଆଶଙ୍କା କରାଯାଏ ।

୯:. ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କ୍ଷତି ପୂନନିର୍ମାଣ:

ବାଡ଼, କଂକ୍ରିଟ୍ କାନ୍ଥ, କିମ୍ବା ଖାଲ ଆକାରରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକ ଯାହା ମାନବ ବାସସ୍ଥାନରେ ହାତୀମାନଙ୍କର ଅନୁପ୍ରବେଶକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ତାହା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଘଟଣା ସମୟରେ କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ କ୍ଷତି ଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥାଇପରେ । ଏଗୁଡିକ ବେସରକାରୀ କିମ୍ବା ସରକାରୀ ମାଲିକାନା ହେଉ ଏହି ଦୁର୍ବଳ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ହାତୀ ଅନୁପ୍ରବେଶକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଥମିକ ଭିତ୍ତିରେ ଏହାର ମରାମତି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସରକାରୀ ମାଲିକାନା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଆରଆରଟି ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ, ଜନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସହ ତୁରନ୍ତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ମରାମତି କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ। ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକାନା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, RRT ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ମରାମତି କରିବାରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଛ . ଯଦି ଏକ ଦୂର ଦୂରାନ୍ତର ଡ୍ରାଇଭ୍ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ

କାରଣ ହାତୀମାନେ ସହଯୋଗ କରୁନାହାଁନ୍ତି କିମ୍ବା ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରିବା ରାସ୍ତା ଯଥେଷ୍ଟ ରୂପେ ପରିଷ୍କାର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ କରାଯାଇ ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହା କିପରି କରାଯିବ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇଁ, ଦୟାକରି ବିଭାଗ "୧ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ, ଯଦିଓ, ଏହା ଏକାଧିକ ହାତୀ ପାଇଁ ବହୁତ କଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ ।

ଟ. ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀମାନଙ୍କର ପରିଚୟ:

ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ, ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଘଟଣା ସମୟରେ ଏବଂ ପରେ, ବିବାଦ ସହିତ ଜଡିତ ହାତୀ କୁ ଚିହ୍ନଟ ପାଇଁ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୧. କୁଶଳୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୋଣରୁ ଜଡିତ ହାତୀମାନଙ୍କର ଫଟୋ ଉଠାଇ ହାତୀମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଚିହ୍ନଟ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରନ୍ତୁ

୨. ଡିଏନ୍ଏ ବିଶ୍ଲେଷଣ ପାଇଁ ହାତୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଗୋବର ନମୁନା ନିଅନ୍ତୁ

ଠ. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପୀଡିତମାନଙ୍କୁ ଉଚିତ୍ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ହାତୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି ବିଷୟରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା

"କ୍ଷତିପୂରଣ / ପୂର୍ବ-ଅନୁଗ୍ରହ ପାଇଁ ସୂଚନା ସଂଗ୍ରହ" ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୩: ହାତୀ (ମାନେ) ଏକ ବା ଏକାଧିକ ମଣିଷଙ୍କୁ ମାରି ଦେଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଆଘାତ ଦେଇଛନ୍ତି

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ହାତୀ ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ୫୦୦ ଲୋକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରୁଥିବା ଜଣାପଡିଛି। ଅନେକ ଆହତ ହେଉଛନ୍ତି। ଏହି ବିଭାଗ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏହି ଦୁଃଖଦ ଘଟଣାର ଗଠନମୂଳକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍, ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ତୁରନ୍ତ ଚିକିତ୍ସା ସେବା, ପରିବାରକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଏକ୍ସ-ଗ୍ରାଟିୟା କିମ୍ବା କ୍ଷତିପୂରଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ ସଠିକ୍ ତଥ୍ୟ ଅଧାରେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଲୋକମାନଙ୍କ କିମ୍ବା ହାତୀମାନଙ୍କ କ୍ଷତି ରୋକିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ସମୟରେ ତଥ୍ୟ ସିଟ୍ ପୂରଣ ହେବ (ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଭାବରେ):

•"ନଥିକରଣ ଏବଂ ଏକ୍ସ-ଗ୍ରେଟିଆ / ମାନବ ମୃତ୍ୟୁ / ଆଘାତ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ ପାଇଁ ଫର୍ମ"

"ସନ୍ଦିଗ୍ଧ" ନୂତନ ହାତୀର ରେକର୍ଡ

"ଜଣାଶୁଣା ହାତୀ ରେକର୍ଡ ଡାଟାସିଟ୍"

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

ଉ: ଯେତେବେଳେ ହାତୀମାନେ ମଣିଷକୁ ଆଘାତ କରନ୍ତି, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗୁଡିକ ପ୍ରାଥମିକତା ଅଟେ:

୧. ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ ।

୨. ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ଆପତ୍ତିଜନକ ହାତୀମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଧିକ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରୁନାହାଁନ୍ତି।

୩. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ପୀଡିତମାନଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ କ୍ଷତିପୂରଣ ଏବଂ ଏକ୍ସ-ଗ୍ରାଟିୟା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଯେକୌଣସି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ ।

୪. ଆପତ୍ତିଜନକ ହାତୀ (ମାନଙ୍କୁ) ଚିହ୍ନଟ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯେକୌଣସି ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ ।

ଖ . ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ହାତୀ ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ ପାଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେ ମୃତ କି ନୁହେ ତାହା ଜଣା ନାହିଁ ।

୧. ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି / କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ ପାଇଁ ୧୦୮ କୁ ଡାକିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ପୀଡିତାଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନିଆଯିବା ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ । ମାଗଣାରେ ଚିକିତ୍ସା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍।

୨. RRT ନିକଟତମ ବିଟ୍ କିମ୍ବା ରେଞ୍ଜ୍ ଅଫିସ୍ କୁ ଜଣାଇବା ଉଚିତ୍ ।

୩. ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ସଂପୃକ୍ତ DCF / ACF କୁ ଅବଗତ କରାଇବା ଏବଂ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସାଇଟରେ ପହଂଚିବା ଉଚିତ୍ । ରେଞ୍ଜ୍ ଅଫିସର ମଧ ବିବାଦ ସ୍ଥଳରେ ନିୟୋଜନ ପାଇଁ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରିପାରନ୍ତି ।

ଗ . ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ହାତୀ (ମାନଙ୍କୁ) ଚିଡ଼େଇବା ବିପଦକୁ ଡାକିଅନୁନାହିତ:

ଘଟଣା ଘଟିଥିବା ନିକଟରେ ଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ହାତୀ କେଉଁଠାରେ ଅଛି ସେ ବିଷୟରେ ପଚାର ଉଚରା କରନ୍ତୁ । ଯଦି ଏହି ହାତୀଟି ଜଙ୍ଗଲକୁ ଫେରିଯାଇନାହିଁ

୧. କୁଶଳୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୋଣରୁ ଜଡିତ ହାତୀମାନଙ୍କର ଫଟୋ ଉଠାଇ ହାତୀମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଚିହ୍ନଟ ବିଶିଷ୍ଟ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରନ୍ତୁ (ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀ ଚିହ୍ନଟ,

ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତା: ଆର ଆର ଟି/ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତା ସମ୍ପୃକ୍ତ ହେବାକୁ ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାମାନେ ଏବଂ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା: ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର, ପଞ୍ଚାୟତ, ଗ୍ରାମ ମୁଖ୍ୟ/ ସରପଞ୍ଚ/ଗ୍ରାମ ନେତୃବୃନ୍ଦ, ପୋଲିସ ବିଭାଗ, ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗପଦକ୍ଷେପ ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ ଏବଂ ସମ୍ବଳ: ବେତାର ୱାକିଟକି ଓ ଯାନବାହନରେ ଖଚିତ ହୋଇଥିବା ବେତାର ସଂଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା (ଯାହାଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ପାରିବ) ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ, ଡାକ୍ତରୀ କୀଟ୍,ହାତୀ ମଳ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କୀଟ୍ (ଡିଏନଏ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ଲାଗି),ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବୋହିବା ଓ ପରିବହନ କରିବା ଲାଗି ଷ୍ଟ୍ରେଚର, କୌଣସି ଲୋକ ମରିଗଲେ ତାଙ୍କୁ ରଖିବା ଲାଗି ବଡି ବ୍ୟାଗ୍।

୨. ହାତୀକୁ ନିଜ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ଏବଂ ଖୋଜିବାକୁ ଉପରୋକ୍ତ ବିଭାଗଗୁଡିକର ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ ("ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୧: ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନ ନିକଟରେ / ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମ / କୃଷି ଅଞ୍ଚଳରେ ହାତୀ ବିବାଦ", କିମ୍ବା "ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୨: ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସେମାନଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନଠାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ଦେଖାଯାଉଛି" । ବିଶେଷକରି ଯଦି ମାନବ ମୃତ୍ୟୁ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇନଥାଏ ଏବଂ ଅପରାଧୀ ହାତୀଟି କ୍ରମିକ ଅପରାଧୀ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତୁରନ୍ତ ଅଧିକ କଠୋର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି (ନିମ୍ନରେ ପଏଣ୍ଟ ୩ ଦେଖନ୍ତୁ)

ଦୟାକରି ପୃଷ୍ଠା ୯୦ ରେ "ଭାଗ ୪: ବାରମ୍ବାର ମାନବ ବିବାଦରେ ଜଡିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ପରିଚାଳନା" ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଘ . କ୍ଷତିପୂରଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ସହିତ ଘଟଣା କାହିଁକି ଘଟିଲା ତାହା ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମାନବ ମୃତ୍ୟୁ / ଆଘାତ ଘଟଣା (ଗୁଡିକ) ଉପରେ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା:

୧. ଏହା କିପରି ଘଟିଲା ବୁଝିବା ପାଇଁ ଘଟଣାର ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପଚରାଉଚରା କରନ୍ତୁ । "ଦଲିଲକରଣ ଏବଂ ଯାଞ୍ଚ ଫର୍ମ ପୂରଣ କରନ୍ତୁ" ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ହେଉଛି ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପରିଚୟ, ତାରିଖ, ସମୟ, ଅବସ୍ଥାନ ଏବଂ ଘଟଣାର କୌଣସି ଜଣାଶୁଣା ପରିସ୍ଥିତି । ବିଶେଷ ଭାବରେ, କେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା, ପୀଡିତା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ମଣିଷଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ହୀନତା ଆଚରଣ / ଉତ୍ତେଜନା କାରଣରୁ ହୋଇଛି କିମ୍ବା ହାତୀର ଅପ୍ରାକୃତିକ କିମ୍ବା ଅସଙ୍ଗତ ଆକ୍ରୋଶ ହେତୁ ହୋଇଥିବାର ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ।୨. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ର ଶିକାର ହୋଇଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ହାତୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ ।

ଙ . ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀର ପରିଚୟ:

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ **ଇଭେଣ୍ଟ ସମୟରେ ଏବଂ ପରେ ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ, ବିବାଦ ସହ ଜଡିତ ହାତୀମାନଙ୍କର ଚିହ୍ନଟ ପାଇଁ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା** ଉଚିତ୍ । ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ବ୍ୟତୀତ, ହାତୀମାନଙ୍କ ଗୋବର ନମୁନାକୁ DNA ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ନିଆଯିବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି ଏକାଧିକ ଗୋବର ଗଦା ମିଳିପାରିବ, ତେବେ ସେଗୁଡିକର ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଭଲ, ବିଶେଷତ ଯଦି ଘଟଣା ସମୟରେ ଏକାଧିକ ହାତୀ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ଚ . ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କାରଣରୁ ମୃତ୍ୟୁ ମାମଲାରେ:

୧. ପୋଲିସ ବିଭାଗ ଏବଂ ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ମୃତ୍ୟୁ ସହ ଜଡିତ ସମସ୍ତ ଆଇନଗତ ଆବଶ୍ୟକତା / ନଥିକରଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ ପାଇଁ ଶରୀରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୨.ଆରଆରଟି ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନା ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପୋଷ୍ଟ ମର୍ଟମ ରିପୋର୍ଟ ର ଏକ କପି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ପରି ସଂପୃକ୍ତ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ ପାଇଁ ଉକ୍ତ ରିପୋର୍ଟ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବା ଉଚିତ୍। ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପରିବାରକୁ ଏକ୍ସ-ଗ୍ରାଟିଆ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଏହି ଦଲିଲକୁ ଆରଆରଟି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ବନ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ୍ (ଦେଖନ୍ତୁ, "ଦଲିଲକରଣ ପାଇଁ ଫର୍ମ ଏବଂ ଏକ୍ସ-ଗ୍ରାଟିଆ / ମାନବ ମୃତ୍ୟୁ / ଆଘାତ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେୟ" ପାଇଁ ଦେଖନ୍ତୁ

୩. ହାତୀ ଆଚରଣ, ବନ / ରାଜସ୍ୱ / ପୋଲିସ୍ ଅଧିକାରୀ, ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ (ଜନସାଧାରଣ) ଏବଂ ଜନସାଧାରଣ / ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରତିନିଧୀଙ୍କ ଏକ ଜରୁରୀକାଳୀନ ସଭା ଡକାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯେଉଁଥିରେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ହତ୍ୟା କରିଥିବା ହାତୀକୁ ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ନିଆଯିବ, ବିଶେଷ କରି ଯଦି ଉକ୍ତ ଘଟଣାଟି କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ହୋଇନଥାଏ କିମ୍ବା ହାତୀଟି କ୍ରମିକ ଅପରାଧୀ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ । CWLW ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ସଭାର ସୁପାରିଶକୁ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ୍ । ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ହାତୀଟି ତା'ର ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରିବା / ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ, ଟ୍ରାନ୍ସଲୋକେସନ୍ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ (ବନ୍ଦୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ଥାନିତ କରିବା) ପାଇଁ ମାର୍ଗ ସଫା କରିପାରେ । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା କ୍ଷେତ୍ର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ "ଭାଗ ୪: ବାରମ୍ବାର ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷରେ ନିୟୋଜିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହାତୀକୁ ପରିଚାଳନା" ରେ ମିଳିପାରିବ ।

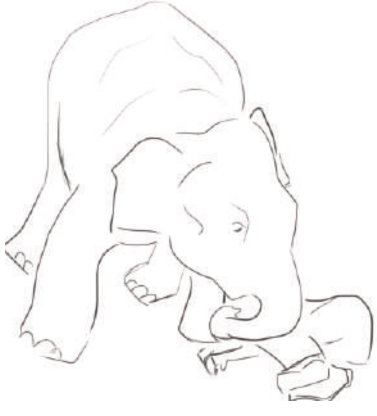

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୪:
ହାତୀ ଉଦ୍ଧାର ସରକାରୀ ପଦକ୍ଷେପ

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

ଦ୍ରୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ମାନବ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଭୂଭାଗ ଅଂଚଳ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ଯୋଗୁଁ ହାତୀମାନେ ବେଳେବେଳେ ଜୀବନହାନି ବିପଦର ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଏହି ବିଭାଗଟି ହେଉଛି ଏକ କିମ୍ବା ଏକାଧିକ ହାତୀ ଉଦ୍ଧାର କିମ୍ବା ଗୁରୁତର ଚିକିତ୍ସାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିବା ପରିସ୍ଥିତିର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକୁ ସମନ୍ୱୟ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ବନ ବିଭାଗକୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବା । ଆମେ ତିନୋଟି ଦୃଶ୍ୟ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବୁ:

- ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ହାତୀ କୂଅ କିମ୍ବା ଡିପ୍ରେସନରେଗଭୀର ଗାତ ରେ ଫସି ରହିଥାଏ,
- ଏକ ହାତୀ ଫାନ୍ଦରେ ପଡ଼ିଛି କିମ୍ବା ଅଶୋଧିତ ବୋମା ଦ୍ୱାରା ଆହତ ହୋଇଛି ।
- ଗୋଟିଏ ହାତୀଛୁଆ ତା'ର ଦଳ ଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇଛି।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ସମୟରେ ତଥ୍ୟ ସିଟ୍ ପୂରଣ ହେବ (ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଭାବରେ):

"ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ଆଘାତ ସାରାଂଶ ସିଟ୍;

"ସନ୍ଦିଗ୍ଧ" ନୂତନ ହାତୀର ରେକର୍ଡ;

"ଜଣାଶୁଣା ହାତୀ ରେକର୍ଡ ଡାଟାସିଟ୍"

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

କ : ହାତୀକୁ କୂଅରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା, ଫାନ୍ଦ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଜାଲ, ଅଶୋଧିତ ବୋମା ଆଘାତ କିମ୍ବା ଅନାଥ ହୋଇଯିବା, କିଛି ପ୍ରାଥମିକତା କେତେଗୁଡିଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମାନ ରହିବ :

୧. ଦ୍ରୁତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦଳ ଶୀଘ୍ର ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବା ଉଚିତ୍;

୨. RRT ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ଚାରିପାଖରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିଡ ଏକତ୍ରିତ ହେବାକୁ ରୋକିବା ଉଚିତ୍, କାରଣ ଏହା ହାତୀକୁ ଅନାବଶ୍ୟକ ଚାପଗ୍ରସ୍ତ କରାଇପାରେ ।

୩. ଯେଉଁମାନେ ହାତୀ ଉଦ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟ ରେ ନିୟୋଜିତ ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ସର୍ବନିମ୍ନ ହସ୍ତକ୍ଷପ କରି ହାତୀକୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ୍ । ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକମାନେ ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଏବଂ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ପ୍ରମୁଖ କର୍ତ୍ତା: ଆରଆରଟି / ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଅନ୍ୟ କଳାକାର ଏବଂ ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ: ସିଭିଲ୍ ପ୍ରଶାସନ (ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍), ପୋଲିସ, ଅଗ୍ନିଶମ ବିଭାଗ, ପଶୁ ଚିକିତ୍ସା ବିଭାଗ, ଉଦ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜଡିତ ଏନଜିଓଗୁଡ଼ିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସ: ବ୍ୟାକହୋ ଲୋଡର / ଖନନକାରୀ, କ୍ରେନ୍, ଟ୍ରକ୍, ମୋଟା ନାଇଲନ୍ ଦଉଡି, ଦୁଇ ଫୁଟ ଅଧା ଫୁଟ ଓସାର ଏବଂ ୬ ମିଟର ଲମ୍ବା ବେଲ୍ଟ, ଶାନ୍ତ ବନ୍ଧୁକ, ଔଷଧ ଏବଂ ପୁନରୁତ୍ଥାନକାରୀ ଔଷଧ, ପ୍ରାଥମିକ ସହାୟତା କିଟ୍, ଫୋକସ୍ ଲାଇଟ୍, ଟର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟ୍, ଫାୟାର୍‌କର୍, ବେତାର ୱାକି ଟକି, ମେସିନ୍ ସୋ, ପାଣି, ଖାଇବା, ପାଉଡର କ୍ଷୀର ଏବଂ ପିଇବା ବୋତଲ ଛୁଆ ହାତୀ ଉଦ୍ଧାର ପାଇଁ ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ।

୪. ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ, ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ସାହାଯ୍ୟରେ ବଣୁଆ ହାତୀ (ମାନଙ୍କ) ନିକଟକୁ ଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ଉଭୟ ଆହତ ହାତୀ ଏବଂ ଏହାର ଦଳର ଆଚରଣକୁ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

୫. ଯଦି କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ର ର ବ୍ୟବହାର ଆବଶ୍ୟକ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହାକୁ ଯତ୍ନର ସହିତ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେପରି ଏହା ହାତୀକୁ ଆଘାତ କରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ପଶୁ ସହିତ କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ରର ସ୍ପର୍ଶ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ତେବେ ଯନ୍ତ୍ରର ସ୍ପର୍ଶ ପୃଷ୍ଠକୁ ପ୍ୟାଡ୍ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଏହିପରି କୌଣସି ସ୍ପର୍ଶ ଯଥାସମ୍ଭବ ସହଜ ହେବା ଉଚିତ୍ । ସେହିଭଳି ହାତୀକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ବଳ କିମ୍ବା ଆଘାତ ଦେଇ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ହାତୀର ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୬. କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ହେବା ଏବଂ ଯଥାଶୀଘ୍ର ଜଙ୍ଗଲରେ ନିୟମିତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଫେରିବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ।ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଯଦି ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ କିଛି ଚିକିତ୍ସା ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି, ତେବେ ଏହାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ । ଚିକିତ୍ସା ସମୟରେ ଏବଂ ବନ୍ଦୀ ଅବସ୍ଥାରେ ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ଏବଂ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ସର୍ବନିମ୍ନ ରଖାଯିବା ଉଚିତ୍ । ବନ୍ଦୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ସମୟକୁ ସର୍ବନିମ୍ନ କରିବା ଉଚିତ୍; । ଏକ ବଣୁଆ ହାତୀକୁ ବନ୍ଦୀ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖିବା CWLW ର ଅନୁମତି ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।

୭. ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ, ହାତୀର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ - ଦଳ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହାତୀ (ମାନଙ୍କୁ) ଚିହ୍ନଟ କରୁଥିବା ଡାଟାସିଟ୍ ପୁରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଖ: ହାତୀ (ଗୁଡ଼ିକ) ଏକ ଗର୍ତ୍ତରେ ଅଟକି ରହିଲେ / ଖୋଲା କୂଅରେ ପଡ଼ିଲେ ପରିସ୍ଥିତିର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା:

୧. ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ସହିତ ଥିବା ସ୍ଥାନକୁ ଆୟତ (ସିଲ) କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଯେପରି ଲୋକମାନେ ପାଖକୁ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ ।

୨. ଭିଡ଼ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଏବଂ ବିଶୃଙ୍ଖଳାକୁ କମ୍ କରିବାକୁ ପୋଲିସକୁ ତୁରନ୍ତ ସୂଚନା ଦିଆଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

୩. ଯଦି ଫାଶରେ ପଡ଼ିଥିବା ହାତୀର ଦଳ ଉଦ୍ଧାର ସ୍ଥାନ ନିକଟରେ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଅପରେସନ୍ ସମୟରେ ଦଳହାତୀ ଉଦ୍ଧାରକାରୀ ଦଳ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିପାରେ। ତେଣୁ, ହାତୀ ଦଳର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଏବଂ ଗତିବିଧି ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ବିଶେଷ ଦଳ ନ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ, ଏବଂ ଦଳ ହାତୀ ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ଏକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଏହି ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ଉଚିତ୍:

କ) ଏକ ଦଳ କେବଳ ହାତୀ ପଲ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ, ଯଦି ହାତୀମାନେ ଆକ୍ରମଣ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ତେବେ ଆଲାର୍ମ ବଜାଇବା ପାଇଁ ।

ଖ) ହାତୀମାନଙ୍କୁ ପଛପଟୁ କିମ୍ବା ଦୂରରୁ ଭୟଭୀତ କରିବା ପାଇଁ ଉପକରଣ, ଫୋଟକା, ବାଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧ୍ୱନି ତିଆରି ଉପକରଣ, ଆଲୋକ, ରବର ବୁଲେଟ୍ ସହିତ ବନ୍ଧୁକ ଏବଂ (ଯେଉଁଠାରେ ଉପଲବ୍ଧ) ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । କେବଳ ରାଇଟ୍ ବୁଲେଟ୍ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ତାହା କେବଳ ଆଲୋକ, ଫାୟାରକ୍ରାକ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଧ୍ୱନି ତିଆରି ଉପକରଣ ହାତୀକୁ ଘଉଡାଇବାରେ ବିଫଳ ହେବା ପରେ. ଏହା ମନେରଖିବେ ଉଚିତ୍ ଯେ ହାତୀ ଆଖି କିମ୍ବା ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁଳି ଚଳାଇବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ।

୪. ଫାଶରେ ପଡ଼ିଥିବା ହାତୀର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଏବଂ ହାତୀକୁ ଜୀବନ୍ତ ରଖିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ଯଥାଶୀଘ୍ର ଜଣେ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କୁ ଡାକିବା ଆବଶ୍ୟକ।

୫. ଯଦି ବେଳେବେଳେ ସାଇଟରେ ଜଣେ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ ଉପଲବ୍ଧ ନଥାଏ, ତେବେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ହାତୀର ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ସୂଚନାକୁ ଜଣେ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୬. ଉଦ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟର ଆଶାରେ, ବୟସ୍କ ହାତୀ ପାଇଁ ଖାଇବାକୁ ଏବଂ ଜଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ସହିତ ହାତୀ ଛୁଆ ପାଇଁ କ୍ଷୀର (ବିଶେଷତଃ ପାଉଡର) ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଖାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୭. ଉଦ୍ଧାର ପଦ୍ଧତି ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ଏବଂ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ସେହି ଅଞ୍ଚଳର DCF / ACF / ରେଞ୍ଜ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ହେବା ଉଚିତ୍ । ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ, ଅଗ୍ନିଶମ ବିଭାଗର ମଧ୍ୟ ପରାମର୍ଶ ନିଆଯିବା ଉଚିତ୍।

କେତେକ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ:

କ) ଯଦି କୂଅ କିମ୍ବା ଗର୍ତ୍ତ ଗଭୀର ନୁହେଁ, ଏକ ସହଜ ଗଡ଼ାଣି ରାସ୍ତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକ ହୋଲୋଡର୍ / ଖନନକାରୀ ବ୍ୟବହାର କରି ସେହି ସ୍ଥାନ ଖୋଳିବା ଯାହା ହାତୀକୁ ନିଜେ ନିଜେ ଆସିବାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ଖ) ଯଦି ହାତୀଟି କାଦୁଅରେ ଅଟକି ଯାଇଛି ଏବଂ ଚଳିବାକୁ ଅସମର୍ଥ:

୧) ହାତୀ ଚାରିପାଖରେ ଥିବା କାଦୁଅକୁ ସଫା କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକହୋ ଲୋଡର୍ / ଖନନକାରୀ ପରି ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍,

୨) ହାତୀଟିକୁ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ହାତୀ କିମ୍ବା (ଯଦି ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ) ଖନନକାରୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମୋଟର ଯାନ ବ୍ୟବହାର କରି କାଦୁଅରୁ ଟାଣି ହୋଇପାରିବ,

ଗ) ଯଦି ଗାତଟି ଗଭୀର ଅଟେ ଏବଂ ଖାଲ ଖୋଳିବା ଏବଂ ଚଟାଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ତେବେ ଏକ କ୍ରେନ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ହାତୀକୁ ଚଉଡା ବେଲ୍ଟରେ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ଉଠାଯାଇ ପାରିବ ।.

୮. ଅପରେସନକୁ ଆଗେଇ ନେବା ପାଇଁ ଡିସିଏଫ୍, ACF / ସଂପୃକ୍ତ ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିପାରନ୍ତି ।

୯. ଯଦି ଉଦ୍ଧାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପଶୁଙ୍କ ଚାରିପାଖରେ ଏକ ବେଲ୍ଟ ବାନ୍ଧିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି, ତେବେ ବେଲ୍ଟ ଠିକ୍ କରିବା ପାଇଁ ହାତୀ ନିକଟକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ହାତୀକୁ ଅଚେତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ

ଅଚେତ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଔଷଧ ଗୁଡିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏବଂ ଜଣେ ଅଭିଜ୍ଞ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରାଯିବା ଉଚିତ୍ I.

୧୦. ହାତୀକୁ ଟାଣିବା ପାଇଁ: ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ ଦଉଡି କିପରି ବନ୍ଧା ହୋଇଛି ତାହା ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ପଶୁଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି ବିପଦ କାମ କରିପାରିବେ। ହାତୀର ଗୋଡ କିମ୍ବା ବେକରେ କୋମଳ ଜଟ ଦଉଡି ବାନ୍ଧିବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି ଅଚେତ ନ ହୋଇଥିବା ହାତୀଟି ତାର ଶୁଣ୍ଢ ବ୍ୟବହାର କରି ବେକରେ ଚାପ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଦଉଡିକୁ ପଛକୁ ଟାଣିବ । ତେଣୁ ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ, ହାତୀକୁ କାଦୁଅରୁ ବାହାର କରିବା ପାଇଁ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ହାତୀ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ହାତୀ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ, ଏକ ଖନନକାରୀ କିମ୍ବା ସମାନ ମେସିନ୍ (ଅତି ଯତ୍ନର ସହିତ) ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରେ ।

୧୧. ହାତୀ ଉଠାଇବା ସମୟରେ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପକରଣଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ:

ସାରଣୀ

ବର୍ଣ୍ଣନା	କ୍ଷମତା	ୱେବବିଂ ର ଲମ୍ବା	[illegible]
[illegible]	3 [illegible]	5 [illegible]	2
	3 [illegible]	10 [illegible]	2
	5 [illegible]	5 [illegible]	2
	5 [illegible]	10 [illegible]	4
	10 [illegible]	5 [illegible]	2
	10 [illegible]	10 [illegible]	4
[illegible]	5 [illegible]		2
	10 [illegible]		2
[illegible]	5 [illegible]		2
	10 [illegible]		2

୧୨. ହାତୀକୁ ଉଠାଇବା ପାଇଁ: ଯଦି ହାତୀଟି ଛିଡା ହୋଇ ଅଛି, ତେବେ ଡାହାଣ ପଟେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପରି ହାତୀର ଛାତି ଏବଂ ପଛ ଗୋଡ ପଟରେ ବେଲ୍ଟ ଏବଂ ଦଉଡି ବନ୍ଧାଯିବ ଉଚିତ୍ I ଯଦି ହାତୀଟି ଶୋଇଛି, ତେବେ ହାତୀମାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ରେ ବେଲ୍ଟ ଏବଂ ଦଉଡ଼ି ବନ୍ଧାଯାଇପାରିବ । ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ବେଲ୍ଟ /ଦଉଡି ଠିକ ରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି ଯାହାକି ପଶୁଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି ବିପଦ ନକରେ। ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ବେଲ୍ଟଟି ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଏହା ଖୋଲିଯିବନାହିଁ କିମ୍ବା ବେଶୀ ଟାଇଟ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅନଲକ୍ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ। ପରେ ହାତୀଟି ଏକ କ୍ରେନ୍ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇପାରିବ I ସମଗ୍ର ଉଠାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ୩-୫ ମିନିଟରୁ ଅଧିକ ରହିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

୧୩. ଥରେ ପଶୁଟି କୂଅ / ଗର୍ତ୍ତରୁ ବାହାର କରାଯିବା ପରେ, ରିଲିଜ୍ ଯୋଜନା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତୁରନ୍ତ ଆଘାତର ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୧୪. ଛାଡିଦେବାପରେ ଉଦ୍ଧାର କାରୀ ଦଳ ହାତୀର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ଅତି କମରେ ହାତୀକୁ ୩ ଦିନ ନଜରରେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ I ଯଦି ହାତୀଟି ଏକ ପଲ ର ଅଂଶ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ, ତେବେ ହାତୀଟି ପଲ ରେ ଯୋଗ ଦେଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯିବା ଉଚିତ୍।

୧୫. ଯଥାଶୀଘ୍ର ଡିସିଏଫ୍‌ଏ, ମୁଖ୍ୟ ବନ ରକ୍ଷୀ ଏବଂ ପ୍ରଧାନ ମୁଖ୍ୟ ବନ ରକ୍ଷୀ (CWLW) କୁ ଅପରେସନ୍ ବିଷୟରେ ଜଣାଇବା ଉଚିତ୍ ।

ଗ . ଯଦି ଏକ ହାତୀ ଫାନ୍ଦରେ କିମ୍ବା ଫାଶରେ ଫସି ରହିଥାଏ କିମ୍ବା ଅଶୋଧିତ ବୋମା ଦ୍ୱାରା ଆହତ ହୁଏ ତେବେ ପରିସ୍ଥିତିର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା:

୧. ଯଦି ହାତୀଟି ର ଗୋଡ କିମ୍ବା ଶୁଣ୍ଢ ଫାଶରେ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ (ଗୁରୁତର ଆଘାତ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଇ କିମ୍ବା ଆଘାତ ନ ହୋଇଥାଇ), କିମ୍ବା ଯଦି ହାତୀର ପାଟିରେ ଭିତରେ ଆଘାତ ଲାଗିଛି ଯାହା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ, ସେ ପରିସ୍ଥିତିରେ ହାତୀକୁ ଅଚେତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତକୁ ଚିକିତ୍ସା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ

୨. ଉଦ୍ଧାର ସମୟରେ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସା ଦଳ ହାତୀର ଆଘାତର ଆକଳନ କରିବା ଉଚିତ୍। ଯଦି ଆଘାତ ସର୍ବନିମ୍ନ, କ୍ଷତକୁ ସଫା କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଚିକିତ୍ସା ପରେ ହାତୀକୁ ଜଙ୍ଗଲ / ବାସସ୍ଥାନକୁ ଛାଡି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍। ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ଷତ ଗୁରୁତର ହୁଏ ଏବଂ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ ସମୟ ଲାଗିବ, ପୁନରୁଦ୍ଧାର ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହାତୀକୁ ନିୟମିତ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଆୟତ କରି ଅଧିକୃତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଯଦି ଅନେକ ସପ୍ତାହ କିମ୍ବା ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଚିକିତ୍ସା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ତେବେ ହାତୀକୁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଏକ ହାତୀ ଶିବିରକୁ ନିଆଯିବା ଉଚିତ୍। ଏହି ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ, ହାତୀକୁ ଯେତିକି ପ୍ରାକୃତିକ ଖାଇବାକୁ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଯିବା ଉଚିତ୍, ମାନବ ନିର୍ମିତ ଖାଦ୍ୟରେ ଅଭ୍ୟାସ ନହେବା ପାଇଁ ରନ୍ଧା ଖାଦ୍ୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନ୍ଥ୍ରୋପୋଜେନିକ୍ ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀକୁ କମ୍ କରାଯିବ ଉଚିତ୍ , କାରଣ ଏହା ବନ୍ୟଜନ୍ତୁକୁ ନିଜ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରିବାରେ ଅସୁବିଧା କରେଇବା । ଚିକିତ୍ସା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ, ମଣିଷ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ ମଧ୍ୟ ସର୍ବନିମ୍ନ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ହାତୀକୁ ଜଙ୍ଗଲକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ସହଜ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇ ରହିବ।

ପୁନରୁଦ୍ଧାର ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ପରେ ହାତୀକୁ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଛାଡି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍। ହାତୀର କ୍ଷତ ଅନେକ ସପ୍ତାହ କିମ୍ବା ମାସ ପରେ ଭଲ ହେବାରେ ବିଫଳ ହୁଏ ଏବଂ ହାତୀକୁ ନିରାପଦରେ ମୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ତେବେ ହାତୀକୁ କ୍ୟାମ୍ପ ହାତୀ ଭାବରେ ତାଲିମ ଦେବା ପାଇଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ ତଥା ମୁଖ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ୱାର୍ଡେନଙ୍କ ଅନୁମତି ଲୋଡ଼ିବା ଆବଶ୍ୟକ

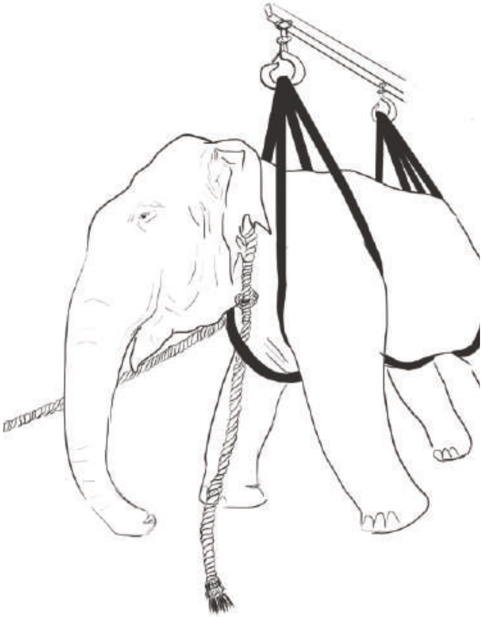

ଘ. ଯଦି ହାତୀ ଛୁଆ ହଜିଯାଇଥାଏ / ପରିତ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ତେବେ ପରିସ୍ଥିତିର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା:

୧. ଯଦି ଏକ ହାତୀ ଛୁଆ ହାତୀପଲ ଠାରୁ ଅଲଗା କିମ୍ବା ପରିତ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ, ତେବେ ହସ୍ତକ୍ଷେପର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଆକଳନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । କ୍ଷେତ୍ର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଛୁଆଟିକୁ ଯତ୍ନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବାବେଳେ ଅନ୍ୟ ଦଳ ଏହାର ପଲକୁ ଖୋଜନ୍ତି।

୨. ବୟସ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଏବଂ ଛୁଆଟିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ଆକଳନ କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କୁ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅଣାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯେ କୌଣସି ଖାଦ୍ୟ କିମ୍ବା କ୍ଷୀର କେବଳ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ସହିତ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୩. ପ୍ରଥମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଛୁଆଟିକୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ହାତୀପଲ ଏହାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ଆସୁଛି କି ନାହିଁ । ଉଦ୍ଧାରକାରୀ ଦଳ ଛୁଆଟିର ଅନାବଶ୍ୟକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି, କାରଣ ଏହା ଛୁଆଟି ପାଇଁ ଅନାବଶ୍ୟକ ଚାପ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଛୁଆଟି ଉପରେ ବିଦେଶୀ (ମାନବ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ) ଗନ୍ଧ ଛୁଆଟିକୁ ତାର ଦଳ ଦ୍ୱାରା ପୁନର୍ବାର ଗ୍ରହଣକୁ ଜଟିଳ କରିପାରେ ।

୪. ମୁଖ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ୱାର୍ଡେନଙ୍କ ସହମତି ଅନୁଯାୟୀ ଛୁଆଟିକୁ ସ୍ୱତନ୍ତରଣ କରିବା ପାଇଁ ଫିଲ୍ଡ କର୍ମଚାରୀମାନେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିପାରିବେ (ଏହାକୁ ହାତୀପଲକୁ କିମ୍ବା ହାତୀ ଶିବିରକୁ),
ଦୁଇଟି ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏରେ: ଛୁଆଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ଏବଂ ଡାକ୍ତରୀ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଛୁଆଟିକୁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଯାଇପାରେ ।
ସର୍ବନିମ୍ନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସହିତ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।
ଚିକିତ୍ସା ସମୟରେ କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଛୁଆଟିକୁ ଗ୍ଲୋଭସ୍ ସହିତ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା, ଚିକିତ୍ସା ସମୟରେ ଛୁଆଟିକୁ ହାତୀପଲ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
ଖ। ଗୋଟିଏ ଦିନ ଧରି ଛୁଆଟି ଉପରେ ନଜର ରଖାଯାଇଛି, ଏବଂ ପଲ ନିଜେ ଛୁଆଟିକୁ ପାଇ ନାହାଁନ୍ତି। ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଛୁଆଟିକୁ ପଲକୁ ନିଆଯାଇପାରେ ଯଦି ଏହାର ଅବସ୍ଥାନ ଜଣା ପଡିଥାଏ।

୫. ଯଦି ଛୁଆଟିକୁ ଲୋକମାନେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିଥା'ନ୍ତି, ତାକୁ ତାର ପଲକୁ ଫେରାଇବା ପୂର୍ବରୁ ହାତୀ ଗୋବର କିମ୍ବା କାଦୁଅରେ ଘଷିବା କିମ୍ବା ସାଧା ପାଣିରେ ଧୋଇବା ଦ୍ୱାରା ଛୁଆଟି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା କମିଯାଏ।

୬. ଯଦି ହାତୀପଲଟି ନ ମିଳେ, ତେବେ ଛୁଆଟି (CWLW ର ଅନୁମତି ସହିତ) ଏକ ହାତୀ ଶିବିରକୁ ନିଆଯାଇପାରେ ଏବଂ ଜଣେ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନଜରରେ ରଖାଯାଇପାରେ । ଦୟାକରି କ୍ୟାପ୍ଟିଭିଟି ଉପରେ ଥିବା ବିଭାଗକୁ ଦେଖନ୍ତୁ

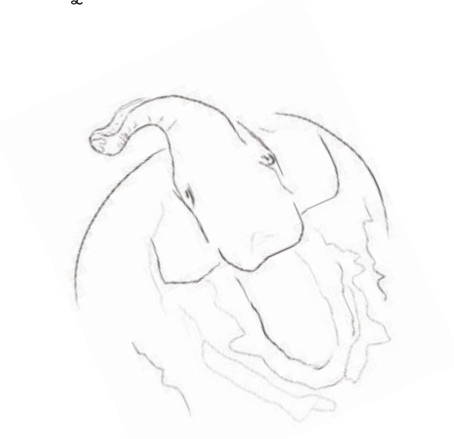

ଜରୁରୀକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ୫: ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାରୀ ପଦକ୍ଷେପ

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

ଜଙ୍ଗଲୀ ହାତୀ ମରିଗଲେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗକୁ ସମନ୍ୱୟ ଏବଂ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା । ଯେତେବେଳେ ଏକ ମୃତ ହାତୀ ମିଳିଲା, ଏହାର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ବିଷୟରେ ଶୀଘ୍ର ସଠିକ୍ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏକ ହାତୀ ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ ମଧ୍ୟ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବାର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ସୁଯୋଗ ଅଟେ ଯାହା ଜନସଂଖ୍ୟା, ଜେନେଟିକ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜୈବିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବ । ଏହି ବିଭାଗ ପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ବର୍ଣ୍ଣନା କରେ ।

(୧) ହାତୀ ପୋଷ୍ଟ ମର୍ଟମ ପରିଚାଳନା ଏବଂ

Iі ହାତୀର ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ କରିବା ଏବଂ ଫୋରେନସିକ୍ ଏବଂ ଅପରାଧିକ ତଦନ୍ତ କରିବା ଯେଉଁଠାରେ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଗୁରୁତର ଭାବରେ ଆଘାତ କିମ୍ବା ହତ୍ୟା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବୋଧହୁଏ ବନ୍ଧୁକ / ହାତରେ ଧରିଥିବା ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର, ବିଷ, ବୋମା, ମାରାତ୍ମକ ବାଡ଼, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋକ୍ୟୁସନ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କର ଯାଇଛି

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ସମୟରେ ତଥ୍ୟ ସିଟ୍ ପୂରଣ ହେବ (ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଭାବରେ):

"ସନ୍ଦିଗ୍ଧ" ନୂତନ ହାତୀର ରେକର୍ଡ ।

"ଜଣାଶୁଣା ହାତୀ ରେକର୍ଡ ଡାଟାସିଟ୍" ।

"ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ଆଘାତ ସାରାଂଶ ସିଟ୍" ।

"ପୋଷ୍ଟ ମର୍ଟମ ଫର୍ମାଟ୍" ।

ସହାୟକ ପ୍ରସଙ୍ଗ:

ଏଠାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରୋଟୋକଲଗୁଡିକ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଅଧୀନରେ ଥିବା ବାହାରେ କିମ୍ବା ବାହାରେ ହାତୀ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଅନୁସରଣ କରାଯିବ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦେଖନ୍ତୁ:

"ପରିଶିଷ୍ଟ II: ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ବିଦ୍ୟୁତ ଆଘାତ ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ଅନ-ସାଇଟ୍ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହିତ ନମୁନାଗୁଡିକର ତାଲିକା / ଯାଞ୍ଚ ତାଲିକା" ।

"ପରିଶିଷ୍ଟ III: ଟକ୍ସିକୋଲୋଜି ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ:"

ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତା:

ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ । ଏଥିରେ ଜଡିତ ଅନ୍ୟ ଅଭିନେତା ଏବଂ ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ: ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସା ବିଭାଗ, ଏନଜିଓ ପ୍ରତିନିଧୀ, ସ୍ଥାନୀୟ ନିର୍ବାଚିତ ଅଧିକାରୀ (ଗ୍ରାମ ନେତା, ପଞ୍ଚାୟତ ନେତା ଇତ୍ୟାଦି), ମିଡିଆ ବ୍ୟକ୍ତି । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ ପାଇଁ: ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ । ସମସ୍ତ ବେଆଇନ ହତ୍ୟା ପାଇଁ: ପୋଲିସ ବିଭାଗ, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଅପରାଧ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବୋର୍ଡ ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସ: ପୋଷ୍ଟ ମର୍ଟମ, ବ୍ୟାକହୋ ଲୋଡର / ଖନନକାରୀ, କ୍ରେନ୍, ମୋଟା ନାଇଲନ୍ ଦଉଡି, ଫୋକସ୍ ଲାଇଟ୍, ଟର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟ୍, ବଡ଼ ଛୁରୀ, କୁରାଢ଼ୀ, ମାପ ଟେପ୍, ଲୁଣ (୪ ବ୍ୟାଗ), ଦୈନିକ ମଜୁରୀ ଶ୍ରମ, ଅଙ୍ଗ ଅଂଶ, ଫର୍ମାଲଡିହାଇଡ୍ ଏବଂ ତରଳ ଫେନୋଲ୍ ଗଚ୍ଛିତ ରଖିବା ପାଇଁ ପାତ୍ରଗୁଡିକ ।

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

କ : ଯଦି ଏକ ହାତୀର ଶବ ମିଳିବ, ସେଠାରେ ଅନେକ ପ୍ରାଥମିକତା ଅଛି:

୧. ହାତୀ ଏବଂ ଏହାର ସ୍ଥାନ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ସମୟକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।

୨. ହାତୀର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ।

୩. ଯଦି ଶିକାର କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବେଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ହେତୁ ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ, ତୁରନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କର ।

ଖ: ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନର ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ବନ ବିଭାଗ ଏବଂ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକ ହେବା ଉଚିତ୍, ଯଦି ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥାଏ ତେବେ ସ୍ନିଫର୍ କୁକୁର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ:

ପ୍ରମାଣ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ବନାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାରୀ ଏକ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ ଦଳ ଗଠନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଗ . ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ (ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ) ପରିଚାଳନା କରନ୍ତୁ ।

ଏହି ଡକ୍ୟୁମେଣ୍ଟରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ:

୧. ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

୨. ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ, ଯେପରିକି ଟସ୍କ ଏବଂ ଟିସୁ ନମୁନା ।

୩. ଶବ ସଂସ୍କାର

ଘ . କୁଶଳୀ କର୍ମଚାରୀମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୋଣରୁ ହାତୀର ଫଟୋ ଉଠାଇ ହାତୀମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଚିହ୍ନଟ ବୈଶିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରନ୍ତୁ

ଙ. DNA ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ହାତୀମାନଙ୍କଠାରୁ ରକ୍ତ ଏବଂ / କିମ୍ବା ଗୋବର ନମୁନା ନିଅନ୍ତୁ

ଚ . ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରମାଣ ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶବ ଚାରିପାଖର ସ୍ଥାନକୁ ଭଲ ଭାବରେ ସ୍କାନ୍ କରାଯିବା ଉଚିତ୍: ସ୍ନିଫର୍ କୁକୁରମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହା ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି କୌଣସି ବେଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସନ୍ଦେହ କରାଯାଏ, ରେଞ୍ଜ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଥମିକ ଅପରାଧ ରିପୋର୍ଟ (POR) ଦାଖଲ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

୧. ନିକଟସ୍ଥ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ପ୍ରମାଣ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ ଦଳ ପୋଲିସ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୨. ଯଦି ବେଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଅଛି, ତେବେ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମ, ୧୯୭୨ ଅନୁଯାୟୀ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହେବା ଉଚିତ୍। ଯଦି ହାତୀକୁ ଗୁଳି ବା ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥିବାର ସନ୍ଦେହ କରାଯାଏ, ତେବେ ପୋଲିସ ତଦନ୍ତରେ ଜଡିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ।

ଛ. ଯଦି ହାତୀକୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଦ୍ୱାରା ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥିଲା ତେବେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ ଏହି ଘଟଣାରେ ଜଡିତ ହେବା ଉଚିତ୍। (ଦେଖନ୍ତୁ "ପରିଶିଷ୍ଟ II: ସନ୍ଦେହଜନକ ବିଦ୍ୟୁତ ଆଘାତ ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ଅନ-ସାଇଟ୍ ପ୍ରାଣୀ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ନମୁନାଗୁଡିକର ତାଲିକା / ଯାଞ୍ଚ ତାଲିକା"

ଭାଗ ୨ :

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ହ୍ରାସ କରିବା ଲାଗି ଗୋଷ୍ଠୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକର ଗଠନ

ଭୀଷଣ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆମେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛୁ

ହାତୀମାନେ ପାଖାପାଖି ରହିଲେ କିପରି ସୁରକ୍ଷିତ ରହିବେ ସେ ବିଷୟରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଚେତନତା ନାହିଁ

ନା

ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପାଖରେ ଭୌତିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ଅଭାବ ରହିଛି ଯାହା ହାତୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଚାଷଜମି ଏବଂ ବାସସ୍ଥାନକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ରେ ବାଧା ଦେଇପାରେ

ବିବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକତ୍ରିତ ହେବା ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଛି କି?

ହଁ

(ଭୌତିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ସୁରକ୍ଷା, କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡିକର ସହଯୋଗରେ ସଫଳ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡିକ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ତିନୋଟି ପ୍ରାଥମିକ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ପ୍ରଥମେ, ଯୋଗଦାନ ଦେଇଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ମୌଳିକ "କାର୍ଯ୍ୟ" ବିଷୟରେ ଅବଗତ ଲରାଇବା ଯାହାକି ହାତୀ ସହିତ ବଞ୍ଚିବା ରେ ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ହାତୀ ସହ ଦୁର୍ଘଟଣାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ହେବାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ହ୍ରାସ କରିଥାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡିକ ଭୌତିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଗୁଡିକୁ (ବାଡ଼, ଖାଲ) ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପରିଚାଳିତ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି - ଅନ୍ୟଥା, ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକର ଶେଷରେ ଅବନତି ଘଟିଥାଏ ଏହା ଅକାମି ହୋଇଯାଏ । ତୃତୀୟତ ହାତୀମାନେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ପୂର୍ବରୁ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକରୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡିକ ଲୋକଙ୍କୁ ଏକତ୍ରିତ କରିଥାଏ ।

ଉକ୍ତ ପଦ୍ଧତି ଗୁଡିକୁ ଆପଣାଇଲେ ଏହା ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷର ହ୍ରାସ ପ୍ରକ୍ରିୟା କୁ କୁ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା କରିଥାଏ ।)

୧. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା

୪. ହାତୀ ବିଷୟରେ ଶିଖିବା ଏବଂ ବନ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ଼ (ଏଡିଏସ) ଗଠନ

୧. ପୃଷ୍ଠା ୬୨ ରେ ମାନବ-ହାତୀ ବିବାଦକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଖୋଜିବା

୩. ମାନବ-ହାତୀ ବିବାଦକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଖୋଜିବା

୪. ହାତୀ ବିଷୟରେ ଶିଖିବା ଏବଂ ବନ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ଼ (ADS) ଗଠନ

ଭାଗ ୩ : HEC କୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ସାଂଘାତିକ ଏବଂ ନିରାପଦ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଚୟନ ଏବଂ ନିର୍ମାଣ

୧. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କାରଣରୁ ମାନବ ମୃତ୍ୟୁ ର ସମ୍ଭାବନାକୁ ମାନବ ଆଚରଣରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ହ୍ରାସ କରିବା, ବିଶେଷତଃ ଯଦି ଅଧିକାରୀମାନେ ଏପରି ଆଚରଣ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି । ଏହି ବିଭାଗଟି ବନ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ହାତୀ ଜନିତ ଦୁର୍ଘଟଣା ଏବଂ ହାତୀ ସହ ଭେଟ ହେବା କୁ କମ କରିବାପାଇଁ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବେ ।

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

କ) ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀମାନେ ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସହିତ ଏକ ବୈଠକ (ଏନଜିଓ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସହିତ କିମ୍ବା ବିନା) କରିବା ଉଚିତ୍

ଖ) ଗାଁ ନେତା ଏବଂ ସମସ୍ତ ପରିବାରଙ୍କୁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଉପରେ ଏକ ମୌଳିକ ସଚେତନତା ଅଧିବେଶନ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଛି:

୧. ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କାହିଁକି ଘଟେ ତାହାର ଏକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା (ୟୁଟ୍ୟୁବରେ "WWF ମାନବ-ହାତୀ ଦ୍ୱନ୍ଦ । ଇଉନୋସିଆନ୍" ଶୀର୍ଷକ ଭିଡିଓ ଦେଖନ୍ତୁ) ।

୨. ଯଦି ହାତୀମାନେ ଗାଁ ନିକଟକୁ ଆସନ୍ତି ତେବେ ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଟିମ୍ ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ ସୂଚନା । ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ଆଣ୍ଟିଡେପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ (ଏଡିଏସ) ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ପୂର୍ବରୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି, ସେମାନଙ୍କର ଯୋଗାଯୋଗ ସୂଚନାକୁ ମଧ୍ୟ ହାଇଲାଇଟ୍ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

"୪ ଦେଖନ୍ତୁ । ହାତୀ ବିଷୟରେ ଶିଖିବା ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ (ଏଡିଏସ୍) ଗଠନ" ।

୩. ବିବାଦ ସମୟରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ RRT କୁ କଣ ପଚାରିବେ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା: RRT ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠାରେ ଅଛି, କେତେବେଳେ ସେମାନେ ପହଞ୍ଚିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ଏବଂ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ମୁଖ୍ୟ କଳାକାର: ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ, ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ । ଏଥିରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କଳାକାର ଏବଂ ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ: ଉପଲବ୍ଧ / ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ): ପଞ୍ଚାୟତ ପ୍ରତିନିଧୀ, ସ୍ଥାନୀୟ ଏନଜିଓ ସଦସ୍ୟ, ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତା, ଧାର୍ମିକ ନେତା, ଚା / କଫି ବୃକ୍ଷରୋପଣ ପରିଚାଳନା, କୃଷକ ଗୋଷ୍ଠୀ, ମହିଳା ଗୋଷ୍ଠୀ, ଶିକ୍ଷକ, ଛାତ୍ର ସଂଗଠନ , ସ୍ଥାନୀୟ ଗଣମାଧ୍ୟମ ପ୍ରତିନିଧୀ, ସ୍ଥାନୀୟ ସଂରକ୍ଷଣ କର୍ମୀ, ଅଞ୍ଚଳର ସମ୍ମାନିତ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ୱାର୍ଡେନ, ଇକୋ-ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ / ମିଳିତ ବନ ପରିଚାଳନା କମିଟି ଏବଂ ଏଡିଏସ୍ ସଦସ୍ୟ । ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ ସିଭିଲ୍ ପ୍ରଶାସନ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭାଗ କିମ୍ବା କୃଷି ବିଭାଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିପାରେ ।

ସହାୟକ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସ: HEC, ପୋଷ୍ଟର, ସୂଚନା ଲିଫଲେଟ୍ କିମ୍ବା ବୁକଲେଟ୍, ଲାପଟପ୍ କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ପ୍ରୋଜେକସନ ସିଷ୍ଟମ୍, ପାୱାର୍ ଜେନେରେଟର, PA ସିଷ୍ଟମ୍, ଉତ୍ସ ବ୍ୟକ୍ତିରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଏବଂ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ବିଷୟରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରୁଥିବା ଭିଡିଓଗୁଡିକ ।

୪. କଣ କରିବ କଣ ନକରିବା: ହାତୀମାନଙ୍କର ବାରମ୍ବାର ଚଳ ପ୍ରଚଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଦ୍ୟ ପାନୀୟ କିମ୍ବା ଖୋଲା ଜାଗାରେ ମଳତ୍ୟାଗ ପରି ଉଚ୍ଚ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଚରଣକୁ ନିରୁତ୍ସାହିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଏଗୁଡିକ ନିମ୍ନଲିଖିତକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ୍:

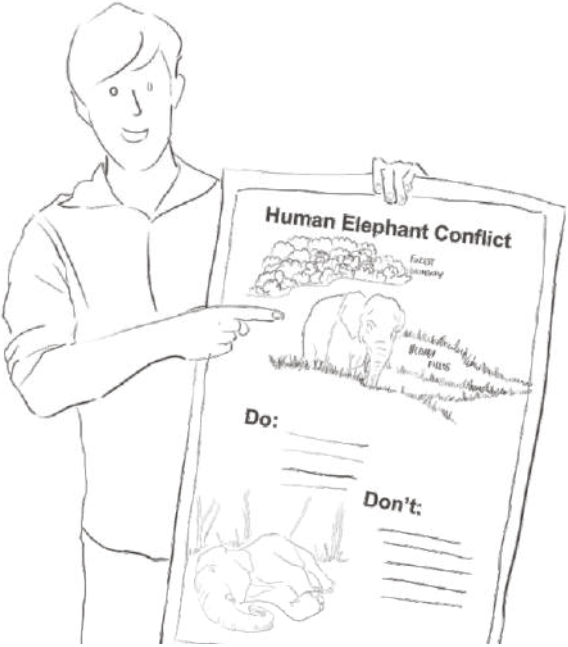

କରନ୍ତୁ

- ମନେରଖନ୍ତୁ ଯେ ବନ୍ୟ ହାତୀମାନେ ବୁଦ୍ଧିମାନ, ଅନୁକୂଳ ଏବଂ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ଏହା ବିପଦଜନକ ହୋଇପାରେ ।
- ଯେତେବେଳେ ଆପଣ ହାତୀକୁ ଦେଖନ୍ତି ସେତେବେଳେ ସର୍ବଦା ସତର୍କ ରୁହନ୍ତୁ ଏବଂ ଦୂରତା ବଜାୟ ରଖନ୍ତୁ ।
- ଯେତେବେଳେ ଗାଁ ନିକଟରେ ହାତୀ ଦେଖାଯାଏ, ହାତୀର ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଅବସ୍ଥାନ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ବାଣ୍ଟନ୍ତୁ । ବିଶେଷକରି ଅଣ୍ଡିରା ହାତୀ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ରୁହନ୍ତୁ । ହାତୀମାନଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଟିମ୍ / ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ, ଏଡିଏସ୍, ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମବାସୀ ଏବଂ ଜଣାଶୁଣା ସଂରକ୍ଷଣ ଏନଜିଓଗୁଡ଼ିକୁ ଶୀଘ୍ର ଜଣାନ୍ତୁ ।
- କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପହଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ୱାଚର ନିଯୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ କିମ୍ବା ଏଡିଏସ କୁ ସକ୍ରିୟ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ହାତୀକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ୱାଚ ଟାୱାର କିମ୍ବା ବଡ଼ ଗଛ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ।

କଣ କରିବେ ନାହିଁ

- ବଣୁଆ ହାତୀମାନଙ୍କ ନିକଟତର ହୁଅ ନାହିଁ ଏବଂ ହାତୀକୁ ଚିଡାନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଟିମ୍ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ବିନା ହାତୀମାନଙ୍କୁ ନିଜ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ତଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ତୁମ ଗାଁରେ ଦେଶୀ ମଦ ଉତ୍ପାଦନ କର ନାହିଁ ଯଦି ଏହା ଘରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ସ୍ଥାନରେ (ଯଥା, ଏକ ଅଣ୍ଡରଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ସେଲଟର କିମ୍ବା ସମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଷ୍ଟୋରେଜ୍ ସ୍ଥାନରେ) ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

  ବିଶେଷ କରି ରାତିରେ ଏକ ଅବ୍ୟବହୃତ ଅବସ୍ଥାରେ ବିବାଦ ପ୍ରବଣ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୁଲନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

  ଖୋଲା ସ୍ଥାନରେ ମଳତ୍ୟାଗ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ଗାଁ ନିକଟରେ ହାତୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଗତିପଥକୁ ବାଧା ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ (ଯଥା, ସେମାନଙ୍କ ପଥରେ ନୂତନ ସଂରଚନା ନିର୍ମାଣ କରି) ।

କରନ୍ତୁ

ସୁରକ୍ଷିତ ସୌର ଶକ୍ତି ବାଡ଼ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ବନ ବିଭାଗ ଏବଂ ହାତୀ ସଂରକ୍ଷଣ ଏନଜିଓ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ।

- ଯଦି ଆପଣଙ୍କ ଗାଁରେ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଏକ ଦୈନନ୍ଦିନ ଘଟଣା, ଦୃଶ୍ୟମାନତାକୁ ଉନ୍ନତ କରିବା ପାଇଁ ଲାଇଟ୍ ଲଗାଇବାକୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରନ୍ତୁ ।
- ସୁନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ଗାଁର ସମସ୍ତେ ନିଜ ଘରେ କିମ୍ବା ପାଖରେ ଏକ ଶୌଚାଳୟ ପାଇପାରିବେ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଖୋଲା ରେ ମଳତ୍ୟାଗ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ
- ଯଦି ଆପଣ ନିଜ ଘର ନିକଟରେ କଞ୍ଚା ଫଳ ଏବଂ କଦଳୀ ପରି ଫଳ ଗଛ ଲଗାନ୍ତି ତେବେ ଅତିରିକ୍ତ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତୁ କାରଣ ତାହା ହାତୀକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିପାରନ୍ତି ।
- କମ୍ ବୃକ୍ଷରୋପଣ, ଆଖୁ କ୍ଷେତ, ଚା ପ୍ଲାଣ୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି କମ୍ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଅଞ୍ଚଳରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସମୟରେ ହାତୀମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଏକ ଲୁକ୍ ଆଉଟ୍ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ ।

କଣ କରିବେ ନାହିଁ

- ହାତୀମାନେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ଆସିଥିଲେ ସେଠାରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ, କାରଣ ସେମାନେ ହଠାତ୍ ଫେରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିପାରନ୍ତି ।
- ବଣୁଆ ହାତୀକୁ ଘେରି ରଖନ୍ତୁ ନାହିଁ। ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଆଘାତ କର ନାହିଁ, କାରଣ ସେମାନେ ସେତେବେଳେ (ଅଧିକ) ହିଂସ୍ର ହୋଇପାରନ୍ତି ।
- ବେଆଇନ ପାୱାର ବାଡ଼ ଲଗାନ୍ତୁ ନାହିଁ କାରଣ ସେମାନେ ପ୍ରାୟତଃ ହାତୀ, ଅନ୍ୟ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ଏବଂ ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରାଣ ହାନି ଘଟାଇଥାଏ । ଏହା ଆଇନର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଏବଂ ଓକିଲଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବ ।

ଗ . ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ମୁଖ୍ୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକର ଏକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଗ୍ରାମ ସଭା (କିମ୍ବା ଗ୍ରାମ ନେତା ତଥା ପ୍ରଭାବିତ ପରିବାର) ମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଦ୍ୱନ୍ଦ ହ୍ରାସ କରିବାରେ କିପରି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥାଏ ।

ଏହା ବ୍ୟାଖା କରିବା ଉଚିତ୍:

୧. ସାଂଘାତିକ ଏବଂ ମାରାତ୍ମକ ବାଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଏବଂ ଲୋକମାନେ କିପରି ବାଡ଼ର ଅପବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ ।

୨. ବାଧାବିଘ୍ନକୁ ରୋକିବା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିପରି ବାଡ଼ ଏବଂ ଖାଲ ପ୍ରବେଶ / ପ୍ରସ୍ଥାନ ପଏଣ୍ଟରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ.

୩ .ଏହି ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକ ଏପରି ସ୍ଥିତିରେ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ସେମାନେ ବାସସ୍ଥାନ ପ୍ୟାଚ୍ ମଧ୍ୟରେ ହାତୀ ଗତିକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

୪. ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପ୍ରଭାବ ପାଇଁ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣର ଗୁରୁତ୍ୱ ।

୫. କାହିଁକି ହାତୀମାନଙ୍କୁ ବାଡ଼ କିମ୍ବା ଖାଲ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଶିଖିବାକୁ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

୬. କିପରି "ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ଼ (ଏଡିଏସ୍) ଏହାକୁ କମ କରିପାରେ ଯେ ହାତୀମାନେ ଏକ ବାଡ଼ କିମ୍ବା ଖାଲ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଶିଖନ୍ତି ।

ଘ . ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଏବଂ ଉତ୍ତର ଅଧିବେଶନ ଧରି ରଖନ୍ତୁ ଯେଉଁଥିରେ ସମସ୍ତ ବୟସ, ଲିଙ୍ଗ, ଏବଂ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟମାନେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ ହୁଅନ୍ତି ।

୨ . ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ଲାଗି ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ବିକାଶ ଏବଂ ସ୍ଥାପନ ଲାଗି ସମ୍ମତି ଏବଂ ସମର୍ଥନ ମାଗିବା

ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତା: ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଏବଂ / କିମ୍ବା ସମ୍ପୃକ୍ତ ଏନଜିଓ, ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟ । ଏଥିରେ ଜଡିତ ଅନ୍ୟ ଅଭିନେତା ଏବଂ ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ (ଉପଲବ୍ଧ / ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଭାବରେ): ପଞ୍ଚାୟତ ପ୍ରତିନିଧୀ, ସ୍ଥାନୀୟ ଏନଜିଓ ସଦସ୍ୟ, ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ନେତା / କଫି ବୃକ୍ଷରୋପଣ ପରିଚାଳନା, କୃଷକ ଗୋଷ୍ଠୀ, ମହିଳା ଗୋଷ୍ଠୀ, ଛାତ୍ର ସଂଗଠନ, ଇକୋ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ / ମିଳିତ ବନ ପରିଚାଳନା କମିଟି ଏଡିଏସ ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ନାଗରିକ ପ୍ରଶାସନ

ସହାୟକ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସ: HEC, ପୋଷ୍ଟର, ସୂଚନା ଲିଫଲେଟ୍ ଏବଂ ବୁକଲେଟ୍, ଲାପଟପ୍ କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ପ୍ରୋଜେକସନ ସିଷ୍ଟମ୍, ପାୱାର୍ ଜେନେରେଟର, PA ସିଷ୍ଟମ୍, ଉତ୍ସ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ପାଇଁ ଅର୍ଥର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଉତ୍ସଗୁଡିକ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଭିଡିଓଗୁଡିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଏବଂ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିବା ଭିଡିଓଗୁଡିକ ।

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷକୁ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ଭୌତିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସାଧାରଣତଃ ସବୁଠାରୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଉପାୟ । କେତେକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଉଭୟ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ (ପ୍ରାୟତଃ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ତଥା ସଂରକ୍ଷଣ ଜଙ୍ଗଲର ଧାରରେ) ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିହେବ, ଅନେକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ କିମ୍ବା ଏକ ଏନଜିଓ ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦ୍ୱାରା ମିଳିତ ଭାବରେ ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଏ । ଯଦି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସେମାନଙ୍କର ଡିଜାଇନ୍ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣରେ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରେ ତେବେ ଏହିପରି ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକ ସର୍ବୋତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସ୍ଥାପନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସେମାନଙ୍କ ସଫଳତାରେ ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଗୋଟିଏ ମୁଖ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଥିବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିମ୍ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ସମ୍ମତି ଖୋଜିବା । ଉଭୟ ସମର୍ଥନ ଏବଂ ସମ୍ମତି କିପରି ଖୋଜିବେ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ବିଭାଗ ଟିପ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

କ : ବନ ବିଭାଗ କୌଣସି ବାଦର ବିକାଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ସେହି ଅଂଚଳର ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ନେତା, ଗ୍ରାମ ସଭା, ଏବଂ / କିମ୍ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଉପ-ବିଭାଗର ସ୍ୱଷ୍ଟ ସମ୍ମତି ଲୋଡ଼ିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେଉଁ ମାନେ କି ସେହି ବାଡ଼ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବେ । ସମ୍ପୃକ୍ତ ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅବଗତ କରାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ।

ଖ . ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ କରିବା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପରେ ସର୍ତ୍ତମୂଳକ ହେବା ଉଚିତ୍:

୧. ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନିର୍ମାଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ରାଜି ହୋଇଛି (ପ୍ରକାରର ଅବଦାନ) ।

୨. ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଛି (ଯଦି ବନ ବିଭାଗ ସହିତ ଅତି କମରେ ତିନି ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠି ଉପଲବ୍ଧ ନଥାଏ)

୩. ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପାଇଁ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ଗଠନ କରିବାକୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ରାଜି ହୋଇଛି ।

୪. ଫସଲ ଏବଂ ସାଧାରଣ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଜଗିବା ଏବଂ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ବାଡ଼ / କ୍ରସ୍ ନ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ଆଣ୍ଟିଡେପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ଼ (ଏଡିଏସ) ଗଠନ କରିବାକୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ରାଜି ହୋଇଛି (ଦେଖନ୍ତୁ "୪. ହାତୀ ଶିଖିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ଼ (ସି) ଗଠନ ଏବଂ ବନ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ" ।

୫. ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବନ ବିଭାଗ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ମିଳିତ ସର୍ଭେ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଛି ଯେ ଏହି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନର ପ୍ୟାଚ୍ ମଧ୍ୟରେ ହାତୀକୁ ଯିବାରେ ରୋକିବ ନାହିଁ।

୬. ସମ୍ପୃକ୍ତ ବନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ (ଡିଭିଜନାଲ ଫରେଷ୍ଟ ଅଫିସରଙ୍କ ଠାରୁ) ନୋବଜେକ୍ସନ୍ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ପାଇବାକୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ରାଜି ହୋଇଛି ।

୭. ବାଡ଼ର ବୈଷୟିକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଲିମ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାକୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅତି କମରେ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରେ ।

କ. ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟ ମାନେ ଉକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତୁ ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବୈଠକ ରେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇପାରିବେ:

୧. ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପରିଚାଳନା କମିଟି ଆରମ୍ଭ କରି ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱ ସ୍ଥିର କରନ୍ତୁ ।ଏହି ଭୂମିକାରେ ଅଧକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ସଚିବ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ; ଦାୟିତ୍ୱ ଗୁଡିକ ହେଉଛି ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣର ମନିଟରିଂ, ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ, ଯନ୍ତ୍ରପାତି କ୍ରୟ, ଏବଂ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କମିଟି ପାଇଁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସହିତ ସମସ୍ୟାର ଯୋଗାଯୋଗ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ।

୨. ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତୁ ।

୩. ବାଡ଼ ପାଇଁ: ବାଡ଼ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ଗୁଡିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତୁ । ସଠିକ୍ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବାଛିବା ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ ବାଛିବା ।

୪. ଆବଶ୍ୟକ ନୋ-ଆପତ୍ତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇଁ ଆବେଦନ କରାଯାଇଛି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ।

୩. ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଲାଗି ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟିର ଗଠନ

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

ସ୍ୱଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ (ଉଭୟ ବାଡ଼ ଏବଂ ଖାଲ) କୌତୁହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଭୋକିଲା ହାତୀର ଚାପରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ରହିବାକୁ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ଯାହା ଅନ୍ୟଥା ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ର ସମ୍ଭାବନା ରହିଥାଏ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା (ପାଣ୍ଠିର ଉପଲବ୍ଧତା ଅନୁଯାୟୀ) କିମ୍ବା ନିଜେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇପାରିବ । ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ଉପସ୍ଥିତ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

କ : ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କମିଟି ଗଠନ କରନ୍ତୁ ଯେଉଁଥିରେ ସମସ୍ତ ବୟସ, ଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ଲୋକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । କମିଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର ଅତି କମରେ ଜଣେ ପ୍ରତିନିଧୀଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଦ୍ୱାରା ସିଧାସଳଖ ପ୍ରଭାବିତ ହେବ (ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଲାଭବାନ ଏବଂ / କିମ୍ବା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ) । ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ, ଜଣେ ନିର୍ବାଚିତ ସଦସ୍ୟ କିମ୍ବା ପଞ୍ଚାୟତର ଜଣେ ପୂର୍ବତନ ଅଫିସିଆଲ୍ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ । ଏହା
ୱାର୍ଡ ସଦସ୍ୟ କିମ୍ବା (ଯଦି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ) ପଞ୍ଚାୟତର ପ୍ରଧାନ ମହିଳା / ପୁରୁଷ ହୋଇପାରେ ।

୧. ଏକ ବୃତ୍ତାକାର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପାଇଁ, ହିତାଧିକାରୀମାନେ ସମସ୍ତ ଘର କିମ୍ବା ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତି ।

୨. ରେଖା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପାଇଁ, ହିତାଧିକାରୀମାନେ ଅନ୍ତତ ପକ୍ଷେ ସମସ୍ତ ପରିବାରକୁ ଅଧା କିଲୋମିଟର ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଯଦି ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି ଯେ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସ୍ଥାପନ ପୂର୍ବରୁ, ହାତୀମାନେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକଠାରୁ ୦.୫ କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ବିବାଦ ଘେରରେ ରହିଥା'ନ୍ତି, ସେହି ପ୍ରଭାବିତ ଅଞ୍ଚଳର ପରିବାର ମଧ୍ୟ କମିଟିରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବା ଉଚିତ୍।

୩. ଯଦି ଏକ ବିଦ୍ୟମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଉପରୋକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅନୁଯାୟୀ ଉପଯୁକ୍ତ ସଦସ୍ୟତା ଉପଭୋଗ କରେ, ଏବଂ ସଦସ୍ୟମାନେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ଏହା ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ଭାବରେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରେ ।

ଖ . କମିଟିର ଅଧିକାରକୁ ପରିଭାଷିତ କରନ୍ତୁ: ଗୋଟିଏ କମିଟି ଦ୍ୱାରା କେତେ ବଡ଼ ଅଂଚଳ ବା ଦୀର୍ଘ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ପରିଚାଳନା କରାଯିବା ଉଚିତ୍?

ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତା: ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି, ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଏବଂ / କିମ୍ବା ସମ୍ପୃକ୍ତ ଏନଜିଓ । ଏଥିରେ ଜଡିତ ଅନ୍ୟ ଅଭିନେତା ଏବଂ ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ: ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ବିଧାୟକ / ସାଂସଦ ପାଣ୍ଠି, ପଞ୍ଚାୟତ, ସ୍ଥାନୀୟ ଏନଜିଓ, ବୃକ୍ଷରୋପଣ ପରିଚାଳନା, ଗ୍ରାମ ମୁଖିଆ ।

ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସ: ଲାପଟପ୍ କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ପ୍ରୋଜେକସନ ସିଷ୍ଟମ୍, ପାୱାର୍ ଜେନେରେଟର, PA ସିଷ୍ଟମ୍, ଉତ୍ସ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିକାଶ ପାଇଁ ଉତ୍ସ / ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଉତ୍ସ ।

ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ଶାସନକୁ ସହଜ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ଭବ ଗ୍ରାମ କିମ୍ବା ଶ୍ରମ ରେଖା ପରି ପୂର୍ବ-ବିଦ୍ୟମାନ ସ୍ଥାନ ଗୁଡିକର ସୀମାକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ଗ . ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କମିଟିର ମୁଖ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ଗୁଡିକ ବର୍ଣ୍ଣନା କରନ୍ତୁ । ଏଗୁଡିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ:

୧. ବନ ବିଭାଗ ଏବଂ ଏନଜିଓ ସହଭାଗୀ (ଯଦି ବିଦ୍ୟମାନ ଥାଏ) ସହିତ ଏକ ସର୍ଭେ କର, ଯାହା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଗୁଡିକର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଆଚ୍ଛାଦିତ ସ୍ଥାନ ଏବଂ ପ୍ରଭାବିତ ଅଂଚଳକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ସହିତ ଏହା ସଞ୍ଚିତ କରିବା ଯେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକଟି ହାତୀର ବାସସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବିଶୃଙ୍ଖଳା ସୃଷ୍ଟି କରୁନାହିଁ ଏବଂ ହାତୀର ପ୍ରାକୃତିକ ଗତିବିଧିରେ କୌଣସି ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁନାହିଁ । ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ କୌଣସି ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହାତୀ ବାସସ୍ଥାନ ପ୍ୟାଚ୍ ମଧ୍ୟରେ ହାତୀର ଗତିବିଧିରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବ ନାହିଁ ।

୨. ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ସଠିକ୍ ସ୍ଥାପନ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ । ଏଥିରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ଡିଜାଇନ୍ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଯୋଜନାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ପାୱାର୍ ବାଡ଼ ପାଇଁ ଏହା ସାମଗ୍ରୀ ଚୟନ ଏବଂ ନିର୍ମାଣ ହେବାକୁ ଥିବା ବାଡ଼ର ପ୍ରକାର ଉପରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ

୩. ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣତା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପିଁ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ପାଇଁ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ରେଜିଷ୍ଟର ବ୍ୟବହାର କରି ଆୟ ଏବଂ ବ୍ୟୟର ରେକର୍ଡ ରଖନ୍ତୁ

୪. ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲୋକ ଏବଂ ପଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଛି (ଯଥା, ବାଡ଼ଟି ଏକ AC ଶକ୍ତି ଉତ୍ସ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ) ।

ଘ . ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ଏକ ମଡେଲ୍ ବାଛିବା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ: ଯଦି ବନ ବିଭାଗ ଏହି ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ଏବଂ ସକ୍ଷମ ନହୁଏ, ତେବେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ଗ୍ରାମ ସଭା (କିମ୍ବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଭାଗ) ସହିତ ଏକ ମଡେଲ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ନେତୃତ୍ୱ ନେବା / କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍। ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠି । ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ:

୧. ଗାଁର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରରୁ ସଂଗ୍ରହ: ଯଦି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଫସଲ କ୍ଷେତ ଏବଂ ଗାଁକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଛି, ତେବେ ଆବଶ୍ୟକ ଅର୍ଥକୁ ପରିବାର ସଂଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ସମାନ ଭାବରେ ବାଣ୍ଟି ଦିଆଯାଇପାରେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରେ । ଯଦି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏହାକୁ / ଅସମ୍ଭବ ମନେ କରେ, ଖର୍ଚ୍ଚ ବାଣ୍ଟିବାର ଏକ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ଅଧିକ ବ୍ୟବହାରିକ / ସମାନ ଉପାୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

୨. ଗାଁର ପ୍ରତ୍ୟେକ କୃଷକ ପରିବାରରୁ ସଂଗ୍ରହ: ଯଦି ବାଡ଼ / ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କେବଳ ଫସଲ କ୍ଷେତକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଛି (ଏବଂ ଘର କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ) ତେବେ ଆବଶ୍ୟକ ଅର୍ଥ କେବଳ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷିତ କୃଷି ପରିବାରରୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୩. ପଞ୍ଚାୟତରୁ ପାଣ୍ଠି ଆବଣ୍ଟନ କରି ସଂଗ୍ରହ: ବାର୍ଷିକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ବିକାଶ ଯୋଜନାରୁ ଆବଶ୍ୟକ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରିବ କି ନାହିଁ ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପଞ୍ଚାୟତ ନିକଟକୁ ଯାଇପାରିବ ।

୪. ସେହିଭଳି, କମିଟି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ଅର୍ଥ ମାଗିପାରେ ।

ଙ. ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷକ ଚୟନ:

ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡିକ ଭଲ ଭାବରେ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଏ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହେବ ।

ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଦୈନିକ ମନିଟରିଂ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଅତି କମରେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଚୟନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷକମାନେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦ୍ୱାରା ଭଲ-ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

୧. ବୈଦ୍ୟୁତିକ ବାଡ଼ ପାଇଁ, ବାଡ ରକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଶକ୍ତି ବାଡ଼ର କାର୍ଯ୍ୟ ନୀତି ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପାଦାନର କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ତାଲିମ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ । ବ୍ୟାଟେରୀ, ଏନର୍ଜାଇଜର୍, ସୌର ପ୍ୟାନେଲ୍, ଆରଥିଂ ସଂଯୋଗ, ତାର, ପୋଷ୍ଟ ଏବଂ ଇନସୁଲେଟର ପରି ବାଡ଼ ଉପାଦାନଗୁଡିକ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ । ସେମାନଙ୍କୁ ସାଧନ (ଭୋଲ୍ଟମିଟର / ନିନ୍ ପରୀକ୍ଷକ, ପ୍ଲିଅର୍, ସ୍କ୍ରୁଡ୍ରାଇଭର, ତାର ଟାଇଟ୍ନର୍) ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

୨. ଉଭୟ ବାଡ଼ ଏବଂ ଖାଲ ପାଇଁ, ରକ୍ଷକ (ମାନେ) ଝାଡି ସଫା କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣଗୁଡିକ ବହନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୩. ରକ୍ଷକ (ମାନଙ୍କୁ) ପାଖରେ ଥିବା ଗାଁରୁ କିମ୍ବା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମରୁ ଚୟନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରୟାସରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ; ଆଦର୍ଶରେ, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ହିତାଧିକାରୀ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

୪. ଆଦର୍ଶରେ, ଯଦି ଦୁଇଜଣ ରକ୍ଷକ ଅଛନ୍ତି, ଅନ୍ତତ ପକ୍ଷେ ଜଣେ ମହିଳା ହେବା ଉଚିତ୍ (ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯଦି କେହି ଆଗ୍ରହୀ ନୁହଁନ୍ତି) । ଏହା ଉଭୟ ଇକ୍ୱିଟିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବ ଏବଂ ରକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଗ୍ରହର ଏକ ବିବିଧତା ଉପସ୍ଥାପିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଧିକ ।

ଚ. ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଆଂଶିକ କିମ୍ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଦାୟୀ ରହିବ: ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରୁ କେତେ ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା କମିଟି ସ୍ଥିର କରିବ । ନିମ୍ନଲିଖିତ କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାର କରି କେତେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ ତାହା କମିଟି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଉଚିତ୍:

୧. ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ଦୈନିକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣର ମୂଲ୍ୟ । ଯଦି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ମାସିକ ଦେୟ ଦେବାକୁ ପଡିବ, ଉଠାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ଏହି ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

୨. ପ୍ରାୟ ବାର୍ଷିକ ଭିତ୍ତିରେ ବାଡ଼ର ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ବଦଳାଇବା କିମ୍ବା ମରାମତି ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ । ଏଥିପାଇଁ କମିଟି ବାଡ଼ର ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରାୟ ୫-୧୦% ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଯାୟୀ ଅତିରିକ୍ତ ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇପାରେ ।

ଛ. ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଦେୟ ରେକର୍ଡିଂ ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ସେମାନଙ୍କର ରେଜିଷ୍ଟର ସେଟ୍ ଅପ୍ କରିବାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ: "ପରିଶିଷ୍ଟ ଚତୁର୍ଥ: ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କମିଟି ପାଇଁ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ରେଜିଷ୍ଟର" ସହିତ ଅନୁରୂପ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

୪. ହାତୀଙ୍କୁ ଅଟକାଇବା ବିଷୟରେ ଶିଖିବା ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ଏକ ଉପଦ୍ରବ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଦଳର (ଏଡିଏସ) ଗଠନ

ବିଭାଗର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ:

ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ ହେଉଛି ଏକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯାହାକି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କୁ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ ସ୍ତରରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର (ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ନାମ ଅଛି) ଏଡିଏସ ବିଦ୍ୟମାନ ।

ଆଣ୍ଟିଡେପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ କିପରି ଗଠନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍, ସେମାନେ କଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ସେମାନେ ଏହା କିପରି କରିବା ଉଚିତ୍ ଏହି ବିଭାଗ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ।

କେତେକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସାଧାରଣତଃ

ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାତୀର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶକ୍ତି ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟତଃ ମହଙ୍ଗା ହୋଇଥାଏ । ହାତୀମାନେ ସମୟାନୁସାରେ ଅନେକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଖଣ୍ଡନ କରିବାକୁ ଶିଖିପାରନ୍ତି ଯେପରିକି ଖାଲ, ସ୍ୱଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟର ବାଡ଼, ଏପରିକି ଝୁଲୁଥିବା ବାଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ।

ଏହାକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡିକ ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ (ଏଡିଏସ) ବିକାଶ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହାକି ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାର ସମୟ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ତଡ଼ି ଦେଇଥାଏ ।

କେତେକ ହାତୀ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଭାଙ୍ଗିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେଲେ ଏବଂ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଘଉଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଆରଆରଟି / ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ କାମ କରିବା ପାଇଁ ଏଡିଏସ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏଡିଏସ ଏହିପରି ଅନ୍ତିମ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯାହାକି ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ କୁ କମ୍ କରିବାରେ ଏବଂ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କରିବା ପାଇଁ ଗଠନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ପରାମର୍ଶିତ ଅଭ୍ୟାସ:

କ : ଆଣ୍ଟି-ଡିପ୍ରେଡେସନ୍ ସ୍କ୍ୱାଡ୍ (ଏଡିଏସ) ଗୁଡିକ ନିଜ ନିଜ ଗ୍ରାମରେ ଅବସ୍ଥିତ ୧୦-୨୦ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ନେଇ ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର

ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ।

ଏଡିଏସ ଗୁଡିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି:

୧. ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ହାତୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସୁରକ୍ଷ୍ୟା ଦେବା ।

୨. ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଲିଙ୍କକୁ ମଜବୁତ କରିବା ଏବଂ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ଘଟଣା ଏବଂ ହାତୀ ଗତିବିଧି ଉପରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ସୂଚନା ନେଟୱାର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ।

୩. ଯଦି ହାତୀ (ଗୁଡିକ) ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଖଣ୍ଡନ କରନ୍ତି, ତେବେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ମଣିଷ-ହାତୀ ସଂଘର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କ୍ଷୟକ୍ଷତିକୁ କମ୍ କରି ଶୀଘ୍ର ଜବାବ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତା: ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ଆରଆରଟି / ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଅନ୍ୟ କଳାକାର ଏବଂ ସରକାରୀ ଏଜେନ୍ସିଗୁଡିକ (ଉପଲବ୍ଧ ଏବଂ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ): ସରପଞ୍ଚ / ଗ୍ରାମ ନେତା, ଜେଏଫଏମସି / ଇଡିସି, ପଞ୍ଚାୟତ, କୃଷକ ଗୋଷ୍ଠୀ ।

ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣ ଏବଂ ଉତ୍ସଗୁଡିକ: ଫାୟାରକ୍ରାକ୍, ସର୍ଚ୍ଚ ଲାଇଟ୍, କ୍ୟାମ୍ପିଂ ସାମଗ୍ରୀ, ମଶା ଜାଲ, ଅସ୍ଥାୟୀ ୱାଚ୍ ଟାୱାର, ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା କିଟ୍ ।

ଖ: ଏଡିଏସ ଗଠନ ହେଉଛି ସ୍ଥାନୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ଅଭିଜ୍ଞ ବନ ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଜଡିତ ଏକ ପରାମର୍ଶଦାତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

୧. ଯଦି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏକ ଏଡିଏସ ଗଠନ କରିବାକୁ ରାଜି ହୁଏ, ତେବେ ଗ୍ରାମ ନେତା (ମାନେ) ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଆଗ୍ରହୀ ଗ୍ରାମବାସୀ ଏବଂ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ମାନଙ୍କୁ ସଦସ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

୨. ସମନ୍ୱୟକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ଏଡିଏସ ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ନେତାଙ୍କ ଅନ୍ତିମ ତାଲିକା ଏବଂ ଯୋଗାଯୋଗ ନମ୍ବର ନିକଟସ୍ଥ ଫରେଷ୍ଟ ରେଞ୍ଜ ଅଫିସ୍ ଏବଂ ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଟିମ୍ ସହିତ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବା ଉଚିତ୍ ।

ଗ: ଏକ ଏଡିଏସ ର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯେ ଏଡିଏସ ସଦସ୍ୟମାନେ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ହାତୀ ଦ୍ୱାରା ଫସଲ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତିରେ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିକୁ କମ୍ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ଅଟନ୍ତି।

ତାଲିମ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ୍:

୧. ଆକ୍ରମଣ ଘଟଣା ସମୟରେ ହାତୀ ମନୋବିଜ୍ଞାନ / ଆଚରଣର ମୌଳିକ ବୁଝାମଣା ।

କ) ପୁରୁଷ ହାତୀମାନେ ପ୍ରଜନନ ଋତୁ ରେ ଥିବାବେଳେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ବିପଜ୍ଜନକ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ଛୁଆ ଥିବାବେଳେ ମାଇ ହାତୀମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ବିପଜ୍ଜନକ ହୋଇଥାନ୍ତି - ତଥାପି ସାଧାରଣତଃ ଯେ କୌଣସି ହାତୀ ବିପଜ୍ଜନକ ହୋଇପାରେ ।

ଖ) ପ୍ରଜନନ ଋତୁ ରେ ଥିବା ଏକ ହାତୀ ଆଚରଣର ସ୍ପଷ୍ଟ ନମୁନା ଅନୁସରଣ କରେ ନାହିଁ ଏବଂ ଅତ୍ୟଧିକ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ହୋଇପାରେ ।

ଗ) ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ଛୁଆ ଥିବା ମାଇ କିମ୍ବା ପଲ ହାତୀ ବିପଜ୍ଜନକ; ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ ବିଚଳିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

ଘ) ଏକ ହାତୀପଲ ସବୁଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ମାଇ ହାତୀ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ।

ଙ) ବେଳେବେଳେ ହାତୀମାନେ "ମକ୍ ଚାର୍ଜ" କରିବେ - ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ଯେପରି ଗୋଡ଼ାଇବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ତାହା ଅନୁସରଣ କରିବେ ନାହିଁ । ମକ୍ ଚାର୍ଜକୁ ଆକ୍ରୋଶର ସଙ୍କେତ ଭାବରେ ଗମ୍ଭୀରତାର ସହ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଏହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚାର୍ଜ ପରି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ୍: ସମସ୍ତ ଲୋକ ଶୀଘ୍ର ହାତୀଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

ଚ) ହାତୀମାନେ ଘଣ୍ଟା ପ୍ରତି ୪୦ କିଲୋମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଉଡ଼ିପାରିବେ ଏବଂ ଏକ କିଲୋମିଟରରୁ ଅଧିକ ଗୋଡ଼ାଇ ପାରିବେ, ତେଣୁ ହାତୀ ନିକଟରେ ଅଧିକ ଯିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

ଛ) ହାତୀମାନଙ୍କର ଗନ୍ଧ ଏବଂ ଶ୍ରବଣର ବହୁତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବନା ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଆମର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ପ୍ରାୟତଃ ଆମ ତୁଳନାରେ ସୀମିତ । ଯଦି ହାତୀମାନେ ହଠାତ୍ ନିକଟସ୍ଥ ମଣିଷକୁ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ହଠାତ୍ ଚାର୍ଜ ମଧ କରିପାରନ୍ତି । ହାତୀ ପାଖରେ ଥିବାବେଳେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନହେବା ଭଲ।

୨. କିପରି ଭାବରେ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଗାଁରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ଘଉଡାଇ ପାରିବେ, ସେଥିରେ "କଣ କରିବା ଏବଂ କଣ କରିବା ନାହିଁ"

(ଟେବୁଲ୍ ଦେଖନ୍ତୁ: ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଚଳାଇବା ସମୟରେ କଣ କରିବା ଏବଂ କଣ କରିବା ନାହିଁ")

ହାତୀ ଘଉଡାଇବା ସମୟରେ କଣ କରିବା ଏବଂ କଣ କରିବା ନାହିଁ:
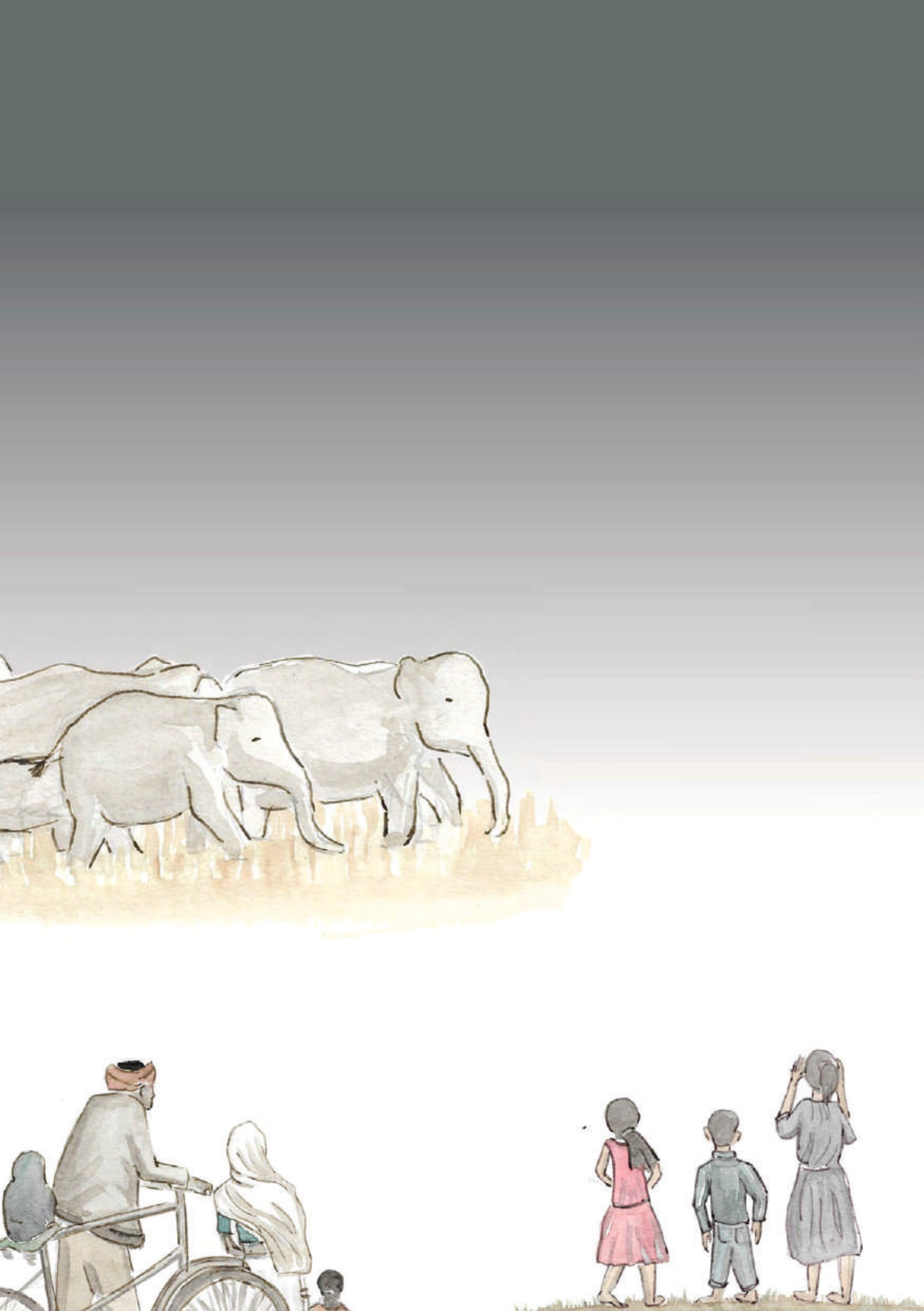
କଣ କରିବା	**କରନ୍ତୁ ନାହିଁ**
ଡ୍ରାଇଭ୍ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ରାପିଡ୍ ରେସପନ୍ସ ଟିମ୍) କୁ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ବନ ବିଭାଗ, ପୋଲିସ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହ ସହଯୋଗ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ହାତୀମାନଙ୍କୁ ସଠିକ୍ ଦିଗରେ ଚଳାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ। • ଡ୍ରାଇଭ୍ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଗାଁରେ / ନିକଟରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ହାତୀର ସ୍ଥିତିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତୁ । • ଏକ ଡ୍ରାଇଭ୍ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଗୋଷ୍ଠୀରେ କୌଣସି ଅଣ୍ଡିରା ହାତୀ ପ୍ରଜନନ ଋତୁ ଅବସ୍ଥା ରେ କିମ୍ବା କୌଣସି ଛୁଆ ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । • ହାତୀ ଡ୍ରାଇଭ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଡ୍ରାଇଭ ମାର୍ଗରେ ଆସୁଥିବା ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀ / ପରିବାର ଲୋକଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଅନ୍ତୁ; ନିଶ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତୁ ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ପଦଦଳିତ ହେବାରେ ଅସୁରକ୍ଷିତ ନୁହଁନ୍ତି। • ନିଶ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତୁ ଯେ ଡ୍ରାଇଭରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ମଦ୍ୟପାନ କରୁନାହାଁନ୍ତି କିମ୍ବା ମଦ୍ୟପାନ କରନ୍ତି ନାହିଁ। • ଡ୍ରାଇଭ୍ ସମୟରେ ଛୁଆ ହାତୀ ତାର ଦଳ ଠାରୁ ଅଲଗା ନହେବା ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ	• ଡ୍ରାଇଭ୍ ଅପରେସନ୍ ସମୟରେ ହାତୀମାନଙ୍କ ଗମନାଗମନକୁ ଅବରୋଧ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ। • ଡ୍ୟୁଟିରେ ଥିବାବେଳେ ମଦ୍ୟପାନ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ ମଧ ପିଇବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରନ୍ତୁ । • ଡ୍ରାଇଭ୍ ଅପରେସନ୍ ସମୟରେ ହାତୀମାନଙ୍କ ନିକଟତର ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ। • ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏଡିଏସ ସାମ୍ନାରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଏବଂ ହାତୀ ଚଳାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ - ସେମାନଙ୍କୁ ପଛ ପଟରୁ ଏଡିଏସ ଅନୁସରଣ ଏବଂ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ କୁହନ୍ତୁ । • ହାତୀକୁ ଏକୁଟିଆ କିମ୍ବା ଉପଯୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବିନା ଘଉଡାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ; ସେମାନେ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କରି ମାନବ ଜୀବନ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ନଷ୍ଟ କରି ପାରନ୍ତି । • ଫାୟାରବଲ୍, ସ୍ପାଇକ୍ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପକରଣ ଯାହା ହାତୀକୁ ଆଘାତ ଦେଇପାରେ, ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ଏଗୁଡିକ ବେଆଇନ୍ ।